

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 7. JANUARJA 1982

ŠTEVILKA: 1 • LETO: XXXI

Nas kovinar, svobodno glasilo delavcev, kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija. Od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1967 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z rednim zvezdom s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Jozef Valj. Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna, 56100. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619, tisk 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oprema: strojno tiskanje, daška po pristojnem mnenju strojnega tiskarja. Str. 42/1.

PODELJENI PANTZOVA NAGRADA IN NAGRADA »NOVATOR LETA«

Prizadevni in uspešni iznajditelji in novatorji dobivajo vsako leto poleg spodbudnih nagrad in odškodnin tudi dve posebni nagradi: nagrado NOVATOR LETA, ki je namenjena tistim avtorjem tehničnih izboljšav, ki v preteklem letu dosežejo največjo korist iz naslova inovacij in PANTZOVO NAGRADO za življenjsko delo na področju metalurške in drugih dejavnosti, ki so vezana zlasti na tehnologijo in tehniko in bistveno vplivajo na rast delovne organizacije kot celote.

Pred novim letom, 30. decembra so na sedmi seji delavskega sveta Železarnje podelili letošnjo Pantzovo nagrado dipl. inž. Oskarju Kurnerju, nagrado novator leta pa dipl. inž. Jakobu Srancu, dipl. inž. Janezu

Komelu, inž. Avreliju Ravniku in dipl. inž. Antonu Kelvišarju.

Posebna komisija, ki je izbrala nagradjence, takole utemeljuje svojo odločitev:

Oskar Kurner je pričel s svojim

strokovnim delom v naši železarni kot asistent v jeklarni leta 1956. Glede na svojo prizadevnost je bil leta 1962 izbran za strokovnega sodelavca raziskovalnega oddelka, s čimer se mu je odprla možnost strokovnega izpopolnjevanja in dela na področju reševanja raznolikih problemov v procesu redne proizvodnje. Po devetih letih uspešnega dela je bil leta 1971 imenovan za vodjo raziskovalnega oddelka v sklopu TKR.

Njegovo zelo aktivno strokovno in raziskovalno delo, kakor tudi usmerjanje in vodenje strokovnih sodelavcev je pomembno vplivalo na kvalitativne premike v našem proizvodnem programu. Vrsta projektov, timov, katere je Kurner vodil, je s svojim delom, dognanji in zaključki pomembno vplivala na modifikacijo raznih tehnologij, odpravo proizvodnih problemov in uvajanje novih

(Nadaljevanje na 2. strani)

Martinarji (Foto F. Sluga)

ČE BOMO VSI VESTNO IN ODGOVORNO DELALI, BOMO HITREJE IN BREZ VEČJIH ODREKANJ DOSEGLI GOSPODARSKO IN DRUŽBENO TRDNOST

Čeprav se z različnimi razmišljanji, konkretnimi ugotovitvami, pozivi, sklepi in zaključki že dalj časa sučemo okrog vprašanja gospodarske in družbene trdnosti, ki so jo v preteklih letih zrahljale notranje težave in zelo zapleteni mednarodni politični in ekonomski odnosi, se mnogi še vedno obnašajo po starem, neodgovorno, lagodno, pa tudi še razsipniško. Veliko je tudi še primerov, da govorimo eno, delamo drugo ali drugače. Še vedno preveč govorimo in sklepamo o stabilizacijskih ukrepih, pri izvajanju le-teh pa smo nedosledni in neodgovorni, parcialni, neustvarjalni.

Čeprav bi nam tokrat moralo biti vsem jasno, da bomo le z vestnim in odgovornim delom vseh in slehernega hitreje in brez večjih odrekanih dosegli gospodarsko in družbeno trdnost, kar pomeni tudi trdno in zanesljivo socialno varnost slehernega, je prav gotovo še premalo družbenopolitičnih in samoupravnih prizadevanj, da bi bitko za ekonomsko in družbeno stabilizacijo zajeli v gibanje, ki mora zajeti slehernega. Prav imajo tisti, ki pravijo, da o teh vprašanjih preveč načelno in deklarativno pišemo in govorimo, ker to nemalokrat pomeni oportunistični, tehnokratski pa tudi nesamoupravni odnos do zelo vitalnih vprašanj našega nadaljnjega razvoja in nadaljnje graditve političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Ta čas pa zahteva iskrenega, kritičnega in samokritičnega odkrivanja vzrokov in problemov ter odgovornega samoupravnega reševanja, dogovarjanja in usklajevanja podkrepitvenega z znanstveno strokovnimi opredelitvami in rešitvami.

Ta čas bi se morali še kako zavedati, da slabo in neodgovorno delo, tako kot tudi urajanje stvari mimo delegatskega sistema, pomeni še nadaljnje rahlanje našega gospodarstva in družbenih odnosov. Pa vendar je mnogo tega še vedno prisotnega v naši delovni organizaciji, na kar opozarjajo tudi nekatere temeljne organizacije združenega dela, še bolj pa nas na to opozarja vsakodnevna praksa. Uvedene imamo sicer sankcije za neopravičeno izostajanje z dela ali druge težje in očitne kršitve delovnih obveznosti, v praksi pa še ni bilo primera, da bi kdorkoli disciplinsko ali kazensko odgovarjal za samoupravne prekrške, za kršenje temeljnih načel ustave in zakona o združenem delu ali za napačno, nestabilizacijsko ali nesamoupravno ponudeno rešitev.

Stane Dolanc je v novoletnem razgovoru z uredništvom Dela med drugim poudaril, da »moramo v sedanjem položaju delati izredno hitro, natančno, organizirano, pametno, znanstveno, politično, kajti prednostni socialističnega samoupravljanja moramo nenehno dokazovati. Veliko tega pa nam manjka v vsakodnevni praksi tako v Železarni, kakor v občini. Mnogo tega bi lahko ponovili, na čemer so se celo lomila »politična kopja«, kar je praksa tudi kasneje potrdila, pa tega v praksi ne priznamo, čeprav to ni v korist stabilizacijskih prizadevanj.

S tem smo hoteli le poudariti, da smo v dosednji praksi stabilizacijskih prizadevanj ravnlj zelo praktičistično pa tudi kratkoročno, ker smo skoraj izključno gradili stabilizacijska prizadevanja na boljšem in odgovornejšem delu delavcev v materialni proizvodnji in s tem povezani boljši delovni in tehnološki disciplini, ne pa sočasno tudi na krepitvi vladajočega položaja delavcev v združenem delu in družbi, na krepitvi vloge znanosti in strokovnega dela pri samoupravnih rešitvah in v delegatskem sistemu nasploh. Zato so bili tudi posamezni uspehi, ki smo jih tudi dosegali, bolj kratkoročnega značaja, problemi pa so se odpirali znova in znova.

Prav gotovo nam je v naših stabilizacijskih prizadevanjih v Železarni pa tudi v občini manjkalo ustvarjalnosti, s katero bi odločneje vplivali na družbeno zavest, reševanje družbenih problemov in hitrejši razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Mnogo premalo pa smo pospeševali in motivirali tudi produktivno, inventivno in inovativno ustvarjalnost. Vse to pa zahteva, da mora biti v naši praksi prisotnega več znanja, več znanstvenega in strokovnega dela.

Če bomo v stabilizacijska prizadevanja vključili vse te in druge dejavnike in vsi do zadnjega vestno in odgovorno delali, potem bomo kos stabilizacijskim nalogam, potem bomo drugo leto sedanjega srednjeročnega načrta zaključili močnejši in bolj trdni.

IZVOZNI REZULTATI V LETU 1981

Naša železarna je v okviru izvoznih prizadevanj prevzela predvsem obveznosti v okviru samoupravne interesne skupnosti za napredek ekonomskih odnosov s tujino. Te obveznosti so bile v letu 1981 planirane v višini 14,5 mio dolarjev fizičnega izvoza in 4,5 mio dolarjev iz prilivov na osnovi 67. člena samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za povečanje izvoza od kupcev naših proizvodov.

Naša železarna je izpolnila svoje obveznosti napram SIS EOT v višini 19.379.000 dolarjev, kar je za 2% več od planiranih. Od tega je bil čisti fizični izvoz realiziran v višini 15.649.000 dolarjev ali 108% planiranega. Priliv iz samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za doseg izvoza s kupci naših proizvodov na domačem tržišču pa je znašal 3.730.000 dolarjev, ali 83% planiranih.

(Nadaljevanje na 3. strani)

ZAČENJAMO LETO KONGRESOV IN DELEGATSKIH VOLITEV

Čeprav priprave na kongrese zveze komunistov, zveze sindikatov in zveze socialistične mladine ter delegatske volitve tečejo že dalj časa, pa smo s prestopom v novo leto 1982 že na pragu izredno pomembnih političnih dogodkov, ki so doslej vedno pomenili kontinuiteto v graditvi in utrjevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki sta jo skupaj s centralnim komitejem in vso partijo opredelila tovariša Tito in Kardelj.

Ravno ta kontinuiteta pa zahteva, da v pripravah na volitve in kongrese kar najbolj kritično in samokritično presodimo, kaj smo od dogovorjenega in sprejetega na kongresih naredili in kaj nismo. To presojanje bomo seveda morali prenesti v konkretne sredine, v temeljne organizacije združenega dela, v krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, v občino... ne pa se zadovoljiti le z nekimi načelnimi in splošnimi ugotovitvami. Dejstvo je, da povsod in v vseh sredinah nismo bili dovolj dosledni pri uresničevanju kongresnih za-

ključkov, da smo se otepli z oportunističnim, kompromisi, tehnokratizmom in podobno in da po nekaterih zaključkih nismo naredili dovolj.

Ne bi mogli reči, da se v štiriletnem obdobju, ki ga letos zaključujemo, tudi nismo kritično in samokritično lotevali teh vprašanj, žal pa smo največkrat ostali le pri ocenah in ugotovitvah, včasih pa tudi pri polresnicah in skrajno sektaških in subjektivnih ocenah, predvsem pa nam je manjkala znanstven in strokoven pristop pri ocenjevanju stanja ali posameznih pojavov. Manjkalo

nam je ustvarjalne misli in ustvarjalne akcije vseh organiziranih socialističnih sil, to je sil, ki imajo svoj interes in vpliv v družbenih odnosih in ki na različne načine vplivajo na družbeno zavest in na reševanje družbenih problemov, kakor je poudaril v svoji knjigi Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja Edvard Kardelj.

Neuresničevanje na zadnjih kongresih sprejetih stališč, zaključkov in opredelitev je nedvomno vzrok, poleg izredno zaostrenih mednarodnih političnih in ekonomskih razmer, da smo zašli v izredno težko gospodarsko situacijo, ki se seveda odraža tudi v družbenih odnosih. S tem smo se tudi velikokrat soočali in znali poiskati tudi vzroke pa tudi rešitve, ki pa so bile nemalokrat preveč deklarativne, največkrat pa samo na papirju. Pri posameznih rešitvah problemov nismo dovolj izhajali iz prodorno opredeljenih idejnopoličnih izhodišč v resolucijah zadnjih kongresov zveze komunistov in iz še bolj konkretno opredeljenih nalog v kongresnih dokumentih zveze sindikatov in zveze socialistične mladine.

Čeprav so bili vsi kongresni dokumenti opredeljeni v uresničevanje temeljnih interesov delavskega razreda - v osvoboditev dela in človeka, zaradi slabega idejnopoličnega dela, včasih pa tudi zaradi neenotne in premalo frontno usmerjene politične akcije, nismo uspeli dovolj mobilizirati vseh delavcev za uresničevanje teh interesov. Močno smo odstopali od misli, ki jih je med drugim na XI. kongresu Zveze ko-

(Nadaljevanje na 2. strani)

OSKRBLJENOST: DA IN NE!

Ko smo ob koncu lanskega leta sprejemali nov, še smejejši načrt proizvodnje, smo šli »fer« mimo vprašanja: Ali je vložek zagotovljen? Da, to vprašanje je še kako lahko zastaviti, saj z njim v trenutku zamegli podobno pravega stanja vseh osnovnih agregatov, spelješ dialog na temo, kjer dokončnega odgovora ni, zadolžiš krog ljudi, ki v končni fazi za to odgovarjajo.

Pa vendar se je tudi tu vse menjalo v osnovi. Nič več ni časov, ko si popolnoma lahko razmejil funkcijo proizvodnje, komercialne, plana; tudi ni več tistega obdobja, ko si lahko preprosto kupil blago za dinarje, od družbe pa zahteval devize. Pravim, ni jih več, kajti nekaj časa bo moralo preteči, da se bodo spet povrnila »ti dobri, stari časi«.

Danes se pravzaprav začne planiranje pri našem izvozu in ne pri nabavi surovin in polproizvodov. Od pridobitve deviz bo odvisno, kako bomo pridobili surovine, rezervne dele, opremo in to bodisi z direktnim izvozom ali pa prek predelovalcev-kupcev našega blaga. Tudi metalurška menjava je namenjena edino in le pridobitvi vložnega materiala. Zato se prodajna funkcija prepleta z

nabavno, izvozno z uvozno, proizvodno s komercialno. Vse zato, da bomo v letu 1982 delali: ne delati polno, pa pomeni slabši poslovni rezultat, če ne celo izgubo.

Kaj je bilo do nastopa novega leta opravljeno? Katere pogodbe so podpisane in koliko surovin je zagotovljenih? Še najnatančnejše bo, če gremo kar po surovinah in polproizvodih:

Ruda je zagotovljena za zimske mesece ali bolje rečeno tudi dlje, če gre plavž I s 1. marcem v remont, za kar potekajo vse priprave in so naročeni vsi rezervni deli, deli opreme in opoka. Peč je dotrajana, saj praktično nima obzidave, zato ne gre odlašati.

(Nadaljevanje na 7. strani)

V TOZD JEKLOVLEK V DECEMBRU NOV REKORD

Delavci v temeljni organizaciji združenega dela naše železarne JEKLOVLEK so v zadnjem mesecu leta dosegli novo delovno zmago, saj so dosegli 2.180 ton skupne proizvodnje, kar je doslej največja izdelana mesečna količina ali 14% višja, kot je predvideval mesečni plan. Najpomembnejše ob tem pa je, da so skupno proizvodnjo dosegli tudi v kvalitetnem asortimentu, kar bo ugodno vplivalo tudi na skupni prihodek oziroma dohodek.

V mesecu decembru so izdelali največ vlečenih jekel, in sicer 10 odstotkov več, kot je predvideval mesečni načrt, pa tudi količina izdelanega brušenega jekla je za 100 ton večja od planirane.

Na trg so odpremili nekoliko manjšo količino od dosežene skupne proizvodnje, ker so ob koncu leta imeli težave z odpremo oziroma vagoni in kamioni. Zaradi tega je ostalo 1.804 tone neodpremljenih izdelkov v skladišču.

Višjo skupno proizvodnjo je pogojevalo tudi dejstvo, da so izdelali 200 ton svojih izdelkov tudi za domačo proizvodnjo, to je za potrebe

TOZD Jeklarna in vzdrževalne temeljne organizacije. Tudi ta količina je v odnosu na plan, oziroma kumulativno za 100 ton večja.

S tem decembrskim dosežkom so delavci v tej temeljni organizaciji združenega dela svoje letne planske obveze v skupni proizvodnji presegli za 700 ton, pri blagovni proizvodnji pa za okrog 500 ton. To seveda daje tudi spodbudne obete, da bodo v temeljni organizaciji dosegli tudi ugodno finančno realizacijo oziroma, da bodo presegli tudi načrtovani prihodek oziroma dohodek.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V DECEMBRU NAJBЛИŽE PLANU

Podatki, ki jih zbirajo na sektorju za ekonomiko nam kažejo, da so proizvodne temeljne organizacije naše železarne v mesecu decembru dosegle 129.462,2 tone skupne proizvodnje, ali 98,2% v odnosu na mesečni program. Blagovna proizvodnja za trg je znašala v zadnjem mesecu leta 35.404 tone, oziroma 99,3% mesečnega programa. Le-ta bi bila lahko še nekoliko večja, če ob koncu leta ne bi nastopile nekatere težave s prevozom.

V decembru so svoje mesečne programske obveznosti izpolnile ali presegle naslednje temeljne organizacije združenega dela: Plavž, Livarna, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Jeklovlek in Elektrode.

Podrobne rezultate po temeljnih organizacijah s komentarjem bomo objavili v naslednji številki, ko bodo podatki dokončno obdelani.

PODELJENI PANTZOVA NAGRADA IN NAGRADA

»NOVATOR LETA«

(Nadaljevanje s 1. strani)

proizvodov. Rezultat takega skupnega prizadevanja so tudi dosedanja tehnološki regulativi, ki se dnevno uporabljajo v redni proizvodnji in blikujejo sam razvoj tehnologije na metalurškem področju.

Poleg že omenjenih rezultatov dela pa je potrebno še posebej poudariti rezultate raziskovalnega dela Iskarija Kurnerja na naslednjih področjih:

— že leta 1959 je uspešno izpolnjeval tehnologijo izdelave jekel linamo kvalitete. Rezultati tega dela o bili znižanje vsebnosti silicija v ekle, koncentracija dodatka aluminija je bila omejena na maksimalno 0,010% in uvedena uporaba FeSi z nizkim aluminijem. Pri tem je treba omeniti, da je bilo tako izdelano v preteklem obdobju 65.000 ton toplo valjane dinamno pločevine.

— začetno delo na področju proizvodnje toplo valjane dinamno pločevine je tov. Kurner nadaljeval na področju dinamno hladno valjanih rakov. Rezultati raziskovalnega dela na tem področju so:

a) uvedba tehnologije valjanja s kritično deformacijo,

b) uvedba postopka žarenja za azotiziranje v N x atmosferi,

c) izdelava projekta rekonstrukcije žarične peči za kontinuirno žarenje v atmosferi na bazi elektrolize vode, to je vodika in dušika,

d) uvedba nove tehnologije direktnega hladnega valjanja trakov na končno dimenzijo in enkratnega sončnega žarenja,

e) pomoč in nasveti pri nabavi tehnološke opreme v HVB, predsem pa hitre osvojitve programirane proizvodnje elektro pločevine v HVB,

f) modifikacija licenčne tehnologije firme ARMCO v smislu izboljšanja jekla in povečanja kapacitet linije CRNO.

— v okviru raziskav na področju elektro pločevine je treba poudariti njegov prispevek k osvojitvi hladno valjanih neorientiranih elektro pločevin tipa ELMAG-ELMAG P v končno nežarjenem stanju in svojitev — proizvodne tehnologije izdelave in predelave nizko ogljikovega jekla za relee v oblike žice in trav REMAG.

— v okviru raziskav na drugih področjih pa je treba omeniti predsem naslednje rezultate raziskav:

a) sprememba tehnoloških poti AC žice, kar zagotavlja nemoteno proizvodnjo,

b) izboljšanje kvalitete kromovih ekel z modifikiranjem kemične sestave, termomehanskega valjanja i kontinuirnega ohlajanja,

c) osvajanje jekel za rudarske erige St 52 V in nizko legiranih ekel za specialne verige v kvalitetah 5 Mn Ni, 15 Mn Cr Ni in 16 Mn Cr li Mb.

Na zelo širokem področju dela, pa je samo njegovo strokovno delo na področju elektro pločevin, katere razvoj je nesporno njegovo življenjsko delo, v polni meri ustreza nameri Lambert Pantzove nagrade in pravičujejo njeno podelitev.

V skladu s pravilnikom o podelitvi nagrade NOVATOR LETA in na osnovi podatkov o rezultatih dela najboljših novatorjev je komisija naglasno odločila, da nagrada pripada avtorjem tehnične izboljšave št. 2327 »Uvedba zaščitnega lina za globinske peči EWB, ASE, in BBC«. Avtorji so s to tehnično izboljšavo dosegli 5.249.079,00 din rihranka.

Rezultati predelave žarjenja žice zaščitni atmosferi po predlogu firme Ebber iz Linza so pokazali, da je uvedba pomanjkljiva — žica je bila ajava. V fazi ohlajanja pa je prišlo o vdora zraka v žarične kotle in s em do nezaželene oksidacije žice, ar je negativno vplivalo na nadalje je težave pri pobakrenju žice.

Zato so se avtorji izboljšave odloili instalirati zaščitni plin na te gloinske žarične peči. Zaščitni plin je rešnica 95% dušika in 5% vodika, riključek na posamezno peč so vedli z gibljivo cevjo. Priključek a kotlih je izveden z avtomatsko pojnico, ki služi za hitri vklop — klop cevovoda brez vstopa zraka v stem. Tudi pri ohlajanju kotla v ladični jami so uvedli zaščitni plin rez pretoka (le določen tlak plina je kotlu). Pri morebitnih razpokah a zaščitni plin počasi uhaja iz kotla i preprečuje vdor zraka. S tem so dpravili oksidacijo žice.

Glede na doseženi uspeh na prvih irih pečeh so avtorji uvedli rjenje pod zaščito plina še na osta desetih pečeh in vseh spremljealnih porabnikih — priključnih meh ih (ogrevalne in ohlajevalne komo ter hladilne jame).

Avtorji so za izvedbo te izboljšave izen merilnih instrumentov in veh reducirnih ventilov uporabili omačo opremo, kar je v sedanji

situaciji pomanjkanja deviznih sredstev še kako pomembno.

V tehnološkem smislu realizacija tega projekta predstavlja velik napredek v tehnologiji, kar se kaže na večjem izplenu za 8,37% in na mnogo boljši kvaliteti pri proizvodnji VAC — 60 žice in trakov. Zaradi tega se neprimerno manj VAC žice preklasificira v navadno žarjeno žico. Poleg tega pa je izvedba enostavna, funkcionalna, zagotavlja popolno varnost in je vzdrževalno nezahtevna.

Istočasno so na predlog konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice slavnostno podelili devet zlatih in sedem bronastih plaket, katere so prejeli naši nova-

torji na deveti razstavi izumov in tehničnih izboljšav na Reki. Zlate plakete so prejeli: Bogdan Ravnik, Ivo Cundrič, Janez Jamar, Tone Tavnik, Peter Muhar, Janez Pavlin, Janez Rozman, Branko Banko in Vinko Skumavec za novo tehnološko pot za izdelavo pahljenih povezovalnih trakov.

Za uvedbo nove oplačene elektrode Jadran S so: Ivan Mesec, Janez Zaveljčina, Jernej Markež, Milan Vovk in Mirko Podgoršek prejeli bronaste plakete.

Prav tako sta prejela bronasti plaketi tudi avtorja Avrelij Ravnik in Jakob Šranc za izdelavo plinskega gorilnika za zemeljski plin.

OCENA DELA VZDRŽEVALNIH DEJAVNOSTI V LETU 1981

Vzdrževalne dejavnosti so v preteklem letu izpolnile svoje naloge po obsegu dela, pri čemer izhajamo iz ocene poprečne obratovalne usposobljenosti proizvodnih naprav pa tudi glede kvalitete. Dali smo prednost preventivnemu vzdrževanju, kar se kaže v tem, da uspešno ohranjajo proizvodne kapacitete na starejših napravah, kot so plavž, jeklarna, žerjavi. Hkrati pa ugotavljamo, da so bile velike nepredvidene okvare v drugi polovici leta v upadanju.

Kljub tem spodbudnim ugotovitvam je treba opozoriti na kritično slabo stanje nekaterih naprav, kot so:

— Plavž 1 je v posebno slabem stanju. Intenzivno se pripravlja generalni remont, ki se bo začel marca.

— Za saniranje stanja SM jeklarne je izdelan poseben program. Posebej slabo je stanje SM peči 04, podestov pred pečmi, tirnih naprav za vlagalne stroje in ozki tir za dostavo starega železa. Potrebno bo takoj menjati tračnice za vlagalne stroje ter naročiti nov vlagalni stroj, da se odpravi ozko grlo zakladanja.

— V zelo slabem stanju je žerjavna proga za livne žerjave. V mesecu novembru so z domačo montažo zamenjali 150 m tračnic. V celoti naj bi bilo delo opravljeno v prvem tromesečju letos.

— V valjarni bluming se vedno ne obvladujemo v celoti krčnega ogrodka. Zaradi slabega stanja 75-tonskega žerjava, ki je potreben sanacije, lahko postane ogroženo obratovanje valjarne.

Se vedno je ozko grlo brušenje gredic. Stanje dotrajanih brusilnih strojev je slabo. Letos smo izvedli zelo kvaliteten remont in popravilo Centromaskin stroja za gradice in brusilnega stroja RAU 3. Po domačem projektu izdelujejo nov brusilni stroj, ki bo pričel predvidoma obratovati v letu 1982.

— Se vedno ni rekonstruiran žerjav za menjavo predogrodja v valjarni žice. Tudi v tem primeru se je izkazalo, da so projektne naloge za projektiranje in izdelavo novih žerjavov površne.

— Slabša se stanje regulacijsko krmilne elektroopreme na linijah hladne valjarne na Beli. Najbolj kritična je linija CRNO. Kratka življenjska doba opreme je posledica korodiranja zaradi agresivne kislin-ske atmosfere.

Odločeno je, da se sanacija izvede v obstoječi izvedbi. Za nabavo opreme bo potrebno 150.000 dolarjev.

— Poseben tehnični in tehnološki problem je stanje lužilnice in terena na območju hladne valjarne in žičarne Jesenice. Z dosedanjio sanacijo je sicer uspelo zaustaviti posedanja terena in s tem neposredno nevarnost, da se poruši zgradba, kar pa je le kratkotrajna rešitev, če z ureditvijo celotnih naprav lužilnice ne saniramo do take mere, da se prepreči nekontroliran iztok kislin v zemljo.

— V tem času, ko energija dobiva svojo pravo vrednost, še posebej izstopa problem tehnično in tehnološke neurejenosti predgrevalcev zraka — rekuperatorjev na vseh ogrevnih valjavniških pečeh. Najmanj za 100 stopinj poprečno lahko dvignemo temperaturo ogretega zraka, če bi tehnično stanje rekuperatorjev

normalizirali. To bo tudi ena pomembnejših nalog v letu 1982.

Med velikimi okvarami na proizvodnih napravah so požari, ki praviloma povzročijo veliko škodo. Pogostost požarov kaže na nizko požarnovarnostno kulturo, na neznanje in malomarnost.

S prehodom na kurjenje z zemeljskim plinom so nastopale pogoste večje okvare na obzidavi in obokih valjavniških peči. Največ problemov je bilo v valjarni debele pločevine, kjer je bilo okrog 30 ur zastoja zaradi okvar na pečeh.

Od velikih okvar je treba omeniti še pregorete generatorja HC Zasp, pogonskega elektromotorja 2000 KS za valjnično ogrodio Sendzimir in veliko okvaro na reduktorju nastavne naprave valjarne bluming.

Prav pri izdelavi prenosnih zobnikov za ta reduktor v domačih delavnicah se je ponovno izkazalo, da moramo povečati lastne kapacitete za izdelavo rezervnih delov. Naložba v drugo fazo izgradnje strojnih delavnic bi morala dobiti večjo in širšo podporo.

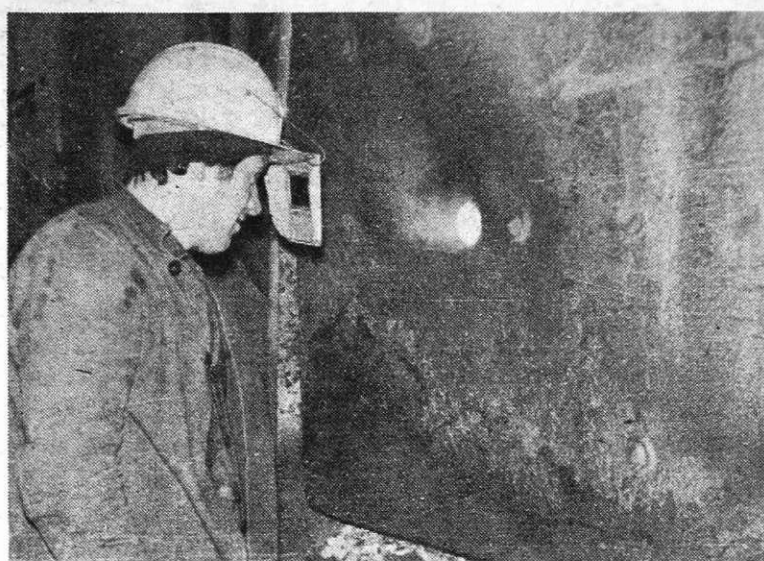
V letu 1981 smo v mnogih primerih uspešno nadomestili uvožene materiale in rezervne dele z domačimi. Kot uspešna se ocenjuje zamenjava Plibrico mase v ogrevni peči valjarne žice z domačo. Večino rezervnih delov opreme Morgardshamar v valjarni žice izdelujemo v naših delavnicah. Povezali smo se z delovno organizacijo Prva petoletka. Z dogovorjenim programom sodelovanja bomo skoraj v celoti nadomestili opremo za hidravliko in pnevmatiko iz domačih proizvodnje.

V letu 1981 smo zaostrili nadzor nad delom zunanjih firm. Z novim načinom pridobivanja prihodka v storitvenih TOZD bo možno izkoristiti motiv za povečanje storilnosti tudi tako, da se pri istem številu zaposlenih v vzdrževanju zmanjša delež zunanjih firm.

Priznati pa moramo, da je postala Vatrostalna kot vzdrževalec pomembnega dela naprav za proizvodnjo sestavnih del celotne vzdrževalne dejavnosti in da ta čas tudi ne moremo organizirati zadovoljivega vzdrževanja jeklarne brez pomoči Metalne. Hidromontaže in Kovinarja.

Pri sedanjem programu razvoja storitvenih TOZD se je ob projektu jeklarna 2 izkazalo, da razvoj storitvenih TOZD ne sledi v celoti zasnovi razvoja Železarne. Predvsem postaja vprašljivo, ali je prav, da ostajajo remontne delavnice pretežno na Jesenicah, težišče dela, tipičnega za remontne delavnice, pa se premika na Belo. Vsekakor se bo v letu 1982 potrebno dokončno odločiti o optimalnem konceptu obstojanja in razvoja remontnih delavnic.

Miroslav Noč

Prvi topilec pri SM peči (Foto I. Kučina)

ZAČENJAMO LETO KONGRESOV IN DELEGATSKIH VOLITEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

munistov Jugoslavije pred štirimi leti zelo podrobno opredelil tovariš Tito, ko je dejal:

»Z eno besedo, idejno usposabljanje, negovanje kolektivnega dela in krepitev osebne ter kolektivne odgovornosti — to so vprašanja, ki jim pripisujemo izjemen pomen.

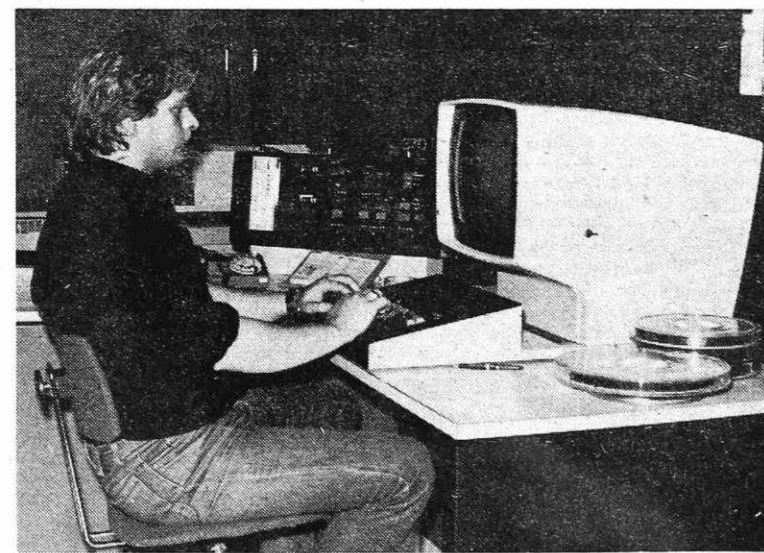
Odgovornost moramo zaostriti na vseh ravneh in v zvezi z vsemi vprašanji. Pri tem mislim tudi na odgovornost ljudi na vodilnih položajih in na odgovornost komunistov v organizacijah združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti, v socialistični zvezi in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Mislim na odgovornost zveze komunistov po republikah in pokrajinah za našo skupno politiko in izvrševanje nalog, še posebej na gospodarskem področju, ki zadevajo razvoj naše socialistične samoupravne skupnosti v celoti — celotno Jugoslavijo. Mislim na našo skupno odgovornost za varnost države, za uspešen odpor zoper vse, kar grozi njeni svobodi, neodvisnosti in mirnemu socialističnemu razvoju.

Vse to smo ponavljali vsak dan, žal pa največkrat naše ravnanje ni šlo v tej smeri. In z vsem tem se bomo morali soočiti in opredeliti tisto, kar še nismo naredili in kako in do kdaj bomo naredili. Zaostriti pa bomo morali tudi odgovornost ljudi na vodilnih položajih v občini, v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih in drugih asociacijah, kakor tudi vseh članov zveze komunistov, ki so

najbolj odgovorni, da nismo naredili tistega, za kar smo se na kongresih opredelili in kar smo tudi vnašali v konkretne programe dela v posameznih sredinah. Če se bomo tako lotili stvari v predkongresnih pripravah, pa tudi v pripravah na volitve, potem ne le, da bomo izpostavili tiste naloge, ki jih bo potrebno eventuelno ponovno aktualizirati v kongresnih resolucijah, temveč tudi tiste, ki jih nismo uresničili v posameznih sredinah in jih vnesli v lastne akcijske načrte nadaljnega delovanja.

Seveda pa bi morali v predkongresnih aktivnostih spodbuditi in motivirati tudi boljše in odgovornejše delo pri uresničevanju pravkar sprejetih družbenih planov za leto 1982. Spodbuditi in povečati aktivnost pri dograjevanju družbenoekonomskih odnosov, spodbuditi tehnološki duh, ki nas je nestrastno preveval v preteklosti in ki bi ga v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah, v bitki za uresničevanje politike gospodarske in družbene stabilizacije še kako morali spodbujati. Povečati in okrepiti vrednost dela, ustvarjalnosti in podobno. Povečati idejnopolitično delovanje med delavci, delovnimi ljudmi in občani, skratka povečati aktivnost na vseh področjih.

Da priprave na te pomembne politične dogodke v občini ne bodo le kampanja, potem moramo z delom pričeti takoj, kajti gradiv in predlogov za predkongresne aktivnosti imamo že dovolj, do delegatskih volitev pa nas ločita le še dva meseca.

V našem elektronsko-računalniškem centru (Foto I. Kučina)

V TOZD JEKLOVLEK V DECEMBRU NOV REKORD

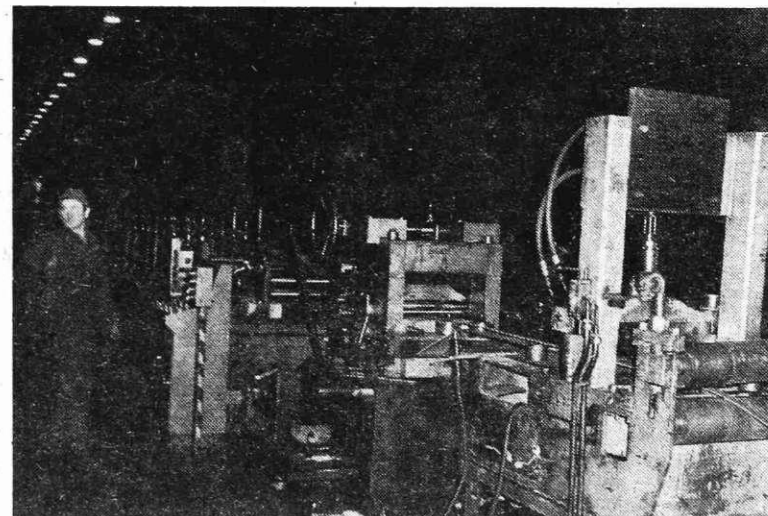
(Nadaljevanje s 1. strani)

V dvanajstem mesecu prvega leta sedanjega srednjeročnega načrta pa so delavci v TOZD Jeklovlek dosegli tudi največjo produktivnost, ki je znašala 106 kg na uro in moža, kar je za 20 kg na uro in moža več, kot je v tej TOZD znašala v preteklem letu dosežena poprečna produktivnost.

Poleg dobrega dela delavcev v temeljni organizaciji in dobre organizacije dela, sta ta izjemen rezultat pogojevala tudi bolj organizirano in učinkovito vzdrževanje ter tekoča in zadostna oskrba s polizdelkom tako iz lastne proizvodnje, kakor tudi s tujih virov.

Lanskoletni, še bolj pa decembrski

proizvodni rezultat delavcev v temeljni organizaciji Jeklovlek pomeni spodbuden in optimistični start v letošnje, to je drugo leto srednjeročnega načrta, ki bo v gospodarskem pogledu verjetno še za spoznanje težje, kot preteklo. Letošnji proizvodni načrt v tej temeljni organizaciji je količinsko sicer enak lanskem, vendar v kvalitnem pogledu zahtevnejši, zato, pravijo v TOZD, bo osnovna pozornost namenjena nadaljnemu dvigu produktivnosti dela, boljšemu izplenu, zniževanju vseh vrst stroškov ali na kratko povedano, vse njihovo delo bo usmerjeno v dolgoročne cilje stabilizacijske politike.

Proga v profilarni (Foto S. Kokač)

PORAČUN OD ZA LETO 1981 ODVIŠEN OD PRISPEVKA TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI K POSLOVNEMU REZULTATU ŽELEZARNE

Po zakonu o združenem delu in samoupravnem sporazumu Železarne delavci med letom začasno ugotavljajo in izplačujejo osebni dohodek mesečno, dokončen obračun osebnega dohodka pa se napravi ob zaključnem računu temeljnih oziroma delovne organizacije. Tako smo se tudi v Železarni po devetmesečnem poslovanju in izplačilu akontacije na poračun samoupravno dogovorili, da bo dokončni obračun osebnega dohodka opravljen po zaključnem računu za leto 1981, in sicer diferencirano glede na prispevek temeljnih organizacij in delovnih skupnosti k skupnemu poslovnemu rezultatu Železarne.

Čeprav ta čas ne moremo govoriti o višini poračuna, ker je le-ta odvisna od poslovnega rezultata Železarne, ki bo znan šele ob zaključnem računu in čeprav nam do dokončne rešitve ugotavljanja in razporejanja dohodka na nivoju temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti manjka še velik korak, moramo vsekakor ugotoviti in poudariti, da to pomeni le pomemben korak naprej pri urejanju dohodkovnih odnosov v Železarni. Doslej smo namreč poračune osebnega dohodka izvajali linearno, nemalokrat tudi mimo delavcev. Tokrat pa smo se samoupravno odločili za diferencirano poračun, poračun na osnovi prispevka posamezne temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti k skupnemu poslovnemu rezultatu, o katerih pa se ta čas z osebnimi izjavljanjem opredeljujejo delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Že v začetku decembra je poslovodni kolegij Železarne določil posebno strokovno grupo, ki je pripravila kriterije za dokončen obračun mase sredstev za osebne dohodke po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. V predlogu kriterijev strokovna grupa poudarja, da bomo višino sredstev za osebne dohodke v Železarni ugotavljali na osnovi poslovnih rezultatov za leto 1981 in v primerjavi z določili dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v leto 1981. Po teh določilih se namreč višina osebnega dohodka uravnava glede na doseženo rast dohodka in orientiranost v izvoz. Tako bomo, kot že rečeno, če bodo poslovni rezultati omogočali povečanje izplačil osebnih dohodkov za leto 1981 nad doslej izplačano akontacijo, višino poravnave za temeljne organizacije in delovne skupnosti ugotavljali v odvisnosti od višine skupno razpoložljivih sredstev za osebne dohodke na nivoju delovne organizacije in glede na prispevek posamezne temeljne organizacije in delovne skupnosti k skupnim rezultatom.

Tako delovna skupina predlaga, da se višina poravnave po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih oblikuje v odvisnosti od naslednjih kriterijev:

- 20% vpliv naj bi imel ustvarjeni dohodek na delavca v primerjavi s planiranim dohodkom na delavca v temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti.
- 20% vpliv naj bi imel ustvarjeni dohodek na delavca v primerjavi s planiranim dohodkom na delavca na nivoju delovne organizacije.
- 20% vpliv naj bi imela rast produktivnosti – doseženih ton na efektivno uro v primerjavi med letoma 1981 in 1980.
- 20% vpliv naj bi imelo izvrševanje operativnega programa proizvodnje.
- 20% vpliv naj bi imela primerjava planiranega in izplačanega osebnega dohodka.

Temeljnim organizacijam združenega dela, ki so del svojega dohodka dosegle s prodajo izdelkov na tujem trgu, se poveča udeležba v poravnavi od pet do 20 odstotnih točk, v odvisnosti od zneska deviznih sredstev, ki so ga ustvarile v letu 1981, in sicer:

- za od 0,1 do 5% prispevek deviznih sredstev k skupno ustvarjenim deviznim sredstvom v Železarni se poveča poravnava za 5 odstotnih točk.
- za od 5,1 do 10% se poveča za 10 odstotnih točk.
- za od 10,1 do 15% prispevek se poveča za 15 odstotnih točk.
- nad 15,1% prispevek se poravnava poveča za 20 odstotnih točk.

V predlogu je poudarjeno, da so kriteriji enotni za vse temeljne organizacije in delovne skupnosti z dvema izjemama, in sicer:

- produktivnost za storitvene temeljne organizacije in delovne skupnosti se odraža v razmerju med skupno proizvodnjo vseh temeljnih organizacij in efektivnimi urami v storitvenih temeljnih organizacijah oziroma delovnih skupnostih in
- v delovnih skupnostih se namesto kriterija izvršitve operativnega programa proizvodnje uporabi kriterij doseganja družbenega plana gotove proizvodnje.

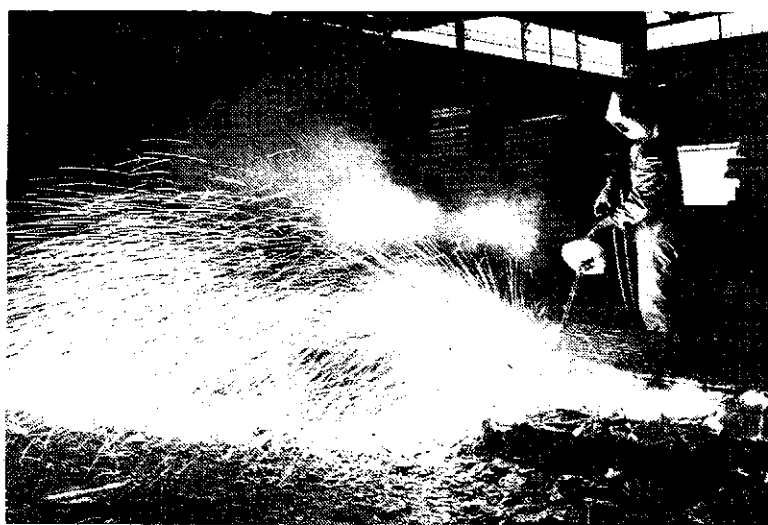
glede na višino ustvarjenih deviznih sredstev.

Po predlogu se pri določanju višine poravnave poslovni rezultat po vseh kriterijih primerja s poslovnim rezultatom Železarne kot celote. Višina poravnave v primerjavi s poprečjem za Železarno pa se določi neposredno v višini indeksa odstopanja od poslovne uspešnosti.

Kakor smo že poudarili, to pomeni pomemben korak naprej pri urejanju dohodkovnih odnosov znotraj Železarne med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi. Še večji korak pa bi pomenilo, če bi se sočasno lotili tudi kriterijev za obračun ali, kakor mi pravimo, poračun osebnega dohodka znotraj temeljnih organizacij in delovnih skupnosti glede na prispevek živega in minulega dela posameznega delavca k povečanju dohodka oziroma

poslovnemu rezultatu temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti. To bi tudi pospešilo ali vsaj dalo osnovo za hitrejšo izdelavo pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela znotraj temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, česar so se nekateri že lotili, predvsem tam, kjer so na lanskoletnem referendumu že sprejeli samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe. Za to imamo še nekaj časa in prav bi bilo, da bi na isti način, kot sprejemamo kriterije za oblikovanje poravnave mase osebnih dohodkov za posamezno temeljno organizacijo in delovno skupnost, sprejeli tudi kriterije za poračun osebnega dohodka med delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti na osnovi njihovih prispevka k skupnim poslovnim rezultatom temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti.

Naj omenimo še, da mora biti razprava o predlaganih kriterijih na zborih delavcev zaključena do 15. januarja, delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti pa morajo do 20. januarja že sprejeti ugotovitvene sklepe o izidu osebnega izjavljanja delavcev.

Površinska obdelava bran (Foto I. Kučina)

IZVOZNI REZULTATI U V LETU 1981

(Nadaljevanje s 1. strani)

žice za proizvodnjo elektrod, 467 ton varilnih elektrod Finkort in 316 ton hladno valjanih dinamo trakov. TOZD Žičarna je izvozila 596 ton patentirane žice na Madžarsko in 1.255 ton pocinkane žice v Italijo. Iz TOZD Profilarne so izvozili 2.702 tona hladno oblikovanih profilov v Zvezno republiko Nemčijo, 604 tone v Avstrijo in 60 ton v Švico. TOZD Elektrode je izvozila 900 ton varilnih elektrod v Bolgarijo, TOZD Željalna pa 8.824 ton gradbenih žičnikov v ZDA ter 2.124 ton v Zvezno republiko Nemčijo.

Pri izvozu na konvertibilno področje sta z manjšimi količinami sodelovali še TOZD Jeklarna z izvozom 780 ton plavžne žindre in 25 ton zlomnine grafitnih elektrod v Avstrijo ter prvič TOZD Monter Dravograd z 32 tonami delov za jeklene konstrukcije v Avstrijo.

V letu 1981 smo prejeli tudi plačilo za prevažanje dinamo trakov za Bolgarijo v vrednosti 376.600 dolarjev, deloma v gotovini in deloma v toplotno valjanih trakovih. Vse to skupaj znaša že prej omenjenih 15.649.000 dolarjev konvertibilnega izvoza.

Na klirinško področje smo v preteklem letu izvozili blaga v vrednosti 13.703 dolarjev in tako presegli plan za 13,5%. Tukaj gre predvsem za blagovno menjavo metalurških proizvodov. Tako smo v Sovjetsko zvezo izvozili 8.520 ton varilnih elektrod Emona in kot protivrednost prejeli jekleni odpadki. 6.642 ton dinamo trakov in 2.423 ton varilne žice pod zaščitnim plinom smo izvozili v ČSSR v zamenjavo za toplotno valjane trake in slabe ter 118 ton vlečene jeklene žice v NDR v zamenjavo za toplotno valjano žico.

Če rezultate, ki smo jih dosegli pri izvozu v letu 1981, primerjamo s tistimi iz leta 1980, ko smo na konvertibilno področje izvozili blaga v vrednosti 10.751.000 dolarjev, vidimo, da se je izvoz povečal za 45,6%. Če k temu prištejemo še priliv iz združevanja sredstev s kupci naših proizvodov, pa znaša povečanje izvoza na konvertibilno področje v primerjavi z letom poprej kar 83,3%.

To je vsekakor uspeh. Intenzivnejša prizadevanja za povečanje

izvoza so se praktično pričela šele v drugi polovici preteklega leta, ko smo s povečanimi ponudbami v tujini in s sodelovanjem tistih trgovskih hiš, ki se ukvarjajo z zunanjo trgovino, uspeli dobiti nova naročila. Temeljne organizacije v naši železarni so te dodatne obremenitve prevzele kot svoje prednostne naloge. V vseh temeljnih organizacijah so naročila za izvoz zavestno prevzeta in tako tudi narejena, tako po rokih dobave kot po kvaliteti blaga. Pri tem je bilo nemalo težav, zlasti zaradi premajhnih transportnih zmogljivosti prevoznikov našega blaga; najrazličnejši ovir pri uvozu v države evropske gospodarske skupnosti ter od časa do časa zaradi slabe založenosti proizvodnih temeljnih organizacij s polproizvodi.

Načrti za leto 1982 predvidevajo izvoz 73.800 ton naših proizvodov v vrednosti 16,5 mio dolarjev na konvertibilno področje, kar pomeni 10% povečanja glede na leto 1981 in izvoz blaga v vzhodnoevropske države v skupni vrednosti 16,8 mio dolarjev, kar pomeni 23% povečanje glede na lanskoletni izvoz. Vrednost izvoza na klirinško področje bo v celoti pokrita z uvozom polizdelkov.

Gledé na potrebe, ki se kažejo že v začetku letošnjega leta, je tako povečanje izvoza naizbežno, tako na konvertibilno kot na klirinško področje in naše temeljne organizacije ga bodo morale tudi realizirati. Temu se ne bo moč izogniti. Treba bo narediti vse, da pri izvoznih prizadevanjih ne bo prišlo do težav. Zlasti se bo treba angažirati pri odpravi tistih težav, ki so v okviru naših možnosti, kot, na primer, pri založenosti s polproizvodi. Proizvodi, ki jih sedaj izvažamo, so del naše redne proizvodnje, vendar pa bo v letu 1982 končno treba pristopiti tudi k izvozu tistih izdelkov, po katerih je na zunanjem trgu največ povpraševanja, kot so toplotno valjani traki iz nerjavnih jekel.

Poleg vseh prizadevanj na področju direktnega izvoza, ki nas čakajo letos, pa bo treba močno povečati napore tudi na področju združevanja sredstev s kupci naših proizvodov na domačem trgu.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 11. DO 17. JANUARJA

- 11. januarja, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Kurirska 3, štev. tel. 81-612;
- 12. januarja, SREČO MEŽNAR, vodja TOZD Vratni podboji, Mojstrana, Dovje 107 A;
- 13. januarja, EMIL AŽMAN, vodja sekt. novogradenj, Jesenice, Titova 3, štev. tel. 82-262;
- 14. januarja, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, C. revolucije 2 A, štev. tel. 82-726;
- 15. januarja, JERNEJ HOČEVAR, vodja prodajnega sektorja, Jesenice, Kežarjeva 38, štev. tel. 82-118;
- 16. januarja, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglav-ska 17, štev. tel. 89-022;
- 17. januarja, TONE VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, štev. tel. 82-576.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, štev. tel. 2435.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 11. 1.	ZDENKO CUND	PETER SEKLOČA
TOREK – 12. 1.	MARJAN ENDLIHER	JANEZ ARH
SREDA – 13. 1.	IVAN KAVČIČ	BOGOMIR SVETINA
ČETRTEK – 14. 1.	BERTI KRAPEŽ	IVAN MEŽIK
PETEK – 15. 1.	MITJA KERSNIK	JANEZ FALETIČ
SOBOTA – 16. 1.	MARJAN ERMAN	ANTON KAVČIČ
NEDELJA – 17. 1.	VANDA ENIKO	JOŽE ZIDAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 11. do 16. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.

popoldne: II. obratna ambulanta – dr. Lidija Stare in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 16. januarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Lidija Stare in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

Dispanzer za borbe: IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

Dopoldne: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

Za borbe v četrtek, 14. januarja, popoldne.

III. zobna ambulanta – v dent. Marjan Hočev var v ponedeljek, 11. januarja, v sredo, 13. januarja in v petek, 15. januarja.

Popoldne: I. zobna ambulanta – v dent. Viktor Stražišar.

Za Železarno v torek, 12. januarja in v četrtek, 14. januarja, dopoldne.

V soboto, 16. januarja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta – v dent. Viktor Stražišar.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti ENT, z dne 21. decembra 1981

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge v sektorju novogradenj

tajnica šifra 5602 U-3 9. klg. 1 oseba

POGOJI:

- srednja štiriletna šola,
- pasivno znanje angleščine in nemščine,
- znanje strojepisja (desetprstni sistem),
- eno leto delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za delovno skupnost ENT«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI, z dne 5. 1. 1982

OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge v sektorju Prodaje:

a) vodja referata prodaje šifra 5267 U-4 16 klg. 1 oseba
b) referent izvoza šifra 5291 U-3 13 klg. 1 oseba

POGOJI:

- pod a)
višja šola komercialne ali ekonomske smeri
- 2 leti delovnih izkušenj s področja komercialne

pod b)
srednja šola ekonomske ali komercialne smeri

- znanje strojepisja
- 2 leti delovnih izkušenj v zunanjetrgovinskem poslovanju

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovikih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

14. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

V torek, 29. decembra, so se na 14. redni seji sestali člani odbora za gospodarstvo in obravnavali naslednje točke dnevnega reda: poročilo o izvrševanju sklepov 12. in 13. seje, predlog proizvodnega plana Železarne za leto 1982 in poslovne politike za leto 1982, analiza finančnega rezultata za mesec november in kumulativno za enajst mesecev 1981, ocena izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec december in kumulativno za leto 1981, predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec januar 1982 ter razno.

S poročilom o pregledu izvrševanja sklepov 12. in 13. seje odbora je prisotni seznanil član poslovnega odbora. Ugotovili so, da so sklepi izvršeni. Odbor je vzel na znanje tudi pisno informacijo o stanju na področju priprav dolgoročnega plana železarne Jesenice za obdobje 1986–2000, katero pa bo odbor obravnaval in o njej razpravljati na naslednji seji odbora.

V zvezi z drugo točko dnevnega reda, pri kateri so člani odbora obravnavali predlog proizvodnega plana in poslovno politiko železarne Jesenice za leto 1982, so sprejeli več sklepov. Poudarili so, da je v posameznih temeljnih organizacijah potrebno obstoječe dobre naprave bolj izkoristiti in dosledno izrabiti še proste kapacitete po obratih. V primerih občasnega pomanjkanja primernega vložka v posameznih fazah proizvodnje je potrebno še bolj upoštevati kriterije ekonomičnosti in izkoriščanja najprimernejših agregatov. Pri sorazmerno nizkem obsegu amortizacijskih sredstev, ki bodo na razpolago temeljnim organizacijam, je potrebno pri izvajanju posameznih popravil uvesti tudi strožji nadzor in zaostri odgovornost nad porabo rezervnih delov. Poleg tega pa je potrebno podvzeti vse ukrepe, da se za predvideni fizični obseg proizvodnje zagotovi planirana količina surovin, repromateriala in polizdelkov. Ugotovili so, da je glede na proizvodne kapacitete in predvidene možnosti oskrbe železarne Jesenice s surovinami in polizdelki ter repromaterialom predlagani fizični obseg proizvodnje sprejemljiv.

Odbor za gospodarstvo je bil informiran tudi s pripombami na plan za leto 1982, ki so jih v svojih razpravah zavzele samoupravne delovne skupine. Na podlagi tega so ugotovili, da je potrebno v TOZD Livarna izvesti usklajevanje z vodstvom TOZD pred sejo delavskega sveta Železarne. Ostale pripombe pa

niso takšne narave, da bi zahtevale spremembe plana proizvodnje.

V nadaljevanju je odbor obravnaval analizo finančnega rezultata za mesec november in kumulativno za enajst mesecev 1981. Nizka realizacija, povečan izvoz in visoke nabavne cene vložnega materiala so glavni vzroki, da smo v mesecu novembru v Železarni poslovali negativno. Če pri odločitvi, da bomo v zadnjem kvartalu povečali izvoz, smo poudarjali, da se ostala kvaliteta struktura proizvodnje ne sme poslabšati. Prav to pa se je v mesecu oktobru in novembru dogajalo. Nizke prodajne cene in s tem v zvezi nizka mesečna realizacija so ob dejstvih, da moramo izvažati in visokih nabavnih cenah materiala ter sorazmerno visokih stroških, edino, na kar v Železarni sedaj lahko vpliva-

mo. Poudarjeno je tudi bilo, da je treba vso pozornost posvetiti zmanjševanju vseh vrst proizvodnih stroškov, porabi materiala ter stremeti za čimboljšim doseganjem planirane izplena. Poleg tega je treba izvesti tudi korekcijo skupnega prihodka in njegove delitve glede na spremembe v stroških izvoza.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec december in kumulativno za leto 1981. Seznanjen je bil tudi z informacijo izpolnitve operativnega programa izvoza za mesec december ter z zunanjo realizacijo prodaje energijskih medijev in vzdrževalnih storitev za mesec november. Ugotovili so, da operativnih programov skupne proizvodnje predvidoma ne bodo dosegle temeljne organizacije Jeklarna, Valjarna bluming štekel, Valjarna žice in profilov, Žičarna in Vratni podboji.

Člani odbora so potrdili tudi predlog programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec januar 1982 v predlagani količini in višini.

Pod točko razno so dali še soglasje za odpis razlike, za katerega je predlog pripravil uvozni oddelek.

Z. V.

TOZD Valjarna debele pločevine

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 25. decembra, je predsednik delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine Jože Plemelj sklical sedmo sejo. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili da so bili vsi izvršeni, razen sklepa, ki obravnava stimulacijo žerjavovodij žerjava števil. 5, ki so zaradi izvoza preobremenjeni. Sklenili so, da je treba posredovati zahtevo službi za varstvo pri delu in oddelku za študij dela in časa, da v času, ko je na programu pločevina za izvoz, ugotovita, če je delo žerjavovodja žerjava števil. 5 varno, oziroma kakšne nevarnosti pri tem nastopajo zaradi dodatnih obremenitev žerjavovodij.

Pri obravnavi gospodarskega načrta TOZD Valjarna debele pločevine za leto 1982 so bili seznanjeni, da so ga obravnavale vse samoupravne skupine. Nekatere so imele pripombo, da je plan 74.000 ton pločevine previsok.

Po obrazložitvi vodje TOZD in daljši razpravi so gospodarski načrt za leto 1982 potrdili s pripombo, da morajo delegati delavskega sveta v SDS, na kateri so menili, da je plan

previsok, pojasniti vzroke za odločitev delavskega sveta.

Predlog za dopolnitev dohodkovnih odnosov storitvenih TOZD so sprejeli brez pripomb, kakor tudi dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana SIS družbenih dejavnosti v občini Jesenice za obdobje 1981–1985 v letu 1982. Za podpisnika dopolnil so pooblastili predsednika DS.

Soglasno so sprejeli sklep o pristopu k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi enote izobraževalne skupnosti za metalurško-kovinsko-predelovalno, elektro in naravoslovno-matematično usmeritev v usmerjenem izobraževanju pri železarskem izobraževalnem centru na Jesenicah. Za podpisnika so pooblastili Jožeta Plemelja.

Na znanje so vzeli informacijo, da so problematiko izboljšanja varstva pri delu obravnavale vse SDS, razene in zahtevali, da tudi ta SDS čimprej obravnava to vprašanje.

Ob prisotnosti kaznovanega delavca so obravnavali njegovo pritožbo na sklep skupne disciplinske komisije, o prenehanju delovnega razmerja v TOZD Valjarna debele pločevine. Z javnim glasovanjem so se odločili, da se spremeni odločitev skupne disciplinske komisije in sprejeli naslednji sklep:

Ugovoru delavca zoper odločitev skupne disciplinske komisije se delno ugotovi in se sklep skupne disciplinske komisije spremeni tako, da se izvršitev ukrepa prenehanja delovnega razmerja, pogojno odloži za dobo enega leta.

Na informacijo o problematiki izvoza niso imeli pripomb. Strinjali so se s spremembo sestave inventurne komisije v skladišču TOZD Profilarna in potrdili predloženo novo inventurno komisijo v sestavi: predsednik Danijel Črv ter člana Stefan Škedelj in Janez Gasar.

Na kriterije za oblikovanje poravnave na osnovi zaključnega računa za leto 1981 niso imeli pripomb, razen da je treba pri kriteriju »rast produktivnosti« za TOZD Valjarna debele pločevine upoštevati, da je v letu 1981 TOZD prvih pet mesecev obratovala na tri izmene. Menili so tudi, da je predlog primeren za javno razpravo na zboru delavcev, oziroma samoupravnih delovnih skupin.

Po obravnavi informacije o pripravi na izvedbo naložbe »Jeklarna 2« in potrebnih aktivnostih v zvezi z nadaljevanjem priprav za pričetek izgradnje so, da bi se zagotovili pogoji financiranja in osnovni pogoji obratovanja jeklarne 2, na predlog DS Železarne sprejeli predloženih sedem sklepov.

Seznanjeni so bili tudi da niso sprejeli sklepa o povišanju osnovnih vrednosti OD. Zato so sprejeli ustrezno popravljeni sklep.

Na koncu seje so bili seznanjeni še z določili družbenega dogovora o izdatkih za prehrano delavcev v TOZD in delovnih skupnostih Železarne.

IS

PRIMERAN VOJNIK

DRAGI DRUGOVI,

ABRAMOVIĆ JOSIP

VOJNIK ABRA MOVIĆ JOSIP ZASLUŽNO JE DOBIL VISOKO VOJNIKO PRIZNANJE ČLAN VASEG KOLEKTIVA ZASLUŽNO JE DOBIL VISOKO VOJNIKO PRIZNANJE ZNAČKO PRIMERAN VOJNIK ZA ODLIČAN USPEH V VOJNOSTROČNOJ OBRUČI, IDEJNO-POLITIČKOM OBRZOVANJU I VASPITANJU, PRIMERNO I SAVESNO IZVRŠAVANJE VOJNIČKIH DUŽNOSTI, USPEŠNO SPROVOĐENJE U ŽIVOT MERA BEZBEDNOSTI I SAMOZAŠTITE, MARLIVNO UČEŠĆE U VARNOSTAVNIM AKTIVNOSTIMA, RAZVIJANJE DRUGARSTVA I JAČANJE BRATSTVA I JEDINSTVA U VOJNOM KOLEKTIVU.

BUDITE PONOSNI TAKVIM UZORNIM ČLANOM VASEG KOLEKTIVA, SPOSOBNIM I ODLEČNIM BRANILCEM SOCIALISTIČKE SAMOUPRAVNE ZAJEDNICE

22.12.1981. KIČEVO

(DATUM I MESTO)

majar
BLAGOJ HRISTOV

(POTPIS)

TOZD Družbena prehrana

3. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Iztok Torkar, predsednik odbora samoupravne delavske kontrole pri DS TOZD Družbena prehrana, je 22. decembra sklical tretjo redno sejo. Poleg članov je bila na seji prisotna računovodkinja TOZD Vanja Simeonov. Ob pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so sklepi izvršeni.

Obravnavali so desetmesečno poslovno poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da temeljna organizacija izkazuje izgubo. Ugotovili so, da se je potrebno izogniti negativnemu poslovnemu rezultatu ob koncu poslovnega leta s čimprejšnjim resnim pristopom k reševanju pokrivanja razlike vrednosti bona za delavce delovnih skupnosti, saj po zakonu letem za prehrano med delom pripada le 650,00 din mesečno, medtem ko delavcem temeljnih organizacij pripada 867,00 din mesečno. Veljavnost bona je 40,00 din, le za delavce drugih DO se zaračuna vrednost bona 53,00 din, kolikor je tudi vreden pripravljen topli ali hladni obrok.

Odbor je obravnaval tudi nekorišćena sredstva investicijskega vzdrževanja, katera iz leta v leto ostajajo nekorišćena, vsa popravila delovnih naprav pa se poravnava iz materialnih stroškov. Sprejet je bil sklep, da se v prihodnje vsa večja popravila poravnava iz sredstev IV. letna naročila pa je treba izstaviti po stroških imenih mestih.

Odbor je sprejel na znanje informacijo, da je izdelana kalkulacija za počitniške domove, ki po vsej verjetnosti ni realna glede na to, da se bodo predvidoma cene povišale za več kot 37%, kolikor je letošnja kalkulacija višja od lanskoletne.

Obravnavali so poročilo o izvršnih nadurah v mesecu septembru. Pri tem je odbor ugotovil, da glede na odsotnost ni bilo izvršeno veliko nadur, če izvajamo delo na Mežakliji ob srečanju borcev NOV SOZD SZ.

Sprejeli so sklep, da je treba težiti za tem, da se po delovnih enotah opravlja čimmanj nadur, vendar se jim popolnoma izogniti ne da ob tako veliki odsotnosti, kot je sedaj.

Ob zaključku seje je odbor sprejel na znanje pojasnilo računovodkinje in se z njim strinjal, da temeljna organizacija do konca poslovnega leta 1981 ne bo mogla uskladiti razmerja stroškov (dnevnice, prevoznih stroškov) glede na dohodek, zato bo sprejela za znižanje stroškov v prihodnjem letu naslednje ukrepe:

1. TOZD Družbena prehrana si bo v sezoni 1982 prizadevala čimveč delavcev za opravljanje del in nalog v počitniških domovih priskrbiti iz neposredne bližine domov.

2. Ker so dela na priključku mestne kanalizacije zaključena, bodo stroški dnevnice, prevoznih stroškov, izkorisćeni v te namene, v letu 1981 odpadli.

3. Le v najnujnejših primerih ob resnem pomanjkanju artiklov bo odobreno potovanje k dobaviteljem za zagotovitev manjkajočih artiklov.

D. T.

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V četrtek, 17. decembra, je predsednica odbora za gospodarstvo Marija Brkić sklicala 5. redno sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Družbena prehrana. Pri pregledu izvrševanja sklepov so ugotovili, da so sklepi izvršeni, razen sklepa o namestitvi telefonov, ki se še izvaja.

Prav tako je dolgoročnega značaja sklep glede montaže tovornega dvigala v kantini na Beli. Odbor je pregledal odgovore odborov za gospodarstvo temeljnih organizacij s področja Bele, vendar je ugotovil, da nobena temeljna organizacija nima razpoložljivih sredstev za ta namen. Kljub temu, da ni izglede za montažo v letu 1982, je sklep še kako aktualen, saj bo s poslabšanjem vremena prišlo do zastojev pri dovozu hrane v kantino na Belo, obenem pa bo šefarji, ki dostavljajo hrano po

neprimerni klančini izpostavljeni nesreči, na kar je bila temeljna organizacija Družbena prehrana že opozorjena.

Nadalje so obravnavali rezultat desetmesečnega poslovanja, nove cene za restavracijo Kazina, samopostrežno restavracijo in počitniške domove.

Na znanje so sprejeli plan sredstev amortizacije in investicijskega vzdrževanja za leto 1982.

D. T.

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine Jože Vilman je 22. decembra sklical šesto sejo. Po pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi realizirani.

Pri pregledu poročila o proizvodnji za mesec november so ugotovili, da sta bila proga in odprema pod planom za 64 oziroma 198 ton, adjustaža pa 321 ton nad planom. Za izvoz je bilo odpremljeno 1729 ton pločevine, medtem ko je v skladišču odpreme ostalo 712 ton zaradi neurejenih carinskih dokumentov kupca. To je bil tudi vzrok, da v odpremi niso dosegli plana.

Seznanjeni so bili s podatkom, da bo za doseganje letnega plana do konca leta 1981 potrebno doseči naslednje količine:

- na prog 2.644 ton, v adjustaži 2.043 ton in na odpremi 2.295 ton.
- menili so, da bo plan na odpremi in adjustaži mogoče doseči.

Železarski globus

ALŽIRIJA

Alžirska državna železarska družba SNS je za svojo železarno El-Hadjar sklenila z japonsko železarsko družbo Nippon Steel Co. že drugo pogodbo o tehnični pomoči. Na osnovi te pogodbe bodo japonski strokovnjaki dve leti tehnično sodelovali pri delu, vzdrževanju in kontroli proizvodnje ter kvalitete. Pogodba predvideva tudi prakso alžirskih železarskih strokovnjakov v japonskih železarnah. Železarna El-Hadjar, ki je največja in najmodernejša v Alžiriji lahko letno izdela 2 milij. ton surovega jekla.

ZDA

V naporih za zmanjšanje teže osebnih avtomobilov in s tem tudi za manjšo porabo goriva skušajo ameriške avtomobilске družbe nadomestiti čim več delov vozil iz kovine, predvsem, jekla, s plastičnimi materiali. Največji izdelovalec avtomobilov ZDA General Motors je po letu 1960 uspel uporabiti pri svojem povprečnem avtomobilu naslednje količine plastičnih materialov: leta 1960 – 11,2 kg, leta 1965 – 18,0 kg, leta 1970 – 49,5 kg, leta 1975 72,0 kg in leta 1980 – 90,0 kg. Za leto 1985 predvidevajo povečanje na 100 do 135 kg.

IS

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

VOLILNO-PROGRAMSKA KONFERENCA OO ZSMS TOZD STROJNE DELAVNICE

V četrtek, 17. decembra, je bila volilno-programska konferenca OO ZSMS TOZD Strojne delavnice. Udeležilo se je je poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstva TOZD tudi 57% članov osnovne organizacije.

Predsednik OO ZSMS Leopold Bizal je poročal o delu v preteklem letu. Omenjal je tudi težave, katere so krojile našo uspešnost. Premalo mladincev in mladink se udeležuje sestankov; v primeru udeležbe pa so le fizično prisotni. Kljub ležernosti in nezainteresiranosti članov pa je bilo veliko narejenega. Uspešno smo sodelovali na številnih tekmovanjih in prireditvah, na primer, v Trim ligi v košarki na nivoju občine kot tudi na prvenstvu Železarne, na tekmovalni v počastitev dneva mladosti, na smuku karavanških kurirjev, in podobno, pa tudi na tekmovanju kolarjev jeseniške občine in pobratene mesta Valjeva. Udeležili smo se tudi nekaterih pohodov. Uredili smo stenski časopis, se udeležili šole za mlade samoupravljavce, delovnih akcij in organizirali lastne prostovoljne mladinske delovne akcije. Na dveh takih akcijah smo zbrali 20 ton starega železa.

Z velikim zadovoljstvom smo bili tudi eni izmed tisočev nosilcev štafete mladosti. Enkrat smo dosegli prvo

in enkrat drugo mesto v Železarni v akciji »najlepše urejeno volišče«. Zelo dobro smo sodelovali tudi z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in vodstvom TOZD. Mlade smo vključili v razne odbore, komisije in podobno. Za skupščinske volitve leta 1982 smo evidentirali 24 mladih, kar je 29,9% od skupnega števila evidentiranih. Naše stabilizacijsko obnašanje se je odrazilo predvsem v akciji za izbor najboljšega mladega delavca-samoupravljalca, ki teče zelo dobro, saj se je že pokazal učinek te akcije.

Po živahni razpravi za izbor predsednika osnovne organizacije smo zopet izvolili Leopolda Bizalja, za sekretarja pa Asmira Grudiča. Poleg njiju smo v predsedstvo izvolili še sedem mladih.

PROBLEMSKA KONFERENCA MLADIH V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

Z drugačno organizacijo in vsebino dela na šolah naj bi le-te v večji meri dobile vzgojni značaj, še posebej z uvajanjem samoupravnega delovanja učencev. To bi hkrati pomenilo tudi nadaljnjo humanizacijo odnosov med učenci in pedagoškimi delavci pri premagovanju tradicionalnega »frontalnega« načina dela v razredih.

V nadaljevanju smo obravnavali akcijski program dela za naslednje mandatno obdobje. V našem delu bomo upoštevali predvsem program KS ZSMS Železarne, poleg tega pa bomo skušali izvesti čim več lastnih akcij. Program je zajel delovanje referentov po posameznih področjih delovanja. Bolj bomo sodelovali s prispevki v rubriki »Mladi o sebi, svojih problemih in perspektivah« v našem tedniku Železar; povezati pa se bomo morali tudi z lokalno radijsko postajo Triglav Jesenice.

V letu 1982 bomo izvedli najmanj dve delovni akciji lokalnega značaja v okviru TOZD; v okviru možnosti se bomo udeležili tudi vseh drugih MDA, ki jih bo organiziral KS ZSMS Železarne ali OK ZSMS Jesenice.

Ob zaključku volilno-programске konference je dosedanje predsedstvo hkrati s tremi člani osnovne organizacije dobilo lepe knjižne nagrade za uspešno delo v preteklem mandatnem obdobju.

DA

KLUB ŠTUDENTOV NA DOBRI POTI

Predsedstvo kluba študentov jeseniške občine je v petek, 18. decembra, sklicalo prvi sestanek po letni skupščini. Nove člane predsedstva so seznanili s programom kluba za leto 1982, ki so ga prejeli na skupščini, da bi jih tako čimprej vključili v delo kluba.

V zvezi z delovanjem komisije za kulturo so sklenili, da bodo poskušali obnoviti stike s študenti v pobrateni občini Trbovlje in poskušali vzpostaviti stike s klubom koroških študentov, ki zelo dobro deluje. Organizirali bodo razgovor s predstavnikom koroških študentov, da jim bo razkril, kako si je njihov klub pridobil izjemno dober finančni položaj, oziroma kako pridobivajo sredstva za svoje delovanje, kar je že dolgo eden glavnih problemov delovanja jeseniškega kluba.

Komisija za kulturo naj bi bila v sodelovanju s komisijo za informiranje glavni pobudnik oblikovanja biltena jeseniških študentov Rdeči prah, ki je že obstajal pred leti. Poleg tega si je zadala nalogo, da bo povabila na Jesenice kakšno kulturno skupino iz drugih študentskih klubov.

Med predlogi za izboljšanje finančnega stanja kluba je bil tudi predlog za organizacijo plesa, pri čemer pa se pojavlja problem prostora. Sklenili so, da bodo poslali prošnjo za klubiški prostor, kjer bi se lahko študenti sestajali, prirejali razgovore, sklicevali sestanke, izvajali interesne dejavnosti, poslušali glasbo

itd., upravi dijaškega doma ŽIC. Ugotovili so, da bi bil tak klubiški prostor nujno potreben, če želijo povečati aktivnost kluba.

Komisija za idejno-politično delo bo prirejala razgovore in poskušala priskrbiti predavatelje za teme, ki študente zanimajo. To pa so: pomen in posledice ekonomske politike za naše gospodarstvo, neuvrščena politika in njen pomen, nacionalno vprašanje pri nas...

Komisija za šport je organizirala rekreacijo za študente vsako soboto od 15. do 17. ure v telovadnici ŽIC. Doslej je bila to v glavnem dejavnost fantov, zato pozivajo dekleta, naj se opogumijo in se prično udeleževati rekreacije. Poleg tega bo ta komisija poskušala organizirati udeležbo študentov na kurirskem smuku.

Komisija za informiranje si je zadala nalogo, da čim popolneje informira javnost o delu kluba. To bo poskušala uresničiti prek jeseniškega radia, tednika Železar in s pomočjo plakatov.

Študentje so predlagali, da bi poskušali sestaviti svoj statut, tako da bi lahko odprli tudi svoj žiro račun.

Udeležba na tem zadnjem sestanku KSJO je bila presenetljiva. Že dolgo ni bilo prisotnih toliko študentov na sestanku predsedstva. To nam vzbuja upanje, da bodo jeseniški študentje nazadnje le začeli resneje jemati delo svojega kluba.

Tanja Kastelic

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD STROJNE DELAVNICE

V torek, 29. decembra, se je sestalo predsedstvo OO ZSMS TOZD Strojne delavnice na svoji prvi seji. Osrednja točka dnevnega reda je bila priprava na volilno-programsko konferenco KS ZSMS Železarne. Na podano poročilo smo imeli nekaj pripomb in izvolili dva delegata, ki sta zastopala našo osnovno organizacijo na volilno-programski konferenci.

Zaključena je bila akcija »najboljši mladi delavec samoupravljalca«. Najboljši je Leopold Bizal, ki je bil prvi v vseh štirih tromesečnih ocenjevanjih. Akcija je bila dobro izpeljana, vendar smo ugotovili tudi nekaj pomanjkljivosti, kot so: normirani in ostali ocenjevalci naj bi v prihodnje dobili vsak svojo prazno listo zaradi objektivnosti ocenjevanja; poudarek naj bi bil na delu, ne pa na funkcijah; kriterije ocenjevanja moramo izpopolniti.

Seznani smo se z razpisom priznanj OF Slovenskega naroda, ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije 27. aprila 1982. O primernem kandidatu bomo razmislili do naslednje seje predsedstva.

Na koncu smo sprejeli sklep, da zaradi boljšega in učinkovitejšega dela predsedstva OO ZSMS velja

opravičevanje samo predsedniku, v primeru njegove odsotnosti pa sekretarju osnovne organizacije.

DA

ZABAVA IN PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA

V naši družbi prosti čas nima samo namena obnavljati reproduktivne sposobnosti človeka, kar velja za kapitalistično družbo, ampak naj bi služil za razvoj osebnosti, družabnosti, medsebojne pomoči, sodelovanja, sprostitev, igrivosti, veselja, domišljije in ustvarjalnosti, na družbeni ravni pa do ustvarjanja odnosov brez izkoriščanja in gospodovanja.

Vsi se veselimo poletja — časa počitnic in dopustov. Eni ga preživijo na morju, drugi doma. Ti zadnji iščejo različne dejavnosti, zabave, da bi izpolnili svoj prosti čas. Tisti, ki se aktivno ukvarjajo s športom, preživijo prosti čas na treningih. Drugi, ki se s športom ne ukvarjajo, porabijo prosti čas za druge oblike aktivnega odmora (branje, ročna dela, glasba...) in podobno.

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

V prostem času so vse pogostejši tudi obiski disko klubov — prostor s poskakajočimi obarvanimi lučmi (light show) in z donečo disko glasbo. Mladi v jeseniški občini lahko izbirajo med štirimi diskotekami, ki pa so vse kar precej oddaljene od Jesenic: disko Prisank in Klub 70 v Kranjski gori ter diskoteka Stop (hotel Park) in disko Pibernik na Bledu. Skoraj vsak si je že izbral svoj disko, v katerega najraje zahaja, za vse pa pomeni disko sprostitev, razvedrilo. Mladi se živijo v glasbo, plešejo in marsikdo pozabi na svoje probleme. Vendar pa so tudi taki, ki jim disko ni všeč. Označujejo ga kot zakajen prostor s preveč donečo glasbo.

Razen v disko zahajajo mladi tudi v kino, gledališče in na druge prireditve, ki so poleg plesov v gimnaziji edina zabava, ki jo na Jesenicah imajo mladi. To pa je premalo, saj vemo, da se mladi radi smejejo, zabavajo in ukvarjajo z ustvarjalnim delom.

t.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ČLOVEŠKI FAKTOR IN JEDRSKE NESREČE V MIRU

Ob tem se resno sprašujemo ali bomo brez škode osvojili jedrsko tehnologijo in upravljanje v novi elektrarni BORIS KIDRIČ v Krškem?

Odgovor je pritrdilen, vendar je treba strokovnjake in tehnike usposobiti za tovrstno tehnologijo. Določiti kriterije in standarde ter razviti osveščene inšpekcijske službe. Okoliški prebivalstvo Krškega, še posebej pa člane TO in člane CZ bo potrebno izobraziti ter seznaniti z vsemi možnimi primeri, nesrečami ter ukrepi za čimprejšnjo uspešno intervencijo. Enote CZ morajo imeti najnovejšo in ustrezno opremo za reševanje ob eventualnih izpadih.

Reševalna služba mora izvrševati in uriti program ukrepov za preprečevanje poškodb in eventualnih nesreč. Spoznanja in izkušnje drugih ob dosedanjih nesrečah s pridom uporabiti pri nas, obenem pa razviti lastne samozaščitne ukrepe ter disciplinirano visoko strokovno upravljanje jedrske tehnologije.

(nadaljevanje in konec)

OROŽJE MIKROSKOPSKE VELIKOSTI

BIOLOŠKO OROŽJE SKUPAJ Z JEDRSKIM IN KEMIČNIM SPADA V SKUPINO ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE LJUDI

To so posebno pripravljene živi mikroorganizmi: virusi, rikecije, bakterije, glivice in protozoje, namenjeni za okužbo ljudi, živali, rastlin in predmetov na zemljišču. Pravzaprav so to naravni povzročitelji nalezljivih (infekcijskih) obolenj, med te spadajo tudi bakterijski toksini. Njihov glavni namen je slabiti moralo borbenega duha in porušenje ekonomskega ravnotežja.

Biološko orožje in njegova proizvodnja je sorazmerno poceni. Ne zahteva posebnih investicij, seveda pa je predpogoj visoko strokoven medicinski kader. Ljudje in živali obolevajo od nalezljivih obolenj po prihodnosti povzročiteljev v organizem. Ti prodirajo preko dihalnih poti, prebavnih organov z okuženo hrano, preko sluznic in skozi poškodovano kožo.

Povzročitelji nalezljivih obolenj potujejo po zraku v obliki aerosolov, preko okužene vode in hrane. Uspešni prenašalci nalezljivih obolenj so še okuženi insekti (uši, bolhe, komarji itd.).

Biološki agensi ne delujejo trenutno. Do pojavnosti prvih bolezenskih znakov mora poteči inkubacijska doba, t. j. stanje, ko ni nobenih oprijemljivih oziroma vidnih znakov. Inkubacijska doba je za različna obolenja različna, giblje pa se od 7 do 18 dni. Čas od prodora klic v organizem do izbruha bolezenskih znakov imenujemo inkubacija. Najbolj znane infekcijske bolezni, ki napadajo človeka, so: kolera, trebušni tifus, pegasti tifus, gripa in druge.

Poznamo infekcijske bolezni, ki prvenstveno napadajo samo živali: svinjska in goveja kuga, perutninska kuga in ostale. Znana pa je še ena kategorija infekcijskih obolenj — to so tako imenovane zoonoze, ki se prenašajo s človeka na človeka in z živali na človeka. V ta tip spadajo: kuga, tularemija, antraks, sakagija in druge.

Osnovna razdelitev bioloških sredstev je naslednja:

a) živi mikroorganizmi so znani povzročitelji infekcijskih obolenj. Vzajamo jih lahko umetno, v to skupino spadajo: bakterije, virusi, rikecije, protozoje in glivice.

b) bakterije so sila majhni »vojščaki«, saj jih najdemo v prostornini kaplje vode do 2 milijona.

Med bakterijami razlikujemo saprofitne in patogene. Saprofitne bakterije so tiste, ki v organizmu izzovejo kužna obolenja.

c) virusi so najdrobnejši mikroorganizmi, saj jih navadni mikroskop sploh ne zazna. Viruse delimo na živalske, rastlinske in bakterijske viruse.

d) rikecije so mikroorganizmi podobni bakterijam, po načinu delovanja pa spominjajo na viruse. Z lahkoto jih razmnožujemo, prenašajo pa se preko okuženih živali in insektov.

e) protozoje so večje od bakterij, povzročajo bolezni, kot so: malarija, spalna bolezen in druge.

f) bakterijski toksini se odlikujejo z visoko strupenostjo. Poznamo egotoksine, ki jih izločajo žive bakterije in endotoksine, ki jih izločajo mrtve bakterije. Obe vrsti zadoščata za smrt v milijonih delih grama, njihovo umetno pridobivanje je sila enostavno.

Zaščita pred biološkim orožjem je osnovana na vakcinaciji cepjenja proti večjemu številu znanih nalezljivih obolenj. Strogo moramo upoštevati higienske mere in čimprej uničiti izvor okužbe (okužena voda in hrana, okužene živali in insekti). K temu spada tudi čimprejšnja diagnoza obolenj.

S cepljenjem (vakcinacijo) dosegemo stopnjo odpornosti proti določenim vrsti nalezljivih obolenj. Nekatere vakcine ustvarijo dolgotrajno, druge pa samo začasno odpornost. Prednost cepjenja je v tem, da ga lahko izpeljemo že v mirnem času. Med najpomembnejše ukrepe spada prekinitev poti prenašanja obolenja. To pa je predvsem upoštevanje higienskih ukrepov. Kot vemo niti v miru niti v vojni ni pojavov epidemij tam, kjer poznajo temeljite higienske ukrepe.

(SE NADALJUJE)

Programsko-volilna konferenca

KS ZSMS Železarne

(Foto S. Kokalj)

ŽELEZAR

PROBLEM NADURNEGA DELA VZDRŽEVALCEV

Verjetno je le malokatera delovna organizacija, kjer ne bi vsaj občasno poleg rednega dela prišlo tudi do potrebe po nadurnem delu. Tudi v naši železarni je nadurno delo večkrat potrebno. Še posebno ob koncu leta prenekatere TOZD v železarni vlagajo maksimalne napore za doseganje letnega plana, zato skušajo čim boljše plansko realizacijo doseči delno tudi z nadurnim delom. Poleg proizvodnih TOZD pa opažamo polno angažiranost in s tem visoko število nadur tudi v TOZD Vzdrževanje, kar je osnova današnjega prispevka.

V TOZD Vzdrževanje lahko razčlenimo nadurno delo na dve specifični kategoriji, in sicer:

1. Planirano nadurno delo ob rednih planiranih remontih.

2. Neplanirano nadurno delo, ki je posledica nepredvidenih okvar na strojih in napravah.

Medtem ko v prvem primeru lahko že predhodno planiramo dnevno število nadur, pa v drugem primeru tega ne moremo storiti. Zakaj ne? Gre za neplanirane zastoje v proizvodnji, zato jih proizvodne TOZD tudi niso upoštevale pri izdelavi letnega plana. V interesu proizvodnih TOZD in nenazadnje TOZD Vzdrževanje je, da takšne okvare popravimo v čim krajšem času. Tu pa se v TOZD Vzdrževanje že pojavijo določene težave. Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Vzdrževanje je namreč na svoji drugi redni seji 16. decembra med drugim obravnaval nadurno delo, ker beležimo precejšnjo rast v primerjavi z lanskim letom. Odbor je bil mnenja, da bi opravljanje nadurnega dela morali razdeliti med več vzdrževalcev in bi tako odpravili pojav, da nadure opravljajo vedno eni in isti.

Na osnovi dolgoletnih izkušenj lahko trdim, da je ta ugotovitev točna, da pa je specifična za vse TOZD v železarni, ne samo za TOZD Vzdrževanje. V zvezi z nadurnim delom bi v TOZD Vzdrževanje lahko razdelili delavce na več skupin, ki iz različnih vzrokov ne opravljajo nadurnega dela:

1. Delavce, ki delajo v izmeni z drugim zakoncem zaradi varstva otrok.

2. Delavce, ki niso zainteresirani za nadurno delo, ker ima tudi drugi zakonec dober osebni dohodek.

3. Delavce, kjer sta prav tako zaposlena oba zakonca, pa kljub temu še vedno dobivata minimalni otroški dodatek. Le tega pa bi v primeru opravljanja nadurnega dela izgubili.

4. Delavce, ki imajo doma večjo ali manjšo posest, ali malo obrt in pri katerih se pravzaprav šele doma začne pravi šit.

5. Delavce, ki iz zdravstvenih razlogov komaj opravljajo redno delo.

6. Delavce, ki gredo takrat, ko se pokaže potreba po nadurnem delu, namesto v železarno rajši v obratno ambulanto, ker so nenadoma »zboleli«.

Ce seštejemo vse te skupine, potem je lahko vsakemu laiku jasno, da se celotno število vzdrževalcev zmanjša na minimum. Tako ostanejo vedno eni in isti, katere je na omenjeni seji obravnaval odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Vzdrževanje.

Navedel bom le en primer iz naše ga oddelka vzdrževanja. V primeru, da se odtrga glavni drsni vod za žerjave, pošljemo preko dežurnega za vzdrževanje v popoldanskem in nočnem času vedno po enega in istega vzdrževalca. To pa predvsem iz dveh vzrokov. Prvič: ta delavec stanuje v neposredni bližini železarne (pride v kratkem času) in drugič: je strokovno eden najbolje usposobljenih za varjenje barvnih kovin (v tem primeru bakreni vodnik). Dogajalo se je namreč, da če je drsni vod zvaril kdorkoli, se je že kmalu ponovno odtrgal, nemalokrat še na isti dan. To pa je seveda povzročilo dodatne zastoje in s tem upravičene kritike proizvodne TOZD, da je delo opravljeno nestrokovno. Dvomi, če je temu sodelavcu res toliko do tistih nekaj nadur, da vstaja sredi noči in pride v železarno. Ali mu bomo torej, namesto, da bi bili veseli, ker vedno pride brez negotovanja, očitali, češ, zakaj vedno ravno on kot eden in isti opravlja to delo. Takšen očitek bi bil prav gotovo nepremišljen in posplošen.

Pa še primer iz proizvodne TOZD. V enem od oddelkov v TOZD Hladna valjarna Jesenice delajo na enem žerjavu štirje žerjavovodji v sistemu 6 + 2. Eden je bil v letnem času na dopustu, drugi pa je nenadoma zbolel, tako sta ostala le dva. Ker ni bilo nobenega rezervnega žerjavovodja, je bilo rečeno, naj bi celotno delo opravljala sama. Ker pa je eden od obeh bolj rahlega zdravlja, je pristal, da bo delal vse dni (brez prostega dneva), toda le po osem ur. Tako je drugi žerjavovodja delal skoraj ves mesec po 16 ur dnevno, saj je opravil v enem mesecu kar 53 dni. Seveda se tu pojavi vprašanje varnosti takega dela. Toda verjetno na vodstvu niso imeli druge izbire, zato so tudi pristali na takšen način dela.

Takih primerov je v naši železarni še veliko. Znano je, da prav v vsaki TOZD opravljajo nadurno delo vedno eni in isti delavci. Občutek imam, da je v citirani ugotovitvi odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Vzdrževanje tudi nekoliko zavisti do sodelavcev, ki imajo zaradi omenjenih nadur nekoliko boljši osebni dohodek. Če je tako, da moramo nadurno delo razdeliti na več delavcev, potem je treba na osnovi priporočila odbora samoupravne delavske kontrole določiti maksimalno število nadur za vsak mesec za posameznega delavca. Toda prav ta ukrep ima lahko svoje negativne posledice. Vzemimo za primer, da bi v eni proizvodnih TOZD prišlo do nepredvidene okvare. Vzdrževalci v tej TOZD bi za tekoči mesec že imeli dosežen maksimum nadur, drugi pa seveda niso zainteresirani, da bi to delo opravili. Torej ne bi preostalo nič drugega, kot popravilo opraviti zgolj v rednem delovnem času, kar pa bi

takšno popravilo podaljšalo za nekaj dni. Močno dvomim, da bi na tak način popravila pristala katerakoli proizvodna TOZD, še posebno sedaj, ko bijemo bitko za stabilizacijo. Verjetno v takem primeru niti ni važno, kdo bo to nadurno delo opravil, ampak le to, da bo okvara čimprej odstranjena.

Za zaključek bi omenil še to, da bi bilo bolj prav, če bi odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Vzdrževanje kdaj obravnaval tudi tiste sodelavce, ki neopravičeno izostanejo z dela in tiste, ki svoje delovne naloge opravljajo malomarno in neodgovorno. Znani pa so tudi posamezni primeri, ko so delavci pisali nadure za delo, katerega sploh ni opravil.

Takšne delavce-vzdrževalce, ki so pripravljeni ob vsakem času priti v železarno in opraviti nadurno delo, nemalokrat v težkih delovnih pogojih, pa naj odbor samoupravne delavske kontrole rajši pri pristojnih samoupravnih organih v TOZD Vzdrževanje predlaga za občasne nagrade. To bo ne samo priznanje za opravljeno delo, ampak tudi spodbuda vsem tistim vzdrževalcem, ki do sedaj niso pokazali razumevanja za opravljanje nadurnega dela, s tem pa tudi nerazumevanje do celotnega kolektiva.

Janko Fon

NEUGODNO RAZMERJE: TRIJE PROTI ŠTIRISTO

V 47. številki Železarnja sem zasledil, da je v občini Jesenice kar štiristo študentov, pred kratkim pa je novinarka Vlasta Felc v Delu objavila, da v občini Jesenice prejema okrog osemsto študentov in dijakov tudi finančno pomoč za šolanje. Na občinski konferenci zveze socialistične mladine občine Jesenice sem dobil še bolj zanimive podatke, ki govore o petletni udeležbi mladih na prostovoljnih mladinskih delovnih akcijah. Ti podatki so v primerjavi s številom študentov ter številom vseh, ki prejemajo finančno pomoč za študij, izredno porazni in niso v ponos in čast železarskim Jesenicam.

V zadnjih petih letih je bilo v mladinskih delovnih brigadah:

1977 — 6 študentov in 24 dijakov
1978 — 4 študente in 26 dijakov
1979 — 5 študentov in 36 dijakov
1980 — 3 študente in 33 dijakov
1981 — 3 študente in 45 dijakov

Pripominjam, da so podatki o udeležbi študentov celo manjši, ker so bili v brigadi taki, ki so trenutno prekinili študij in so bili začasno zaposleni. Torej je bilo v petih letih v mladinskih brigadah 21 študentov in 164 dijakov iz srednjih in poklicnih šol. V letu 1980 je bilo med dijaki največ štipendistov železarne iz železarskega izobraževalnega centra. Po podatkih, ki sem jih dobil na OK ZSMS Jesenice, je bilo v teh petih letih skupno v mladinskih delovnih brigadah 375 mladih; z drugimi besedami, pri takšnem številu udeležencev iz vrst dijaške in študentske mladine smo morali več kot polovico brigadirjev dobiti v vrstah že zaposlene mladine ali pa iz vrst kmečke mladine. Žal teh podatkov nimam.

Gledanje na udeležbo zaposlene mladine v MDB je zelo različno.

NOVOLETNA MALICA

Prvi novoletni dan smo praznovali tudi železarji, toda ne vsi. Nekateri delavci smo ta dan prebili osem ali več ur v tovarni, kjer smo opravljali najnujnejša dela, ki se izvajajo, ko naprave stojijo. Tako je pač: nekaj nas mora biti tudi ob prazniku v delovnih oblekah, namesto da bi bili na toplem v družinskem krogu ali s prijatelji praznovali novo leto. Tistim, ki smo praznovali novo leto na delovnem mestu, pripada kot vsak delovni dan tudi malica, ki pa ta dan ni bila za vse enaka.

Po malico sem šel v kantino. Dobil sem jo v vrečki z napisom »vzdrževanje — slabša«. Brez besed sem jo vzel, le po poti sem začel razmišljati, kaj pomeni napis »slabša«. Mislil sem si, da sem pač delavec z nižjo kategorijo in zato mi pripada slabša malica ali pa zato, ker bom brez kosila in s to malico lahko vzdržim v tovarni dvanajst ur. Po razgovoru z drugimi delavci o napisu na vrečki z malico, smo ugotovili, da so delavci sosed-

nje TOZD res dobili boljše malico in zanje niso odšteli bona.

Ob vsem tem se sprašujem, koliko so delavci vredni. Nekje imajo ljudi, ki znajo poskrbeti za delavce in se jih spomniti takrat, ko so v težavah ali takrat, ko so prikrajšani za marsikatero lepo urico, ker morajo biti na delovnem mestu, ne glede ali je noč ali nedelja ali praznik.

Spomnil sem se nekaj let nazaj, ko smo delavci za praznike res dobili obilno malico in to vsi enako, brezplačno.

Vse to me je napeljalo na razmišljanje o razlikah med delavci. Če so razlike že v tako majhnih stvareh, kot je malica, kakšne razlike, ki jih morda niti ne poznam, so pri večjih stvareh. Ne zavidam boljše malice drugim, razmišljam le o tem, koliko je človek vreden pri delu, ko žrtvuje del sebe in svoj prosti čas, da je dobro drugim in o tem, da tako delo zna le malokdo ceniti.

F. P. — delavec vzdrževanja

OSKRBLJENOST: DA IN NE!

(Nadaljevanje s 1. strani)

S tem se bo zmanjšal pritisk na rudo in koks, povečal pa pritisk na grodelj. Domačega dobavitelja smo seznanili s potrebami po rudi za naslednje leto, tudi od nas in železnice pa je odvisno, koliko je bomo dobili. Na svetovnem tržišču je ruda dovolj, saj večina metalurgij ne dela s polnimi zmogljivostmi.

Koks nam je zagotovljen z med-republičkim dogovorom o energiji, kamor spada tudi premog za koksi-ranje. Zato večjih kriz ne bi smeli imeti, občasno pa bodo težave zaradi remontov v koksnah, ali zapozne-lih dobav koksiirnega premoga, saj je le-tega zmeraj manj na tržišču.

Belo surovo železo je deficitarna surovina na jugoslovanskem tržišču, saj za leto 1982 nobena železarna ni prijavila blagovne proizvodnje. Veliko vprašanje je tudi, če nam bo povezovalje z RMK Zenico prineslo rešitev, čeprav naj bi vlagali v njihove osnovne kapacitete. Najbrž je rešitev v intervencijskem uvozu vsaj 10.000 ton grodlja v februarju in marcu, sicer bo ogrožena jeklarska proizvodnja, predvsem pa njen kvaliteten del. Trenutna zaloga trdega BSZ je enaka ničli.

Jekleni odpadki smo si v višini 36.000 ton zagotovili z izvozom varilnih elektrod. Če k temu dodamo še možnosti iz blagovnih list, metalurške menjave s Poljsko, domači zbir in nakup starih ladij, še zmeraj ni pokrita bilanca. Potreben bo dodatni napor in na konvertibilnem tržišču nakup dodatne količine jeklenega odpadka ali metaliziranih palet, da bi bila bilanca pokrita, porušili pa bomo zato devizno bilanco.

Trenutne zaloge so nizke, ker kasnijo dobave iz Sovjetske zveze tako po blagovni listi kot iz metalurške menjave za leto 1981. Ob istočasnem pomanjkanju grodlja se to prav gotovo odraža na kvaliteti jekla.

Polproizvode bomo ob startu v novo leto imeli. Tako smo za kampanijo 7. januarja sprostili 2.600 ton slabov za valjarno bluming, z rečno ladjo pa prihaja 1.600 ton toplo valjanih trakov za hladno valjarno Bela iz Sovjetske zveze.

Prav tako moramo dobiti toplo valjane trakove iz ČSSR za isto valjarno, saj so že nekaj časa zvaljani, niso pa bili poslani zaradi težav v železniškem transportu.

Slaba stran je, da nam še zmeraj ni uspelo podpisati metalurške menjave s ČSSR, čeprav smo z njo že v septembru dosegli načelni dogovor, da bomo decembra to zaključili. Ker pa tudi sami nimajo gotove bilance, saj znižujejo količine surovega jekla, ni sigurno, da se bomo v januarju dogovorili. Druga težava, ki so nam jo napovedali, je rekonstrukcija valjarne za slabe, kar nam odnaša vse dobave le-teh v prvem polletju. Zato bomo morali namesto tega vzeti ozke toplo valjane trakove za HV Jesenice in široke toplo valjane trakove za hladno valjarno Bela.

Slabi iz blagovne liste Sovjetske zveze niso podpisani zaradi ruske neangažiranosti pri zamenjavi debele pločevine v slabe. Po prvotnem ruskem predlogu naj bi namreč bila izvozna postavka debela pločevina za Jugoslavijo, ki pa jo trg v tej kvaliteti sigurno ne rabi in je praviloma vsa končala v reeksportu. Zato so dodatno osvojili predlog železarn, da to izpustimo, vnesemo pa slabe. Pri tako strogem planskem gospodarstvu, kot je rusko, smo s tem najbrž povzročili dolgo proceduro.

Zaradi poznanih razlogov ne moremo nekaj časa pričakovati dobav toplo valjanih trakov iz Poljske. Vprašljiva je dobava teh trakov iz MK Smedereva, ker pri nizki jeklarski proizvodnji nimajo izkoriščenih svojih valjvalniških kapacitet.

Iz vsega tega sledi, da imamo zagotovljen samo start, nikakor pa nimamo pokritega leta 1982 s pol-proizvodi.

Energija — o koku sem že napisal. Zemeljski plin naj ne bi bil ovira, če bo jugoslovanska trgovinska bilanca uravnovešena v menjavi s SZ. Pri mazutu lahko pride večkrat do presenečenj, saj medrepublički dogovor priznava bilansiranje na zvezni ravni le za surovo nafto, ne pa tudi za njene derivate. Start je delno zaskrbljujoč, saj razpolagamo le z 2.500 tonami zaloge ob 7.000 tonah rezervoarskih kapacitet. Butan ni več osnovni energetski medij, je pa glavno nadomestno gorivo ob eventuelnem izpadu zemeljskega plina. S trenutnimi zalogami lahko premostimo le nekajdnevni izpad.

Pri domačih fero legurah so zaradi redukcij pri proizvajalcih dobave neradne, kar ogroža kvaliteten program izdelave dinamo in nerjavečih jekel. Osiromašenje proizvodnega programa pa istočasno pomeni, da bodo rezultati poslovanja slabši.

Le če bomo sledili izvozni intenzivni politiki, če bomo uspeli združiti devize, smelo priznati tudi višje cene, kjer bo zahteva, če se bomo agresivno obnašali v nabavi, le tedaj ne bo vprašanja: delati ali ne delati? Pri tem si ne smemo delati iluzij: tudi stali bomo. Čim manj stati in tem več delati, to pa naj bo naša osnovna zadolžitev.

-ec

NOVOLETNI STENSKI KOLEDARJI TUDI LETOS ZA VSAKEGA DELAVCA

Tako kot že več let so tudi letos delavci naše železarne ob novem letu prejeli stenske koledarje. Naklada za železarno je bila 9000 izvodov, sicer pa so stenske koledarje s slikami oziroma reprodukcijami umetniških slik akademskega slikarja Jaka Torkarja iz Javornika natisnili v 23.500 izvodih — za delovne organizacije sestavljene organizacije Slovenske železarnice.

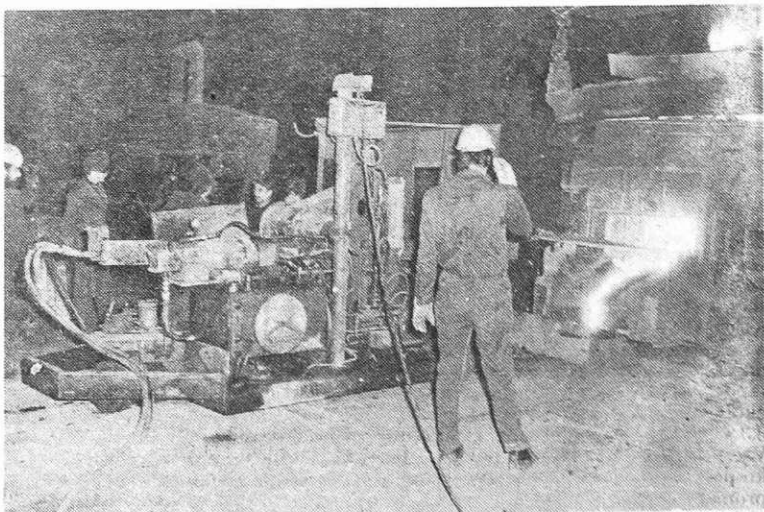
Idejo, da bi dela domačini na Jaka Torkarja predstavili na stenskem koledarju, je dal Jože Gracner, ki v železarni skrbi za ekonomsko propagando. Cena letošnjega koledarja je 72 din, lahko pa rečemo, da so take pozornosti delavci veseli mnogo bolj, kot če bi tak znesek bil izplačan v osebnem dohodku.

Rk

Železarski globus

ZDA

V ZDA so pričeli pospešeno pripravljati gradnjo 2.250 km dolgega cevovoda s premerom 965 mm, po katerem bodo letno transportirali v obliki vodene gošče 25 milijonov ton premoga iz zvezne države Wyoming, ki leži na severu, na jugu ZDA ležijo državo Arkansas. Stroški za to gradnjo so predvideni v višini okoli dve milijardi dolarjev. Premogovo goščo bodo transportirali po cevovodu s pomočjo črpalnih postaj, oddaljenih med seboj 130 do 250 km in s hitrostjo 5,7 km na uro. Predvidevajo, da bo gradnja tega cevovoda zaključena leta 1985 in še istega leta bodo tudi pričeli transportirati premogovo goščo.

Pri Asea električni peči
(Foto S. Kotalj)

OSNUTEK ZAKONA O TEMELJNIH PRAVICAH IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zvezni zbor skupščine SFRJ je na svoji 38. seji 8. decembra 1981 obravnaval osnutek zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in ga je sprejel. Sprejel je tudi sklep, da se daje osnutek zakona v javno razpravo, ki bo trajala do 31. januarja 1982 in zadolžil komisijo za pripravo zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, da spremlja potek javne razprave in da v zvezi z njimi sprejme stališče.

POVZETEK

Po 3. točki prvega odstavka 281. člena ustave SFRJ je federacija pristojna, da po zveznih zakonih ureja temeljne pravice delovnih ljudi, da zagotovi njihovo socialno varnost in solidarnost.

V skladu s tem je v osnutku zakona določeno, da si delavec zagotavlja svojo materialno varnost z obveznim pokojninskim in invalidskim zavarovanjem po načinih vzajemnosti ter minulega dela v samoupravnih interesih skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi prispevka iz osebnega dohodka in prispevka iz dohodka organizacije združenega dela. Glavno izhodišče zakona je, da pokojninsko in invalidskega zavarovanje kot sestavni del združenega dela temelji na družbenoekonomskih odnosih delavcev v združenem delu in da dohodek, ki ga ustvarjajo delavci v združenem delu, povezuje delavce v združenem delu in delavce, ki so uveljavili pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Delavec, ki je izpolnil pogoje za pridobitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ima na podlagi svojega minulega dela: pravico do odmore pokojnine v skladu s povprečjem njegovih valoriziranih osebnih dohodkov, ki jih je dosegel v določenem časovnem obdobju; pravico, da se mu ponovno določi pokojnina glede na del osebnega dohodka na podlagi minulega dela; pravico do usklajevanja pokojnine z gibanjem nominalnih osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju republike oziroma avtonomne pokrajine; in druge pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, določene z zakonom in samoupravnim splošnim aktom skupnosti. Določeno je tudi, da lahko delavec, ki je uveljavil pravico do pokojnine, na podlagi svojega minulega dela uveljavlja še druge osebnostne materialne pravice (pravico do uporabe restavracije za družbeno prehrano, pravico do uporabe objektov za počitek in rekreacijo, pravico do stanovanja idr.) po osnovah in merilih, določenih v samoupravnem splošnem aktu v skladu s skupnimi osnovami in merili, določenimi z družbenim dogovorom in zakonom.

Temeljne pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja si zagotavljajo delavci v združenem delu in z njimi izenačeni delavci. Čeprav ta zakon določa temeljne pravice samo za delavce v združenem delu, vsebuje tudi načelne določbe o zagotavljanju pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja za druge kategorije delovnih ljudi, ker imajo po ustavi SFRJ in zakonu o združenem delu načeloma enak družbenoekonomski položaj in v bistvu enake pravice in obveznosti kot delavci v združenem delu.

Kot temeljne pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so določene: pravica do starostne pokojnine; pravica do razporeditve na druga ustrezna dela oziroma delovne naloge, do ustrezne zaposlitve, prekvalifikacije ali dokvalifikacije ter do ustreznega denarnega nadomestila; pravica do invalidske pokojnine; pravica do družinske pokojnine in pravica do denarnega nadomestila za telesno okvaro.

Pri določanju kroga zavarovancev se je izhajalo iz tega, da je treba z zveznim zakonom zavarovati delavce v združenem delu in z njimi izenačene delavce — izvoljene in imenovane nosilce samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij. Pri določanju kroga zavarovancev se je prav tako upošteval zakon o varstvu občanov Socialistične federativne republike Jugoslavije na začasnem delu v tujini. Glede zavarovanja tujih državljanov zagotavlja osnutek, da se bo v skladu z mednarodno pogodbo s tujimi državljani enako ravnilo kot z domačimi.

V sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja se pravica do starostne pokojnine za primer starosti pridobi, ko so izpolnjeni pogoji glede starosti in zavarovalne dobe. Za razliko od prejšnje zakonodaje je novost v tem, da v tem primeru ni predviden dopolnilni pogoj gostota zavarovalne dobe. Gostota zavarovalne dobe je odpravljena zaradi stališča, da je dal delavec s svojim delom družbenoekonomski prispevek združenemu delu in zato ni pomembno, iz katerega dela njegove delovne dobe je ta prispevek. Zaradi

specifičnih potreb v republikah oziroma avtonomnih pokrajinah v zvezi z možnostjo pridobitve pravice do starostne pokojnine pred dopolnjenostjo starostne meje in glede na rešitev iz veljavnega sistema v zvezi s t.i. starostno predčasno pokojnino, je predvideno, da lahko zavarovanec uveljavlja pravico do starostne pokojnine tudi preden dopolni določeno starost ob ustreznem zmanjšanju pokojnine zaradi njenega daljšega uživanja. Predloženo je, da teče tako zmanjšana predčasna pokojnina samo toliko časa, dokler uživalec ne dopolni starosti, ki je potrebna za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Za delavce, ki delajo v posebno težkih in za zdravje škodljivih pogojih, ali dela na katerih po določenih starostih ne morejo uspešno opravljati svoje poklicne dejavnosti, je predvideno, da se jim zavarovalna doba šteje s povečanjem.

Delovni prispevek vsakega posameznega delavca v združenem delu v pogojih povezovanja tekočega in minulega dela se vrednoti v okviru in z delitvijo dohodka in sredstev za osebne dohodke delavcev. Zato je predlagano, naj bo temeljni kazalec celotnega delovnega prispevka zavarovanca, na podlagi katerega se mu odmeri starostna pokojnina, individualni osebni dohodek, ki ga je delavec dosegel s tekočim in minulim delom, in del osebnega dohodka iz minulega dela, v skladu s prispevkom delavca k povečanju dohodka njegove temeljne organizacije, k skupno doseženemu dohodku in k celotnemu družbenemu dohodku pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, ki se uporabljajo v procesu dela in poslovanja in so vložena v razvoj materialne osnove dela ali združena za vlaganje v njen razvoj.

Glede časovnega obdobja, iz katerega se vzamejo osebni dohodki za odmero pokojnine, je predlagano, naj bodo to osebni dohodki, ki jih je delavec dobil v katerikoli zaporednih desetih letih zavarovanja, ki so zanj najugodnejša. Ta najugodnejša leta pa ne bi zavarovanec določal po svoji izbiri, temveč bi mu bila določena po uradni dolžnosti.

Glede leta, po katerem naj bi se valorizirali osebni dohodki iz prejšnjih let, je predlagano, naj se osebni dohodki valorizirajo po ravni povprečja osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju republike oziroma avtonomne pokrajine, v predzadnjem letu dela.

Glede na to, da ima uživalec pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja oziroma delavec, ki je uveljavil pravico do pokojnine, na podlagi minulega dela v skladu z njegovim prispevkom k povečanju dohodka, je predvidena pravica, da se mu pokojnina ponovno določi v skladu z rešitvami iz zakona o razširjeni reprodukciji in minulim delu.

S tem, da je delavcu, ki je izpolnil pogoje za starostno pokojnino, zagotovljena pravica do najnižjega zneska starostne pokojnine ob pogojih in na način, ki so predlagani v republiških in pokrajinskih zakonih, popolneje uresničujemo načelo vzajemnosti in solidarnosti v pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter nujno raven materialne in socialne varnosti delavca.

V določbah o pravicah na podlagi invalidnosti ima poseben pomen predlagana določba o pojmu invalidnosti, po kateri ocena delovne zmožnosti ne bi bila več povezana z določenim delovnim mestom, temveč z vsemi tistimi deli oziroma delovnimi nalogami, ki jih je zavarovanec opravljal ali na katera je lahko razporejen v okviru svoje strokovne izobrazbe oziroma delovne zmožnosti, ki si jo je pridobil z delom v okviru svoje organizacije. Zaradi pomena pojma invalidnosti je v predlogu tudi pojem zmanjšane in izgubljene delovne zmožnosti in pojem preostale delovne zmožnosti.

Glede na rešitve iz zakona o združenem delu o zagotavljanju pravic delovnim invalidom v organizacijah združenega dela, določa osnutek zakona, da ima zavarovanec s preostalo delovno zmožnostjo pravico do razporeditve na ustrezna dela oziroma delovne naloge oziroma pravico do ustrezne zaposlitve, prekvalifikacije ali dokvalifikacije, če je to potrebno ter pravico do ustreznega denarnega nadomestila v zvezi z uživanjem teh pravic. Te pravice uveljavlja v temeljni organizaciji združenega dela oziroma v delovni skupnosti, v kateri je delal, ko je nastala invalidnost. Če

delavci v organizaciji združenega dela ne morejo delovnemu invalidu zagotoviti teh pravic, je predloženo, naj jih delovni invalid uveljavlja v skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v primerih in pod pogoji, ki so določeni s samoupravnim sporazumom, družbenim dogovorom in zakonom.

V skladu s stališčem, da je invalidska pokojnina skrajni ukrep varstva zavarovancev, pri katerih je nastala invalidnost, je predlagano, da zavarovanec, pri katerem nastane invalidnost in se ne more s prekvalifikacijo ali dokvalifikacijo usposobiti za druga ustrezna dela oziroma delovne naloge in ga tudi ni mogoče razporediti na druga ustrezna dela oziroma naloge brez kvalifikacije ali dokvalifikacije, pridobi pravico do invalidske pokojnine pod pogoji, ki so določeni v zakonu.

V določbah o družinski pokojnini je novost v tem, da se razširja krog družinskih članov, ki lahko uveljavijo pravico do družinske pokojnine. Glede posebnih pogojev, ki jih mora izpolnjevati posamezni družinski član, da bi uveljavil pravico do družinske pokojnine, je za razliko od veljavnega sistema predlagano, naj bodo v celoti določeni z zakoni republike oziroma avtonomnih pokrajin in s samoupravnimi splošnimi akti skupnosti.

Pravice borcev NOV — delavcev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se še nadalje urejajo v okviru sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja delavcev, iz česar izhaja, da bodo pravice drugih kategorij delovnih ljudi — borcev NOV urejene z republiški in pokrajinskimi predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje teh kategorij delovnih ljudi. Ocenjeno je, da dosežena raven varstva borcev NOV v okviru sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja delavcev zadovoljuje in da niso potrebne pomembnejše spremembe.

Izhodišče za urejanje pokojninske dobe je bilo stališče, da obstajajo upravičeni razlogi za to, da zakon neposredno uredi samo, kako se v pokojninsko dobo všteva čas od 1. januarja 1973, za dobo do tega časa pa naj bi veljali predpisi, ki so urejali gradivo pokojninske dobe do tega časa.

Glede krajevne pristojnosti za uveljavljanje pravic zastopa osnutek načelo, da se pravice uveljavljajo v skupnosti, na katere območju je bil delavec nazadnje zavarovan. Predvidena je tudi možnost, da delavec na svojo zahtevo uveljavlja pravice pri skupnosti, na katere območju je dopolnil pretežni del zavarovalne dobe.

Na nov način je rešeno tudi vprašanje varstva pravic delavcev in uživancev pravic v postopku uveljavljanja pravic. Osnutek prav tako predvideva, da dan začetka izplačevanja pokojnin in denarnih nadomestil in zastaranja posameznih dospelih, toda neizplačanih zneskov, določa zakon. Da bi morebitne spore o pristojnosti med skupnostmi z območja dveh ali več republik oziroma avtonomnih pokrajin učinkoviteje rešili, je predvideno, naj o takšnih sporih odloča Zvezno sodišče. Po nekaterih mnenjih pa naj spore o pristojnosti med skupnostmi rešuje skupnosti s samoupravnim sporazumom, s katerim bi določile razsodišče ali drugačno obliko odločanja.

Za primere, ko je delavec dopolnil pokojninsko dobo na območju dveh ali več skupnosti, je predvideno, da je vsaka teh skupnosti, na katere območju je posameznik dopolnil dobo, oziroma na katere območju mu je ta doba določena, dolžna skupnosti, pri kateri je delavec uveljavil pravico do pokojnine, povrniti del pokojnine, ki ustreza tej dobi. Navedena rešitev je sprejeta tudi v sedanjem sistemu.

Povzetek je ponatisnjen iz skupščinskega Poročevalca, števil. 24, z dne 22. decembra 1981, v katerem je tudi objavljen osnutek zakona.

Vstavljanje novega traku v profilarni (Foto S. Kokalj)

POMEMBNA VLOGA SINDIKATA V SKUPNIH AKCIJAH ZA STABILIZACIJO IN KREPITEV OBLASTI DELAVCEV

V sredo, 30. decembra, je bila osma seja občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice. Obravnavali so delo občinskega sveta v letu 1981, poslušali pa so tudi informacijo o evidentiranju možnih kandidatov za volitve v letošnjem marcu.

Uvodne misli na seji je podal predsednik občinskega sveta Branko Iskra, člani pa so se pred sejo prejeli obsežno gradivo o delu občinskega sveta v letu 1981. Iz poročila je med drugim moč razbrati, da je bilo delo občinskega sveta, posameznih konferenc in osnovnih organizacij zveze sindikatov zelo razgibano na najrazličnejših področjih ter da je sindikat kot družbenopolitična organizacija uspešno uresničeval svojo vlogo in pomen v združenem delu oziroma v vseh delovnih okoljih.

V težki gospodarski situaciji je občinski svet moral svoj delovni program prilagajati zelo zapletenim vprašanjem našega gospodarskega in družbenopolitičnega razvoja. Naloge so člani sveta usklajevali na osnovi smernic devetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije, osmega kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije, prve in druge konference Zveze sindikatov Slovenije ter medobčinskega sveta v zvezi sindikatov za Gorenjsko, izhodišča za svoje delo pa so gradili na programih dela republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Predvsem neugodni pogoji gospodarstva so zahtevali veliko aktivnost vseh družbenih dejavnikov, še posebno pa delavcev v osnovnih organizacijah zveze sindikatov.

Delo in usmeritve so zahtevale dosledno uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in krepitev delavčevega položaja v delegatskem sistemu.

V pripravah na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije in tretjo konferenco Zveze sindikatov Slovenije so ob številnih razpravah prišli do pomembnih ugotovitev, ki kažejo, da je samoupravljanje eden od neizpodbitnih temeljev, ki določa položaj in vlogo delovnega človeka, da odloča o svojem delu, pogojih in rezultatih dela, lastnih in skupnih interesih in usmerjanju družbenega razvoja. Na tem področju so v letu 1981 izdelali največ analiz, ki so pokazale tudi vrsto pomanjkljivosti, slabosti in napak.

Se vedno so premalo razviti delegatski odnosi, še vedno je na različnih področjih slaba organiziranost, v določenih sredinah se še vedno obnašajo nesamoupravno in še bi lahko naštevali.

Jesenški sindikati ocenjujejo, da se v zaostreni gospodarski situaciji kaže polno razumevanje delavcev do vseh nakopičenih problemov in da jih skušajo po svojih močeh reševati, predvsem v najrazličnejših oblikah stabilizacijskih prizadevanj. To se

kaže predvsem v povečanju kvalitete proizvodnje in usmeritve za izboljšanje plačilno-bilančnega in devizno-bilančnega položaja organizacij združenega dela v jesenjski občini. Veliko pozornosti so sindikati namenili povišanju fizičnega obsega proizvodnje, za pravično nagrajevanje po delu in rezultatih dela, predvsem delavcev, ki delajo na težkih fizičnih delih.

Nadalje je v poročilu poudarjeno, da so delavci v prizadevanjih za izboljšanje delovnih rezultatov sprejemali odgovorne rešitve za ukinitve izmen v organizacijah združenega dela, premeščanju na druga delovna mesta in druge ukrepe. V poletnih mesecih so delavci iz skupnih služb zaradi velike bolezenske odsotnosti in dopustov prevzemali najbolj enostavna dela v najtežjih obratih Železarne.

Velike in pomembne naloge so jesenjski sindikati uresničevali pri sprejemanju planov za srednjeročno obdobje in za prvo leto srednjeročnega obdobja, nadalje so bili storični pomembni koraki glede politike cen, rasti dohodka in njegove delitve, investicijske politike in še bi lahko naštevali.

Sindikati uspešno sodelujejo oziroma spremljajo reorganizacijo šolstva tako celodnevne šole kot usmerjenega izobraževanja. Na tem področju se je v zadnjem obdobju nakopičilo največ problemov pri programiranju, organiziranju in izvajanju proizvodnega dela oziroma delovne prakse za udeležence srednjega usmerjenega izobraževanja.

Tudi v okviru občinskega sveta so v letu 1981 potekale najrazličnejše aktivnosti. Spodbudno je predvsem spoznanje, da so uspeli pridobiti več novih članov, ki so pripravljeni delati na različnih področjih. Poleg izobraževalnih akcij so organizirali politično šolo za predsednike in sekretarje osnovnih organizacij zveze sindikatov.

Seveda pa to še ni vse. Na področju ljudske obrambe in družbene samozastite so se vključili v več akcij, izvedli pa so tudi nekaj oblik izobraževanja.

Zaradi večje mednarodne aktivnosti so ustanovili odbor za mednarodne odnose, dobro so sodelovali s klubom samoupravljalcev Jesenice, zavzemali so se za bolj približati kulturo delavcem, skrbeli so tudi za športni oddih in razvedrilo delavcev.

Na seji so člani občinskega sveta poslušali še informacijo o evidentiranih možnih kandidatih za volitve, ki bodo 11. in 14. marca letos.

Doslej so evidentirali 5814 možnih kandidatov, kar je pet odstotkov več kot pred štirimi leti pred volitvami.

Evidentiranje še vedno ni zaključeno in kot so poudarili na seji, se moramo vsi zavzemati, da v svojih sredinah resnično izberemo takšne kandidate za opravljanje posameznih funkcij, ki so pripravljeni delati. Prav tako so menili, da je dosedaj med evidentiranimi premalo žensk in mladih.

J. Rabič

Čiščenje ponve v livarni (Foto S. Kokalj)

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

KAKŠNA JE RESNICA O DRUŽBENI POMOČI BREZPOSELNIH

Z nekaterimi konkretnimi podatki želi strokovna služba skupnosti za zaposlovanje pojasniti nekatera napačna tolmačenja o denarnem nadomestilu med brezposelnostjo.

V zadnjem času se vse bolj pogosto obrača na skupnost za zaposlovanje tako v obliki delegatskih vprašanj kot v vprašanjih, namenjenih strokovni službi za zaposlovanje. Ali je res, da naši nezaposleni delavci odklanjajo delo, ker dobivajo v času brezposelnosti visoka denarna nadomestila? V jeseniški občini namreč manjka delavcev, ki bi bili pripravljeni in sposobni prijeti za dela v precej zahtevnih pogojih dela. Nekateri kadrovske službe se tako srečujejo z zelo težkimi vprašanji, kako zagotoviti svojim delovnim organizacijam delavce, ki jih potrebujejo. Na drugi strani pa je tudi res, da srečamo tu in tam ljudi, ki živijo na breme drugih in ne od dela svojih rok.

Kakšna je torej resnica o tem, da nekateri živijo od denarnih nadomestil, ki naj bi jih dobivali med brezposelnostjo?

DENARNO NADOMESTILO ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

Po zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti se šteje za brezposelno osebo, ki je sposobna in voljna delati ter je pripravljena sprejeti zaposlitev, ki ustreza njeni strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmognosti, vendar brez svoje krivde nima dela in se zaradi zaposlitve prijavi skupnosti za zaposlovanje. Dajanje za brezposelnost ni mogoče dati vsakemu brezposelnemu, temveč tistemu, ki izpolnjuje predpisane pogoje. Najpomembnejši je ta, da obstaja nepostojna brezposelnost, to je stanje delavca, ki se znajde brez zaposlitve zaradi okoliščin, ki so neodvisne od njegove volje. Drugi pogoj, da lahko delavec uveljavlja pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, je okoliščina, da ima delavec ustrezno predhodno delovno dobo. Po zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti lahko pravico do denarnega nadomestila med brezposelnostjo uveljavlja oseba, ki je delala najmanj devet mesecev brez presledka ali 12 mesecev s presledki v zadnjih 18 mesecih, pri čemer se mora prijaviti skupnosti za zaposlovanje najkasneje v 30 dneh po prenehanju delovnega razmerja, oziroma ko je prenehala opravljati samostojno osebno delo. Glede na to določilo tudi nimajo pravice do denarnega nadomestila diplomanti srednjih šol, višjih in visokih šol, ki se takoj po diplomi prijavijo pri skupnosti za zaposlovanje kot brezposelni. Tako določa naša zakonodaja.

Poglejmo si, koliko brezposelnih oseb je ob koncu leta 1981 prejelo denarno nadomestilo v jeseniški občini:

- medicinska sestra, upravičena do denarnega nadomestila za dobo treh mesecev;
- zdravnica, upravičena do denarnega nadomestila za dobo treh mesecev (že zaposlena);
- dve gimnazijski maturantki, upravičeni do denarnega nadomestila za dobo 12 mesecev;
- dve sobarici, upravičeni do denarnega nadomestila za dobo 9 in 12 mesecev;
- snažilka, upravičena do denarnega nadomestila za dobo 9 mesecev.

Tako smo torej zadnji dan lanskega leta imeli samo sedem oseb s pravico do denarnega nadomestila.

VIŠINA DENARNEGA NADOMESTILA

Po zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti znaša denarno nadomestilo 60 % od osnove, to je od povprečnega mesečnega osebnega dohodka, ki ga je oseba dosegla v zadnjem letu pred prenehanjem delovnega razmerja in ne sme biti manjši od zajamčenega osebnega dohodka v SR Sloveniji. Na Jesenicah je bil v letu 1981 izplačan najvišji znesek denarnega nadomestila 6.350,00 din, najnižji pa 2.600,00 din.

ČAS PREJEMANJA DENARNEGA NADOMESTILA

Po zakonu se denarno nadomestilo izplačuje odvisno od časa, ki ga je oseba dotlej prebivala na delu, in sicer:

- tri mesece, če ima oseba najmanj devet mesecev nepretrganega dela ali 12 mesecev s presledki v zadnjih 18 mesecih;
- šest mesecev, če ima oseba najmanj 30 mesecev nepretrganega dela ali 50 mesecev s presledki v zadnjih petih letih;
- devet mesecev, če je oseba delala nad 5 do 10 let;
- 12 mesecev, če ima oseba več kot 10 let delovne dobe.

Pravica do denarnega nadomestila preneha v naslednjih primerih:

1. če se oseba zaposli;

2. če oseba uveljavlja pravico do invalidske ali starostne pokojnine;
3. če postane oseba trajno popolnoma nezmožna za delo;
4. če odide oseba na odslužitev ali doslužitev vojaškega roka;
5. če odide oseba na prestajanje zaporne kazni, daljše od treh mesecev;
6. če oseba neupravičeno odkloni zaposlitev, ki ustreza njeni strokovni izobrazbi in z delom pridobljenim delovnim zmognostim;
7. če oseba odkloni izobraževanje, na katero je poslana zaradi priprave in usposobitve za zaposlitev ali

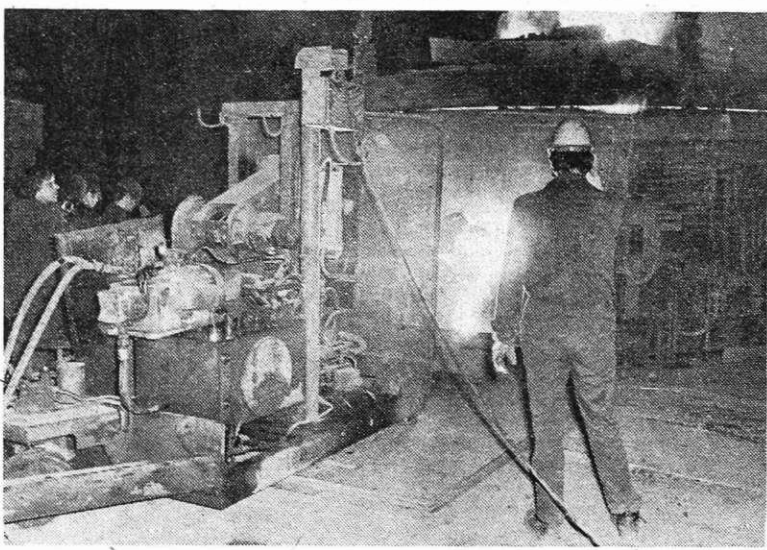
8. če se oseba dvakrat zaporedoma ne zgleda pri skupnosti za zaposlovanje in tega ne opraviči.

Iz tega, kar smo pojasnili, lahko razberemo, da so mnogi nepopolno informirani in da so govorice o obsegu in višini denarnih nadomestil zelo pretirane. V drugih gorenjskih občinah je ta obseg nekoliko večji, ker je več sezonskega zaposlovanja, vendar se tudi v teh občinah srečujejo z netočnimi informacijami.

Denarno nadomestilo je torej pravica delavca, ki izvira iz njegovega že vloženega dela, prejetje pa je vezano na vrsto natančno določenih zahtev, zato je število oseb, ki lahko prejmejo to obliko družbene pomoči, tako majhno.

Zato lahko zagotovimo, da denarna nadomestila v jeseniški občini ne povečujejo potreb po delavcih.

Brigita Štravs

Vpihovanje kisika v SM peč (Foto S. Kokalj)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE

Dvanajsta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve je bila 14. decembra.

Dogovorili so se, da bo občni zbor osnovne organizacije 15. januarja. Delavci delovne skupnosti, ki se zbora nameravajo udeležiti, naj se pri tajnikah oddelkov prijavijo do 7. januarja. Predlagali so člane delovnega predsedstva občnega zbora in potrdili vse predlagane kandidate za bodoči izvršni odbor.

Obraznavali so neprimernost prostorov inventurne službe in predlagali, da se ta služba preseli v prostore v Kovačevi hiši, ki so že dalj časa prazni.

Komisijo za socialna vprašanja so zadolžili, da preveri daljšo bolezensko odsotnost delavcev zaradi sindikalnih podpor oziroma obiska na domu.

TOZD ENERGETIKA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika je imel svojo 19. redno sejo 22. decembra.

Ugotovili so, da sprejete sklepe realizirajo. Občni zbor osnovne organizacije bodo organizirali 15. januarja v hotelu Golf na Bledu. Vodje delovnih skupin naj do 11. januarja zberejo prijave delavcev in njihovih sodelavcev. Organizirali bodo tudi prevoz.

Člani koordinacijskega odbora in izvršnega odbora se strinjajo s predlaganimi člani za novi izvršni odbor. Za predsednika ponovno predlagajo Franca Jamarja.

Potrdili so nočno delo žensk v temeljni organizaciji, opozorili pa so tudi, da bi se morala kvaliteta toplega obroka v Železarni popraviti.

TOZD JEKLARNA

Enajsta redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije TOZD Jeklarna je bila sklicana v sredo, 23. decembra. Seje se je udeležil tudi predstavnik izvršnega odbora sindikata Železarnice.

Ugotovili so, da so vse sprejete sklepe realizirali, niso pa še dobili

odgovora na pripombe prehrane v kantini.

Obraznavali in podprli so gospodarski načrt za leto 1982. Predlagajo, naj bi gospodarski načrt v bodoče vseboval tudi cene potrošnih materialov.

Obraznavali in podprli so program ukrepov za odpravo virov izgub v TOZD jeklarna. Zadovolili so se, da bodo po svojih močeh čim več prispevali k odpravi izgub. Delavskemu svetu predlagajo, da redno (mesečno) spremlja izvajanje ukrepov, da ob koncu leta 1982 ne bo spet izgub.

Občni zbor bodo organizirali 29. januarja po delegatskem sistemu: na deset delavcev en delegat. Povabili bodo tudi člane starega in novega izvršnega odbora, predstavnike samoupravnih organov temeljne organizacije, predstavnika izvršnega odbora sindikata Železarnice in predstavnika občinskega sveta ZSS Jesenice. Predsedniki komisij morajo do 12. januarja predložiti delovni plan za naslednje leto, o katerem bodo razpravljali na sestanku 12. januarja. Na občni zbor bodo povabili tudi v preteklem letu upokojene sodelavce.

Predsednik izvršnega odbora je podal informacijo o aktivnostih po neuspelem referendumu.

Kupili bodo 20 točkovnih kart za smučarje temeljne organizacije, namenili so 3.000 din za pripravo tekmovalnega v sankanju, odobrili osnovni organizaciji ŽSMS denar za nakup knjig, ki jih bodo podarili najmlajšim mladim delavcem.

Menili so, da imajo delavci jeklarne zaradi težkih pogojev dela na voljo premalo brezplačnih mest za letovanje na morju. Zato so prosili izvršni odbor sindikata Železarnice, da pregleda pravilnik razporeditve prostih mest za brezplačno letovanje na morju in jim posreduje podatke.

TOZD PROFILARNA

Na 22. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna, ki je bila v ponedeljek, 28. decembra, so evidencialni kandidati za novi izvršni odbor.

Ker je eden izmed članov nadzornega odbora umrl, so izvolili novega in predlagali člane novega nadzornega odbora za naslednje mandatno obdobje.

OGREVANJE V KURILNI SEZONI 1981/82

V železarni Jesenice pridobivamo vročo vodo in paro v obratu toplotne energije, ki je sestavni del TOZD Energetika. Toploto v obliki vroče vode ali pare pridobivamo v vročevodih in parnih kotlih vse leto in jo posredujemo porabnikom v Železarni in v mestu Jesenice po krožnih cevovodih.

Krožni pretok vroče vode vzdržujejo posebne črpalke. Vroča voda iz krožnega sistema ne ogreva direktno porabnikov, temveč preko toplotnih izmenjevalcev, ki so nameščeni pri njih. Vroča voda iz krožnega voda ali iz primarnega sistema prenaša toploto na vodo, ki jo imajo v svojih napravah porabniki in jo imenujemo sekundarni sistem. Tudi toplo vodo v sekundarnem sistemu je potrebno črpati po lastnem krožnem sistemu, da lahko odda toploto v radiatorje pri porabnikih.

Potrebe po toploti se med letom spreminjajo glede na letni čas, vreme in temperaturo. Proizvodnja toplote se mora prilagoditi vsakokratnim potrebam.

V poletnem času so zahteve male, saj porabniki potrebujejo le higiensko vodo (za umivanje, pranje, kopanje). Prehodni čas, to je takrat, ko se temperatura znižuje, zahteva še dodatno ogrevanje prostorov. Običajno se računa, da so nastopile take potrebe, ko se zunanja temperatura ob 21. uri v treh zaporednih dneh zniža pod + 12 stop. C. Po izkušnjah je ugotovljeno, da se tedaj akumulirana toplota v zidovih zgradb zmanjša in toplota odteka v zunanost, kar povzroča hlad v prostorih.

Priprava vroče vode za higienske in ogrevalne namene v času manjših potreb, to je do zunanje temperature - 3 stop. C, poteka v toplotnih izmenjevalcih, kjer vodo grejemo s paro iz parnih kotlov. Za pridobivanje pare iz vode potrebujemo gorivo: mazut, plavžni plin in premog. Ko se zunanja temperatura zniža pod - 3 stop. Celzija tak način ogrevanja vode ne zadostuje več, ker so zmogljivosti naprav presežene. Potrebno je zakuriti vročevodni kotel, kjer se voda ogreva direktno s gorivom - mazutom. Črpanje vroče vode v krožnem sistemu pa poteka vedno z istimi črpalkami.

Načelno vezavo ogrevalnega sistema Železarnice in mesta Jesenice kaže skica.

Za tak način ogrevanja smo se odločili na Jesenicah predvsem zaradi zmanjšanja onesnaževanja okolja in ekonomičnega obratovanja, ker ima več prednosti za občane in okolico, kot bi to dosegli z individualnimi manjšimi kurilnicami ali z manjšimi lokalnimi kotlovniciami.

Da je tako, nam kaže preprost izračun. Kotel za vročo vodo z močjo 4000 kW ima izkoristek kurjenja 90 %. Torej moramo vložiti vanj 40000:0,9 = 44444 kW moči v obliki goriva. Če bi namesto enega kotla vzeli osem kotlov po 500 kW, bi imel vsak od teh manjši izkoristek kurjenja, recimo 85 %.

Zato bo potrebno vložiti za isto toplotno moč 5000 x 8:0,85 = 47058 kW goriva. Torej je razlika 47085 - 44444 = 2641 kW, kar predstavlja prihranek. Če to upoštevamo še pri onesnaževanju okolja, ko bi zgorelo več goriva, je očiten pomen skupne kotlovnice tudi iz tega stališča. Skupni ogrevalni sistem ima še druge prednosti, predvsem manjšo potrebo po strokovnih kadrih in ugodnejši transport goriva, ki je na enem mestu.

Skupni ogrevalni sistem ima pa tudi nekaj slabosti, ki se običajno

odražajo v primeru okvar ali v prehodnem ogrevalnem obdobju, ko se zunanje temperature močno spremenjajo. Omenimo jih le nekaj:

— slabo posluževanje izmenjevalnih postaj (vroča voda / topla voda) polnitev sekundarnega sistema; vodo, vključevanje črpalk, stanje regulacijskega ventila vstopne in marnarke vode v toplotni izmenjevalec odzračevanje ogrevalnega sistema

— slaba izolacija zgradb, posebne starejših, kjer je odvod toplote večji zato nastopa občutek mraza prej. Posebno so izpostavljena zgornja in vogalna stanovanja.

— uravnavanje pretokov vroče in tople vode med posameznimi ogrevalnimi vejami z ventili.

Iz priloženih temperaturnih diagramov za mesec november in december 1981 je razviden potek povprečnih dnevni zunanjih temperatur na Jesenicah. Vrisane so tudi maksimalne in minimalne temperature po dnevih. Nižje temperature (zmrzovanje) so se pričele pojavljati po 7. novembru, dočim so bile povprečne dnevne temperature vedno med lediščem (izjemoma 17. 11.). Sodeč po tem bi sploh ne smelo biti problemov zaradi ogrevanja. Vendar se je konec meseca novembra (med prazniki) nekaj posameznikov pritožilo zaradi ogrevanja. Po dokaj visokih dnevni temperaturah je prišlo nenadna ohlajitev, na katero nismo bili navajeni, čeprav ogrevanje ni bilo nič slabše kot kasneje, ko je bila okvara na vročevodnem kotlu in so bile temperature nižje (decembra).

Ogrevalni sistem za mesto Jesenice je bil priključen v ogrevalni sezoni 1981/82 13. oktobra 1981, ko so nastopile tri zaporedne dnevne temperature + 12 stop. C ob 21. uri.

Vročevodni kotel je bil vključen 4. decembra 1981, vendar z nekaj obratovalnimi težavami. Iz diagrama temperatur v decembru je razvidno, da so nastopile v tistem času le občasne minimalne temperature pod minus 3 stop. C.

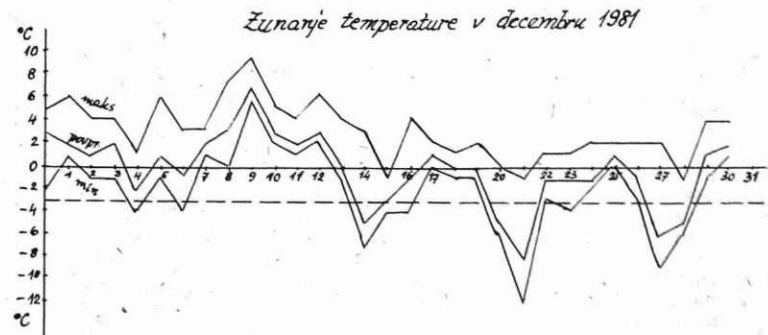
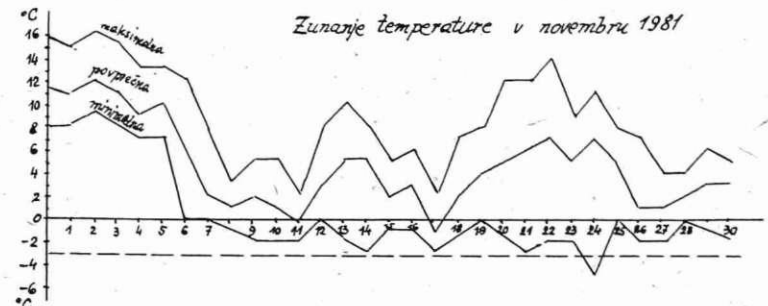
V članku sem poskušal razložiti ogrevalni sistem Železarnice in mesta Jesenice, da bi bili porabniki obveščeni, kako deluje in kje vse lahko nastopijo odstopanja in težave, ki so krive za morebitno slabo delovanje.

Zavedati se moramo prednosti tega ogrevalnega sistema, vendar tudi zahtevnosti in odgovornosti za pravilno delovanje celega sistema, kar pa ni le naloga proizvajalca, temveč tudi distributerjev in porabnikov.

Energija v obliki mazuta, premoga in plina je za pridobivanje toplote vsak dan dragocennejša in dražja te nepogrešljiva, zato ji posvečamo vso pozornost pri njeni porabi.

J. K.

Dopisujte v Železarnja

JE RES »POMANJKANJE NUJNO POTREBNIH ZAZIDALNIH POVRŠIN« USTVARILO POLITIČNI PROBLEM

»Še naprej vsako leto spremenimo namembnost skoraj 1300 ha predvsem dobrih zemljišč, na približno enakih površinah pa je bila z različnimi posegi na zemljiščih bistveno zmanjšana možnost za kmetijsko proizvodnjo . . . Občinske organizacije zveze komunistov in druge organizirane socialistične subjektivne sile so za takšne razmere še posebej odgovorne, ker se praviloma ne spopadajo s tem, da o zemljiški politiki v občini odločajo ozke, a vplivne skupine. Prav tako niso dovolj podprle kmetijsko zemljiških skupnosti in niso pokazale na ozkost in kratkovidnost politike, po kateri je treba za hitrejši družbenoekonomski razvoj občine ali kraja plačati visoko ceno. Naposled bo le treba razumeti, da je zemlja družbena dobrina in najdragocenejše proizvodno sredstvo ter da moramo zato vsako ped obdelovalne zemlje učinkovito uporabiti za kmetijsko proizvodnjo . . .« (referat Milosa Prosenca na 11. seji CK ZKS).

Gornji citat zadeva v jedro problematičnega odnosa do obdelovalnih površin in načina razpolaganja (beri razmetavanja) z njimi v jesenjski občini. Obdelovanje kmetijskih površin in s tem spremljajočih družbenih odnosov smo se v jesenjski občini lotili (kot še marsičesa) s papirnato vojno, ki prinaša: zdesetkanje obdelovalnih in razpolavljanje vseh kmetijskih površin v občini, hribovskega kmetijskega področja in v zastrašujočem zmanjšanju aktivnega kmečkega življa na 1,5 odstotka vsega prebivalstva v občini. »Razvojni pogledi« občinsko načrtovanega kmetijstva so uprti v druga področja na Slovenskem (!?). Strokovne opredelitve in usmeritve kmetijsko-zemljiške skupnosti, ki zna biti najizrazitejša pastorka jesenjske družbenopolitične suprastrukture, so ob nestrokovnem, vendar avtoritativnem voluntarizmu tistih, ki za vsako ceno hočejo držati vajeti tudi na zanje pretežkih vozovih, obsojene na večno iskanje lastne smiselnosti. To zadeva tako njihovo vsebino kot siceršno upravičenost strokovne in samoupravne organiziranosti na kmetijsko zemljiškem področju v jesenjski občini.

Žalostno in vredno vsestranske razprave je dejstvo, da polemiko z »nosilci pobude za zaščito samoupravnih pravic in očuvanje obdelovalnih površin«, to je skupino kranjov iz KS Žirovnica, najvišje občinsko politično vodstvo preko sredstev javnega obveščanja obravnava s pozicij masovne politične demagogije in s ciljem zavajanja javnega mnenja. Pri krojevanje dokumentiranih dejstev, glorificiranje gradnje na kakršnikoli površini in prikrivanje dejanske problematike (ob odsotnosti vsakršne utvarjalne pobude, ki bi morda kazala na elastičnost ob siceršnji principielnosti za vsako ceno), je žalosten, vsestransko šibak in v svojih negativnostih slikovito ilustrativen prikaz jeseniške družbenopolitične prakse, ki dialektično končuje v neobvladovanju mnogih, v jedru preprostih situacij. Vztrajno branjenje vsega, kar je zrastle na zelenikih kateregakoli občinskega organa, s tem pa tabuiziranje forumskega dela in centralističnih odločitev, ne gre vtršč s siceršnjim pridiganjem o pospeševanju utvarjalne pobude samoupravljalcev, oziroma samoupravnega pluralizma konkretnih družbenih interesov.

Pojasniti želimo le nekatera zavejanja in dezinformacije, ki so se v zvezi s problematičnim urbanističnim načrtom Vrba in znotraj njega zazidalnim načrtom PS 1 Selo-Zabreznica v zadnjem času pojavila na straneh Dela, Železarja in Dnevnika. Trditve opiramo na dokumentirana dejstva.

KDO VSE JE V KS ŽIROVNICA PROTI ZAZIDAVI OBDELOVALNIH POVRŠIN?

Novinarji trdijo, da predvsem lastniki spornih parcel, saj jih v samoupravnih spor vodijo »nižje prado-bitniške strasti«¹ in želja po čim ugodnejši ceni za kvadratni meter. Tudi če bi to držalo, vodijo korenine k tistim, ki so take želje (pa tudi dejanske koristi) doslej omogočali, jih spodbujali. Tak način dela se namreč ni rodil v kuhinjah lastnikov, ki so bogateli na račun danes že pozidanih parcel, ampak v kuhinjah povsem drugega imena, kova in mojstrov, ki izdajajo recepte in soglasja. Edini, ki je do danes licitiral ceno, je bil mimo svojih pristojnosti BUSP Jesenice. Vendar je nadaljnja diskusija v to smer odvečna. Negativna mnenja k zazidavi obdelovalnih površin so namreč oblikovali:

- svet KS Žirovnica,
 - skupščina KS Žirovnica na svoji razširjeni seji,
 - dvakrat zbor občanov KS Žirovnica,
 - vse družbenopolitične organizacije KS, celo sicer šibka frontna krajevna konferenca SZDL (tudi to marsikaj pove!) na problemški konferenci o kmetijstvu,
 - komisija za komunalno, gospodarsko in urbanistično planiranje pri KS Žirovnica,
 - delovna skupina GG Bled, gozdarskega inštituta, inštituta za sociologijo, urbanističnega inštituta SRS in KS Žirovnica ...
- in tako dalje in tako naprej, skratka, skoraj vsa samoupravljalstva in politična BAZA, na katero toliko damo ... In prav nazadnje lastniki in

drugi prizadeti krajan, pa še to le zaradi tega, ker so z začudenjem ugotovili, da vse prej naštetu pred občinskimi principi ni vredno počenega groša.

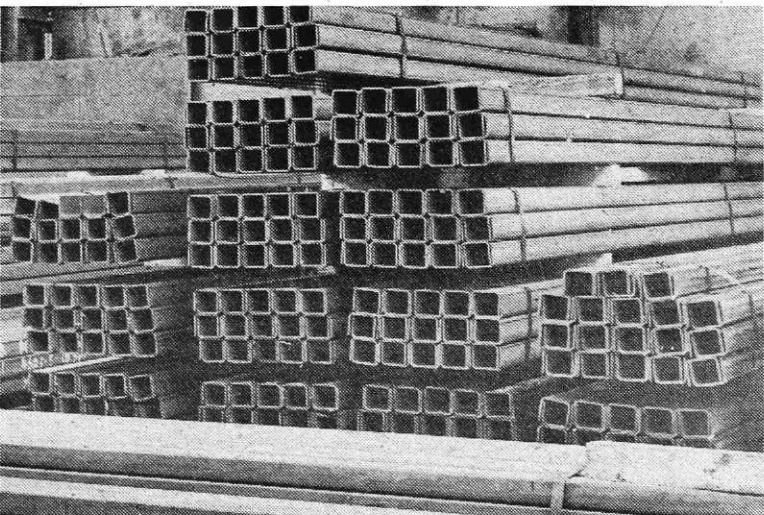
Pot, po kateri so nekateri skušali obiti navedeni družbeni interes, je zanimiva in »samoupravno« podučna. Vodi mimo treh glavnih točk, ali bolje rečeno, načinov pritiska:

a) **Pritisk na organe KS.** Naloga je bila opravljena uspešno, o čemer najzgovorneje priča omahljivost in spremenljivost politike organov KS, ki so praviloma ob prisotnosti občinskih avtoritet menjali svoje trezne sklepe kot za stavo (vendar na nesklepičnih sejah in ob potvorjenih zapisnikih).

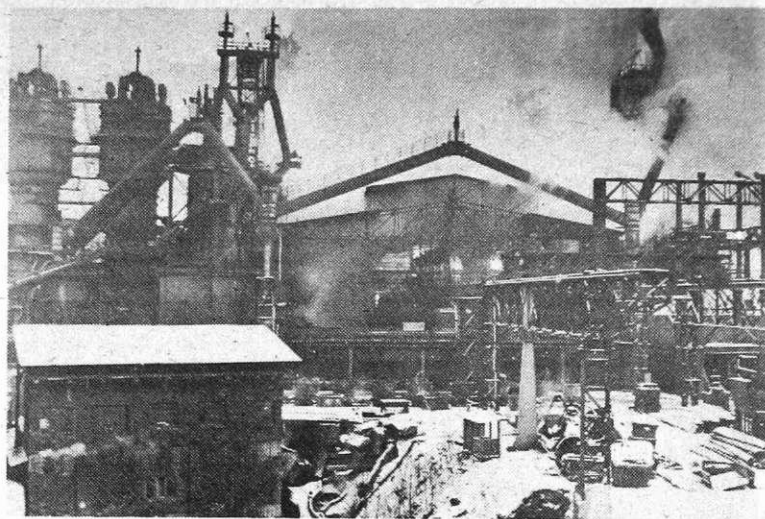
b) Pritisk na lastnike parcel.
Postopek, ki je že zdavnaj zapustil okvire humanosti, razbilnil pa se je v splošni strokovni revščini predstavnikov BUSP in njihovi ubožni umetelnosti blefiranja. Njihove postopke bi lahko zbrali v poučni brošuri »Kako v samoupravni socialistični družbi ne smemo delati!«. Podrobnosti so žaljive celo za samoupravljalске analfabete – mi pa pravimo, da naš delovni človek vsak dan več ve!

c) **Pritisk na javnost.** Vrabci že čivkajo, da se KS Zirovnica upira družbeni gradnji. Pa ne bo držalo: krajsani so samoupravno nakazali vrsto lokacij, ki, po besedah P. Čonjarja, »kar kličejo po gradnjo«. Za vse je bilo sklenjeno in objubljeno, da jih strokovno obdelajo, pa kaj, ko nam je s celotnim urbanističnim načrtom Vrba padel v oči tako velik kompleks obdelovalne zemlje, da nam je zapacal sleherni jasni in realni pogled na manjvredne površine, ki jih nikdar ne bo moč orati. Sedaj seveda nekaj lastnikov zavira splošni družbeni interes!? Vprašujemo se, koliko splošnih družbenih interesov na obdelovalni zemlji še lahko obstoji ob tistih, ki jih verificirajo sveža stališča CK ZKS, RK SZDL in ne nazadnje normativno opredeljuje zakon o kmetijskih zemljiščih?!

Pravijo, da se branimo pozidave na kompleksu PS 1 Selo-Zabreznica. Pa ni res: branimo se vsakršne, tudi individualne gradnje na obdelovalni zemlji! Torej pod črto: pritisk na kogarkoli, ali: cilj opravičuje

Hladno oblikovani profili (Foto I. Kučina)

Naša plavža (Foto I. Kučina)

sredstva! Živimo pa v samoupravnih družbi! Za kaj gre? Za resnični družbeni interes ali osebno mešetarijo?

PRAVNA PLAT PROBLEMA

Kar zadeva lastnike, so bili ultimativno privedeni pred zadnjo alternativo: pogodba ali razlastitev. Širše gledano pa se mnogi sklicujejo na avtoritativni sklep ustavnega sodišča SR Slovenije, ki je zavrnilo pobudo jeseniške kmetijsko-zemljiške skupnosti za ocenitev ustavnosti in zakonitosti odloka o spremembi namembnosti urbanističnega načrta Vrba in potrditvi zazidalnega načrta PS 1 Selo –Zabreznica. S tem so bojda odpadli tudi vsi pravno-formalni problemi okoli spornih lokacij, zato ni bilo čudno, da je BUSP silovito obnovil postopek, ki ga je z lastnim sklepom že prekinil in odložil.

Sklep ustavnega sodišča SRS moramo komentirati vsaj z dveh plati:

a) Sodišče ugotavlja, da Sob Jesenice ni sprejela prostorskega plana o razvrstitvi kmetijskih zemljišč v skladu z določbami zakona o kmetijskih zemljiščih. Obdelovalne površine je (predvsem v pozidavo) tako avtoritativno razporedil občinski družbeni plan, brez prostorske komponente ali pa ob neupoštevanju ter nevklučevanju kmetijsko zemljiške skupnosti, če je prostorska komponenta danes kakorkoli že oblikovana. Vse kaže, da smo spet enkrat združili strokovne moči zato, da bi kar najlaže in čimmanj vidno obšli zakon, ki pravi:

— da s svojimi določili restriktivno prekinja s prakso, da odločajo o kmetijskem prostoru same specializirane strokovne organizacije (v našem primeru BUSP) in občinski upravni organi, pristojni za urbanizem, ki so praviloma neusposobljeni za planiranje kmetijskega razvoja in pri njegovem načrtovanju običajno ne sodelujejo (!).

— da s svojimi določili zavezuje sicer ustavno zavezano (103. čl. ustave SRS) kmetijsko zemljiško skupnost, da pri dajanju soglasij za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča v primeru organizirane stanovanjske gradnje mora obvezno upoštevati, da taka gradnja ni predvidena na njivskih površinah (na področju celotnega urbanističnega načrta Vrba je!). Urbanistični in zazidalni načrti, ki bi bili sprejeti brez soglasja kmetijske zemljiške skupnosti ali pa celo z njenim

soglasjem, pa povedano ne bi bilo upoštevano, se spodbijajo v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti pred ustavnim sodiščem SRS.

Za obravnavano gradnjo kmetijsko zemljiška skupnost (KZS) nikoli ni dala soglasja in ga po zakonu ne sme! Ker pa občinski organi v soglasju KZS vidijo zgolj formalni akt, ki omogoča izdajo lokacijskega dovoljenja (praksa kaže, da na Jesenicah celo to ni več problem!), je jasno, da smo tudi to pot mirno obšli temelje samoupravnega sistema, ki je v usklajevanju različnih interesov. Se več: gre za odkrito izsiljevanje in pritisk, češ da

po krivdi KZS ne pride do gradnje pomembnih objektov. Seveda je stvar veliko slabša, saj smo v obravnavanem primeru samoupravni postopek zreducirali na personificirani spor strokovnih delavcev ene in druge strani, kar pa z našo proklamirano samoupravno prakso nima nobene zveze več.

b) Druga stran zadeva sam odnos ustavnega sodišča SRS do pobude, ki jo je dala KZS občine Jesenice. Zakon o postopku pred ustavnim sodiščem SRS v svojem 14. členu pravi, da vlogo najprej preizkusi z razporedom dela določeni sodnik. Ta zbere podatke in pojasnila, ki so potrebna za odločitev o tem, ali bo ustavno sodišče postopek sploh začelo. V obravnavanem primeru je ustavno sodišče obšlo ali spregledalo navedbo KZS o polemичnem poteku samoupravnega postopka za potrditev zazidalnega načrta PS 1 Selo – Zabreznica v organih KS Žirovnica. Upoštevalo je le kmetijsko-zemljiško ter formalno-pravno plat sprejemanja urbanističnega načrta Vrba oz. spremembo namembnosti le-tega za gradnjo družbenih stanovanj v PS 1 Selo-Zabreznici in oblikoval tolikokrat glorificirani sklep. S tem je obnovilo še prekinjeno polemiko o gradnji na selškem polju. Prepričani smo, da bi dokumentirani argumenti, ki jih sedaj sami posredujejo družbenemu pravobranstvu samoupravljanja, problem osvetlili s povsem druge plati in prispevali k drugačni odločitvi ustavnega sodišča. V to nas prepričuje siceršnja praksa ustavnega sodišča SRS (Kamnik, Duplje . . .), ki še neposredneje dokazuje nerazumljivost omenjenega sklepa.

Za konec razmišljanj o pravnih straneh te tako problematične zadeve še navedba iz zakona o urbanističnem planiranju: ... Sprejeti

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

»STAMP« POSTOPEK ZA OBLIKOVANJE IZDELKOV IZ VISOKO LEGIRANIH JEKEL S POMOČJO PRAŠNATE METALURGIJE

Že železarnarje, ki izdelujejo specialne kovske izdelke iz visoko legiranih jekel, so še posebej zanimive raziskave pri iskanju novih možnosti za znižanje proizvodnih stroškov in izboljšanje njihove kakovosti. Pri konvencionalnem vlivanju v kobilice so lahko prisotni kvalitetni problemi kot lunke, nečistoče in izceje. To ima za posledico, da končni izpeln pri teh izdelkih običajno ne preseže 50 %.

Prašnata metalurgija, pri kateri uporabljeni jekleni prah, izdelan za plinskim razpršenjem, omogoča proizvodnjo brez tveganja za nastanek zgoraj navedenih napak. Osnova postopka je tako hitro hlajenje raztaljenega jekla, da ne pride do izceje. Razpršenje s plinom omogoča nastanek prahu z zrnji, katerih premer je manjši kot milimeter. Tako lahko smatramo vsak prašek delca kot mini ingot, ki ga ohladimo v eni sekundi. Prašni delci imajo isto sestavo kot talina in nastanek izceje ni mogoč, kot je to slučaj pri vlivanju velikih ingotov, s počasnim ohlajevanjem.

Svedsko podjetje ASEA je razvilo postopek prašne metalurgije imenovan Stamp postopek za izdelovanje kovaških izdelkov iz ognjeodpornega nerjavnega orodnega jekla in podobnih kvalitet. Ta postopek rešuje večino kvalitativnih problemov povezanih z vlivanjem jekla. Omogoča izdelavo

polizdelkov, namenjenih za kovanje brez napak in iz jekla, ki je homogen v celotni svoji strukturi, ki jo predstavljajo posamezni delci nastali med razpršenjem. Zato je tudi možno znatno povečanje izplena na končnih izdelkih, ki je običajno višji od 75 %, v primerjavi s 50 % ali manj ob uporabi konvencionalnega postopka vlivanja jekla. Postopek je po ekonomski strani najbolj primeren za oblikovanje kovaskih izdelkov iz visokolegiranih jekel.

Stamp postopek obsega vse proizvodne faze, od taljenja do izdelave prahu in polizdelkov, primernih za kovaško obdelavo.

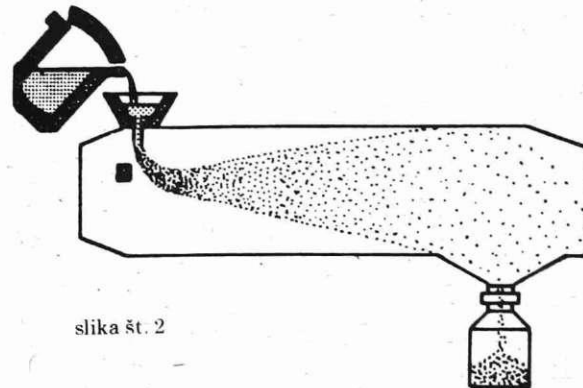
Visoko kvalitetni jekleni prah izdelujemo običajno s plinsko atomizacijo. Njen osnovni princip je v tem, da prosto padajo kaplje raztaljenega jekla v razpršilnem stolpu z zadostne višine in se med padanjem strdijo v prašne delce. Zato bi moral biti stolp pri večji proizvodni zmogljivosti visok, saj bi bila višina med pričetkom padanja kaplic in zbiralcem prahu več kot deset m in celotna višina, vključno z žerjavom, okoli 25 m. To bi zahtevalo posebno gradnjo

Iz tega razloga je bila razvita vodoravna naprava za razpršenje, ki je razvidna iz slike št. 2.

Takšno napravo je zaradi majhne višine mogoče postaviti tudi v obstoječe jeklarne. Iz slike št. 3 je razviden celoten postopek izdelave atomiziranega prahu in tudi njegova nadaljnja priprava do oblikovanja končnega kovaškega izdelka.

Raztaljeno jeklo je treba odliati iz peči ali livne posode v razprševalno komoro (1), kjer ga plinski curek dušika razprši v drobne prašne delce, ki se med vodoravnim letom zelo hitro ohladijo. Ti prašni delci imajo enako kemično sestavo, vključno z vsebnostjo kisika, kot jo je imela talina.

Pred izpuščanjem prahu iz komore prah najprej presejejo in ga potem spustijo v skladiščni kontejner (2), kjer imajo potem na razpolago razne vrste prahu za nadaljnjo predelavo. Nato presujejo prah v valjsto kapsulo (3), izdelano iz tanke pločvine, katero potem na vrhu pokrijejo in zavarijo (4). Premer in dolžina kapsule ustrežata dimenzijam predvidenega polizdelka.

slika št. 2

S praškom napolnjeno kapsulo potem ogrevajo v električni peči (5) in jo potem na posebni stiskalnici stiskajo pod zelo visokim pritiskom, ki traja manj kot pet minut (6) in jo tako konsolidirajo. Temperatura ne sme biti tako visoka, da bi med stiskanjem lahko prišlo do nastanka izcej ali drugih negativnih pojavov. Potem je kapsula pripravljena za postopek kovanja na kovaški stiskalnici, kjer dobi končno obliko izdelka (7).

Glavna prednost Stamp postopka je, v primerjavi z drugimi postopki prašne metalurgije z jeklom, predvsem v nižjih investicijskih stroških za razpršilno napravo. To je posledica njene vodovorne konstrukcije, ki ne zahteva posebne zgradbe in njene visoke proizvodne zmogljivosti.

Tehnične, tehnološke in ekonomske prednosti Stamp postopka so v primerjavi s konvencionalnim kovaškim postopkom naslednje:

1. Za dobro polovico je mogoč boljši izplen, kot pri postopku preko odlitih blokov. Vzroki za to so trije. Prvi je ta, da je mogoča proizvodnja iz polproizvodov takšnih dimenzij, ki

KOKRŠKI ODRED

Skupini, ki je bila zdaj skržena, je pred odhodom odredni politkomisar Anton Štefe-Kostja s spodbujajočimi besedami našel njene naloge zlasti glede mobilizacije, vzpostavljanja stikov z aktivisti, kaznovanja izdajalcev in okupatorjevih zaupnikov in drugih akcij, vse z namenom, da bi čimprej obnovila Kokrški bataljon. To je bilo zadnje njeno srečanje z odrednim politkomisarjem, kajti čez dva dni je že padel.

Na pot pod Storžič je Kokrška skupina krenila iz gozda pri Zabrju blizu Gozda nad Kamnikom. Spet je gazila sneg, se mučila s prehodom prek Kamniške Bistrice in Koke ter pod Storžič prišla natančno mesec dni po prvem prihodu s Kamniškega — 19. januarja 1943. Pod Storžič je odšlo le 11 borcev, kajti nekaj jih je zaradi novih dolžnosti moralo ostati na Kamniškem. (Na pot pod Storžič so krenili Brejc Ciril-Niko, Debeljak Peter, Gregorčič Stane-Pik, Jagodič Franc-Krstan, Kristanc Janez, Svetelj Pavel-Hrastič, Štefe Franc-Miško, Peraić Vlado-Tarzan, Vamberger Ivan-Fajfar, Renko Ivan-Boris in Uzar Viktor-Saško. K tej skupini je sodil tudi dvanajsti, Kuljad Izidor-Jožek, ki pa je bil nemočen in se je še vedno zdravil. (Dodatni pregled in spisek borcev, ki ga je 21. in 27. 9. 1979 uredil in prispeval Franc Štefe-Miško, je v avtorjevem arhivu.)

USODNI SPOPAD NA KOSTANJSKI PLANINI Dogodki pred spopadom

Po številnih premikih in uspehih je bataljon 18. decembra 1942 prišel na Kostanjsko planino, svoj priljubljeni kraj — Sovražnik mu je tako na sledi — Bataljon se ureja in pripravlja na obrambo — Kmalu je bataljon tako pripravljen in razporejen, da borci tudi prepevajo — 19. decembra bataljon obiščejo voditelji iz grupnega štaba in PK KP za Gorenjsko — Pridejo tudi tovariši iz kamniškega okrožnega komiteja KP — Posveti o zimskih načrtih, o mobilizaciji, večji ofenzivnosti, ofenzivnosti, o utrjevanju enot in KP — Obveščevalci javljajo, da je okupatorju znana njihova prisotnost na Kostanjski planini — Okupatorjevi ogleduhi na delu — Poostreje budnosti v taborišču — Na Kostanjsko planino namesto Nemcev pride še Moravski bataljon — Ob številni partizanski vojski je bojno razpoloženje vse boljše — Pride tudi znameniti junak Alojz Kolman-Marok — 180 borcev na enem kraju: občutek moči — Sestanejo se voditelji obeh odredov in bataljonov: Kokrškega in Savinjskega — Sestavijočasni kombinirani štab Kokrško-savinjskega odreda — Na Kostanjski planini se oglasi tudi Franc Rozman-Stane — Nemci medtem začno mobilizirati fante v Moravski dolini — Tja hiti del Moravškega bataljona — Vmesne akcije — Budnost že popušča, a sovražnik se pripravlja.

V tem poglavju gre predvsem za usodni spopad na Kostanjski planini, ki se je tam odigral 24. de-

cembra 1942. Na Kostanjski planini, ki leži na pobočjih 1070 metrov visokega Slevca, so tamkajšnji partizani večkrat taborili. (O dogodkih, ki so se na Kostanjski planini odigrali med 19. in 24. decembrom 1942, je napisanih več različic. Tako zlasti o posvetih, ki sta bila dva, in o boju 24. decembra 1942.)

Kamniški bataljon, ki je tedaj imel tri čete, z njim pa je tudi štab Kokrškega odreda, se je z Malega Rakitovca umikal 17. decembra 1942, kajti Nemci so ga že zasledovali. Čez mali Hrib se je spustil prek ceste, nato pa se je začel pomikati proti svojemu cilju — Kostanjski planini. Med potjo je začelo deževati in snežiti, zato so borci 18. decembra zjutraj prišli vsi premočeni v nekdanje taborišče na planini. Zakurili so ognje in se med počivanjem sušili, drugi pa so poskrbeli za varnost. Na najbolj verjetnih dostopih na planino so uredili tri stražarska mesta, poleg tega pa so poslali v okolico obveščevalca in dve poizvedovalni patrulji. Ko so borci prišli k sebi, so taborišče bolje uredili.

Štab bataljona si je s komandirji čet takoj ogledal teren in za primer napada predvidel obrambne položaje. To je bilo potrebno, zakaj enoti je zaradi neprestanega sovražnega zasledovanja pretela nevarnost. Potem so borci v tem taborišču postali tako brezskrbni in se počutili tako varne, da so ob ognjih tudi prepevali.

Taborišče je bilo razmeščeno v prijazni kotanji, za katero se je v severovzhodni smeri dvigalo strmo pobočje, na nasprotni strani pa je varoval precej nižji, podolgovat greben. Po jarku je vodila ozka steza, speljana k nekaj streljajem oddaljenemu studencu. Tako je bilo taborišče oskrbljeno tudi z vodo.

Ker je Kostanjska planina na dosti izpostavljenem kraju, je štab bataljona prvi večer po prihodu poslal ogledniško patruljo tudi proti Novi Stifci. Med potjo pa so jo že napadli Nemci. Vrnili se je, ne da bi bila dosegla svoj cilj.

Tedaj ponoči na 19. december sta v štab Kokrškega odreda in v štab Kamniškega bataljona prišla tudi Stane Bizjak-Kostja, novi namestnik politkomisarja v štabu 1. grupe odredov in Viktor Stopar-Silvo (Viktor Stopar-Silvo je bil član CK KPS in sekretar PK SKOJ za Slovenijo in je med 30. oktobrom 1942 in 5. januarjem 1943 obšel na Gorenjskem vsa partijska okrožja), začasni član PK KP za Gorenjsko; iz Poljanske doline nad Škofjo Loko sta odpotovala 14. decembra 1942. Takoj 19. decembra so na Kostanjski planini imeli partijski posvet. Poleg omenjenih dveh voditeljev so mu prisostvovali še Matija Blejcek-Matevž in Anton Štefe-Kostja, komandant in politkomisar Kokrškega odreda Franc Per-Vido in Jakob Molek-Mohor, komandant in politkomisar Kamniškega bataljona Viktor Stražišar-Silvester, član PK KP za Gorenjsko, in Nace Sterlekar-Joze, sekretar OK KP Kamnik. (Janez Brlec-Nace, namestnik ba-

taljanskega politkomisarja, ki je bil hkrati tudi sekretar partijske organizacije v bataljonu, ni mogel prisostvovati, ker je bil 29. novembra 1942 na Muravici ranjen in se je tedaj zdravil pri Bolletu na Rakitovcu.) Posvet je potekal v duhu navodil, ki jih je bil 1. decembra dal pokrajinskemu komiteju za Gorenjsko in štabu 1. grupe odredov Boris Kidrič v Poljanski dolini: o večji ofenzivnosti, o mobilizaciji fantov, ki so jih Nemci hoteli pobrati v svojo vojsko, o širjenju OF, o utrjevanju partijske organizacije, o čuvanju kadrov in o razkrinkavanju raznih notranjih sovražnikov. Posebej so razpravljali o tamkajšnjih razmerah in o tem, kako bi jih izboljšali, pa tudi o nadaljnjem delu in o prezimovanju, največ pa o mobilizaciji. S tem v zvezi so razpravljali tudi že o pripravah za ustanovitev brigade na kamniško-štajerskem območju. S tem namenom naj bi se združila tudi Kamniški bataljon KO in Moravski bataljon Savinjskega odreda.

V zvezi z zasledovanjem je bilo sklenjeno, naj se sovražnikovim koncentričnim udarcem vnaprej izmikajo s pogostim menjavanjem taborišč. Tako previdnost je bila upravičena, kajti 19. decembra, še pred posvetovanjem, je neki obveščevalec komandantu Matiji Blejcek-Matevžu sporočil, da orožniki spodaj v Smartnem verjetno že vedo, da v njihovi bližini tabori močnejša partizanska enota, to je Kamniški bataljon.

Da je bilo to res, se je pokazalo še to jutro, ko je bataljonska patrulja blizu taborišča odkrila dva civilista. Partizani so za njima streljali, a sta jim ušla.

Čez nekaj ur, sredi dopoldneva 19. decembra, torej med samim posvetom, pa se je taborišču na Kostanjski planini približala nova ogledniška patrulja petih raztrgančev. Ko so bataljonski kuharji in stražarji šli k studencu po vodo, je patrulja nanje tudi streljala.

Tako so nemški agenti-domačini odkrili taborišče na Kostanjski planini, se brez izgub umaknili in svojim nemškim gospodarjem sporočili, da so »2,8 km severovzhodno od Smartnega v Tuhinju odkrili taborišče, v katerem je kakih 70 oboroženih banditov«. (Raztrganec je vodil Anton Pančur iz Smartnega, z njim pa so bili njegov brat, dva Bajtarjeva z Laz v Tuhinju in Martin Vonta iz Češnjic. Sami domačini, ki jim je bil to znan vsak korak. Poleg njih so bili na nemški strani tudi drugi. Izjavi sta na osnovi zbranih podatkov posredovala Franc Podstudenšek-Rok in Mirko Podbešek-Lado, Kamnik.)

Nedolgo zatem so blizu taborišča prijeli starejšega možaka z žago. Zaradi njegovega mirnega zadržanja in zaradi izjave, da je prišel le žagat drevje, so ga bataljonski zaščitvalci spustili.

Zdaj je bilo povsem jasno, da je sovražnik odkril tudi to njihovo taborišče. Nekateri v poveljstvu so bili zdaj za takojšen premik, vendar so se nazadnje odločili, da ostanejo na Kostanjski planini. Vendar pa poslej niso bili več tako brezskrbni. Štab je ukazal večjo pripravljenost ter okrepil stražo in ogledniške patrulje. To je še bolj dognilo samozavest in bojno razpoloženje.

(se nadaljuje)

Zakaj jih potem toliko slovensko zna? se je kregalo nekaj v Zdravkovem srcu. — In — ali jim gospod nadučitelj sploh verjamejo? Ali poznajo vse hiše, od koder ti šolarji prihajajo? Ne bi verjel! V našem Sosednjem jih gotovo še ni bilo. In če že, najbrž samo pri Vozarju! Zakaj hočejo to vedeti? Vedno nekaj vrtajo? Kdo hodi še v cerkev? Kdo hodi k veronauku? Kako govorimo na šolski poti?

Zdaj mu je padlo v glavo: Deda se je zadnjič ponoči norčeval iz babičnega tarnanja, češ kaj bo, kaj bo, ker pridig domačega župnika ne razume več, nobene tiskane slovenske besede ne dobiva več, niti v trgovini ne zna več kupovati, ker ne sme po svoje povedati.

— Kar roko visoko dvigaj, pa se ti bodo vrata odpirala, namesto petja pa lahko žvižgaš vse slovenske melodije, v cerkvi pa tiho žebraj, Bog te bo že razumel; Hitler pa ima itak svojega boga, ki ga je poslal na svet in bo ga tudi kmalu k sebi vzel, če bodo Rusi še kaj od njega pustili!

Ko se je fant spomnil babičnega nasveta, ki ga mu je pred kratkim dajala, da je gospodo pač treba hvalisati, a na tak način, da imaš sam občutek, da se iz nje norčuješ, je nekako razumel solarske lažne izjave glede jezika.

— Tako te ne bo Bog nikdar kaznoval, če bi zato postal gospod. Iz siromakov pa se ne norčuj, kajti lahko sam postaneš kaj takega, da ne boš vedel kdaj!

Deda se sicer s takim navodilom ni strinjal. Gospodo bo enkrat revolucija pojedla, zato se ni varno zadrževati v njeni bližini!

Prišel je štirinajsti april tisoč devetsto dvainštirideset. Ko so se pripeljali otroci iz Sosednja skozi veselo pomladno jutro v trg, so začudeni gledali velike omnibuse — in vse polno tuje policije. Tržačanov ni bilo dosti videti. Samo nekateri so se pojavili in takim je bilo na obrazu zapisano: Tako je prav! Treba je pa koroški problem rešiti kot sta dejala na zadnji zaupniški seji gaulajtar Rainer in njegova desna roka Majar-Kajbič.

VALENTIN POLANŠEK

7

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Stari brkati Treskar je stal pred svojo gostilno. Četudi ni bil nikdar viden pristaš vladajočega reda, se je zdajci slabo izkazal. Ko je zagledal Francona, je pljunil predenj: Sram te bodi, še ti si tukaj zraven!

Ponižni je samo zmajeval z glavo in mislil pri sebi: Zdaj pa se vidi, kadar se gre proti nam Slovincem, pa vsi skupaj držijo, bivši hajmatščerji in hitlerjanci. Svet je ponorel, zato najdeš na vsem lepem vraga namesto človeka.

Franconova družina je bila številna; kar šestorico hčera je imela v cvetju njihove mladosti. Zdaj so šli negotovi usodi naproti. Ko se je začel premikati napolnjeni avtobus, je rekla najstarejša Franconova: Ne kažimo tržanom, kako je nas prizadelo. Raje zapojmo! In pogumne, vesele obraze pokažimo! Ne bojo nas, premalo jih je še v hlačah!

Stopova babica je nosila že osmi križ na hrbtu in ni razumela prav, kaj se dogaja z njo. Ko so prišli policisti na dom, je samo toliko dojela, da se je mladi gospodar Šimec prerekal nekaj s tujimi dedci in da se je potem opil, najboljšega žganja je privlekel od nekod; še neki policist se ga je tako nalezal, da so ga morali na samokolnici vleči dol iz grape. Šimec je razmetaval tudi domače klobase po tleh in je kričal:

— Nate, nažite se jih! Požite, kar so naše slovenske roke prigarale! Pa so bili policisti toliko nesramni, da so si polnili torbice in trebuhe s klobasami. Izseljencem je bilo rečeno, koliko in kaj smejo s sabo vzeti; samo nekako lahko prtljago so odnašali, vse drugo pa je ostalo. Stara Stopovka je našla v trgu staro Belko. Nekdo jima je izprosil, da sta še šli kratko v cerkev. Tudi župnika so obiskali nekateri. Vrečkova Micka pa je imela s sabo še ne dveletno hčerko. Ker so v trgu čakali in čakali, je izprosil od policijske straže, da jo spusti v Kolarjevo gostilno na juho ali vsaj kaj toplega za drobno dekletce. Ker je stal avtobus tik pred gostilno, se je uniformiranec še dal pregovoriti. Samo vsekaj je: Ampak v petih minutah ste naredi! Micka si je mislila: Vse kaj po pet minut! Doma so rekli, da moramo biti v petih minutah pripravljeni za odhod. Ko smo prišli v trg, je zopet neki višji kričal o svojih petih minutah! Kaj imajo ti piklji s svojimi petimi minutami, to je pa čudno!

Micka si je s svojo Netko vzela časa v gostilni. Bolj kot za malo hčer jo je skrbelo za staro mater, ki so bili še bolehnii zadnje dneve. Tudi vožnja s samotnim vozom po grapi dol jim gotovo ni prijala. Zdaj so počakali kar sami v avtobusu.

Kmalu se pojavi Sebastijanova Karla in ves čas nekaj blebeče v Vrečkovo: Bosta morali pohiteti!

Čudno je to, kaj pa mene spravlja naprej? Saj ni policaj? Kaj pa njo briga, kdaj bom šla v avtobus? si misli Micka.

Nadaljevanje

ANICA AŽMAN

10

DAN NOČE ZASPATI...

Videli so, da smo tujci in da bodo dobili več, ker je vsak izmed nas imel pecivo in še marsikakšen približek še iz Jugoslavije.

Potem smo srečali še skupino otrok, ki so se drenjali na avion in nam kazali jezike. Vzela sem to le kot zabavo, oziroma kot pozdrav. Na drugi strani zemlje, na Novi Zelandiji, so prvotni prebivalci kazali jezike v pozdrav.

Samo četrtnina Islanda ima stalno rastlinje. Vzroki so podnebje in delovanje vulkanov ter gibanje ledenikov. Ko smo bili v Akureyru na severnem Islandu v botaničnem vrtu, je bilo vse v cvetju. Videli smo take cvetice, ki cveto pri nas pomladi, poleti in jeseni. Tu pa vse naenkrat, ker imajo čas komaj dva meseca. Povsod, tudi v naseljenih krajih, so prostrane planjave z golimi skalami in peskom.

Gozdov skoraj ni. Včasih je bilo precej brez, pa so jih posekali, travo pa popasle ovce. Ob praznovanju 1000-letnice Allthinga so določili precejšnjo vsoto za pogozdovanje in ureje-

vanje zelenic. Sem pa tja sem videla ob cesti na tleh precej vreč z umetnim gnojem.

Na lavi najprej zrastejo lišaji. Vseh je okrog 450 vrst. Potem pa raste še mah, ki ga poznajo 480 vrst. Lišaji in mahovi dajo pokrajini slikovito barvno podobo, posebno na jugozahodu otoka, kjer je lava še zelo mlada. Ostala vegetacija so nizke trajnice, posebno vseh vrst resja.

V času naseljevanje v devetem stoletju je bila polarna lisica edini sesalec. Še danes jih je precej in večkrat raztrgajo ovce. Z ljudmi so se naselile še podgane in miši. Med domačimi živalmi gojijo: govedo, ovce, konje, svinje, kokoši, gosi, race, purane in golobe, poleg psov in mačk.

Vreme je odvisno od severnoatlantskega toka in je zelo spremenljivo. Na severu je hladno in suho vreme, ob obali je pogosto vetrovno.

Zrak je ponavadi kristalno čist in brez bakterij, v jeseni in zgodnji zimi je čudovita severna svetloba. Poleti so noči dva do tri mesece svetle kot podnevi. Pred pomladjo in pozno jeseni je mrak. Prava tema s tri do štirimi urami dnevne svetlobe je od srede novembra do konca januarja.

Od leta 1965 dalje je vreme hladneje kot od leta 1920 do 1965. Temperaturna nihanja so precej opazna, ker leži dežela ob glavnem toku ledu iz Arktike.

Živiljenjska doba ljudi je precej dolga, posebno pri ženskah. Island je naseljen s Skandinavci in Kelti, ki so prišli z britanskih otokov. Na Islandu ni Eskimov. Dežela je redko naseljena, komaj dva prebivalca na kvadratni kilometer. Na Norveškem pa živi na kvadratnem kilometru 11 ljudi.

Štiri petine dežele je nenaseljene in tudi neprimerna je za naselitev. Najbolj je naseljena obala na jugu in jugovzhodu otoka.

Okrog leta 1100 je živel na otoku 70 do 80 tisoč, v 18. stoletju pa le okrog 40 tisoč ljudi. Leta 1900 se je prebivalstvo povečalo na 78 tisoč, danes pa je 220 tisoč prebivalcev.

Število rojstev je med največjimi v Evropi, umrljivost pa je najmanjša (sedem na tisoč prebivalcev). Tudi umrljivost dojenčkov je manjša, kot v ostalih deželah sveta (15 na tisoč dojenčkov). Precej otrok je nezakonjskih, skupno 30%. Ljudje živijo večkrat skupaj, ne da bi se poročili.

Poprečna starost moških je 71 let, žensk pa 75. Prevladujejo moški in jih je okrog 2000 več kot žensk.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Praznik JLA v radovljiški občini so tudi letos proslavili v krajevni skupnosti in šolah, kjer so pripravili različna športna tekmovanja mladincev in vojakov. Vojaki so obiskali delovne organizacije in se seznanili s proizvodnjo in razmerami v kolektivih. Osrednja proslava dneva JLA je bila na predvečer praznika 21. decembra v festivalni dvorani na Bledu. Slavnostni govornik je bil polkovnik Pangerc. V bogatem kulturnem programu so nastopili mešani šolski zbor iz Bohinjske Bistrice, godba na pihala iz Lesca, glasbena skupina garnizije JLA Bohinjska Bela, recitatorji Linhartovega odra in vojak iz Radovljice. Na proslavi so podelili številna priznanja in plakete za služenje posameznikom in organizacijam. Na svečanosti v Bohinjski Beli in Radovljici so prišli tudi predstavniki občine, delovnih organizacij, krajevne skupnosti, borcev, ZRVS in mladine.

Izvršni svet OS Radovljica je na 172. seji 22. decembra soglašal s sklenitvijo pogodbe za izdelavo kanalizacije v Veliki Zaki na Bledu, ki jo je podpisal s območno vodno skupnostjo Gorenjske in Zavodom za pospeševanje in razvoj turizma Bled. Obravnaval je predlog dogovora o združevanju sredstev za izvajanje nalog na področju delovanja koroških partizanov, katerim je skupščina občine Radovljica podelila domicil. Izvršni svet je soglašal s predlogom za povečanje osebnih dohodkov v Zvezi telesnokulturnih organizacij Radovljica in s predlogom nove razporeditve del in nalog v odseku za finance sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti, ki jih terja nova organiziranost finančne službe. Na seji so imenovali petčlansko komisijo za organizacijo varstva pred nalezljivimi boleznimi v občini.

V sejni dvorani občinske skupščine je bila v četrtek, 24. decembra, programska seja občinske konference SZDL Radovljica. Delegati in drugi povabljeni udeleženci so najprej razpravljali o poročilu predsednika konference o dosedanjem delu OK SZDL in njenih organov ter o njihovi nadaljnji programski usmeritvi. Po sprejetju zaključkov so opravili volitve. Za novega predsednika OK SZDL Radovljica je bil izvoljen Mirko Birk, dosedanji izvršni sekretar komiteja OK ZKS Radovljica, za sekretarja konference pa so delegati ponovno izvolili Jožeta Meršola iz Lesca. Na seji so obravnavali in sprejeli pravila SZDL občine Radovljica.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 21. seji neposredno pred programsko sejo občinske konference razpravljalo o gradivu o družbenoeconomični upravičenosti ustanovitve Centra za socialno delo v Radovljici. Pregledalo je tudi gradivo za programsko sejo in obravnavalo osnutek družbenega dogovora o organiziranju proizvodnji in preskrbi Gorenjske z osnovnimi prehrabnenimi proizvodi.

Komite občinske konference ZK Radovljica je 26. sejo, ki je bila 22. decembra, v celoti posvetil temeljiti obravnavi kadrovske priprave na volitve v organe občinske konference in komiteja ZK, drugih družbenopolitičnih organizacij in pripravi na volitve delegatov za zboro občinske skupščine in skupščine SIS v letu 1982.

Na 17. zasedanju obeh zborov skupščine skupnosti socialnega skrbstva Radovljica prejšnji teden so delegati med drugim sprejeli akontacijsko prispevno stopnjo za program skupnosti v 1982. letu, ki je ista kot 1981. leta, in sicer 0,79 od BOD. Sprejeli so tudi elaborat o družbenoeconomični upravičenosti ustanovitve Centra za socialno delo Radovljica ter za začasnega individualnega poslovnega organa imenovali Jožico Lukan, tajnico skupnosti socialnega skrbstva. Sprejeli so tudi aneks k samoupravnemu sporazumu o svobodni menjavi dela za leto 1982, program in cenik oskrbnega dne v Domu dr. Janka Benedika v Radovljici.

V Radovljici je bila 15. decembra ustanovna skupščina občinske turistične zveze, v kateri se združuje vseh enajst turističnih društev iz občine, v katerih je nad 3500 članov. Delegati so razpravljali o poročilu iniciativnega odbora za ustanovitev zveze, ki ga je podal Janez Varl. Sprejeli so dogovor o ustanovitvi in statutu občinske turistične zveze ter program dela in finančni načrt za 1982, ki zaenkrat znaša 95.000 din, v katerega prispevajo svoje deleže vsa TD. Za predsednika Zveze so izvolili Leopolda Pernuša, za podpredsednika pa Slavka Knaflja z Brezji. Izvolili so tudi devetčlanski izvršni odbor z mandatom za dve leti ter sedem delegatov za skupščino gorenjske turistične zveze, ki je bila 17. decembra.

Po prvih izračunih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri OS Radovljica na osnovi ocene planiranih bruto osebnih dohodkov zaposlenih v radovljiški občini, ki bodo predvidoma višji za 19,8% v 1982. letu, bodo tudi prispevne stopnje za SIS družbenih dejavnosti manjše prihodnje leto za 5%. Namesto 22,52 v letu 1981, bodo akontacijske stopnje, ki bodo verjetno ostale iste do konca 1982. leta, znašale skupaj za vse SIS družbenih dejavnosti v občini 21,44 od bruto osebnih dohodkov.

Po ugotovitvah delovne skupine, ki jo je imenovalo predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica, je problem prehrane delavcev med delom izredno pereč. Na območju Bleda imajo, na primer, evidentiranih okoli 3000 zaposlenih, od katerih ima zagotovljeno toplo prehrano le 67% ali okoli 2.000 delavcev. Ostalih tisoč delavcev dobiva prehrabnene bone, ki jih porabijo za malico v bifejih trgovskih organizacij, večji del delavcev pa se hrani med delom s sendviči, ali pa malicami, ki jih prinesejo s seboj.

Delavska univerza Radovljica je 23. decembra sklenila 30-urni seminar kandidatov za sprejem v ZKS, ki se ga je udeležilo 30 slušateljev iz radovljiške občine. Program seminarja obsega teme oz. predavanja, ki so predvidena po enotnem programu usposabljanja komunistov v okviru politične šole CK ZKS. Vsak slušatelj je dobil knjižico Program ZKJ. Statut ZKS in ZKJ ter gradivo »Komunistovo dejanje in misel«.

V počastitev krajevnega praznika in 40-letnice bohinske vstaje je bila osrednja proslava 18. decembra v domu Joža Azmana v Bohinjski Bistrici, ko so sočasno počastili tudi spomin mrtvega bataljona na Pokljuki in praznik JLA.

Na Bledu je Splošno združenje komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije organiziralo delovna posvetovanja o zbiranju, deponiranju in izkoriščanju komunalnih odpadkov. Razen tega so spregovorili o problemih preskrbe z vodo in odvoda odpadnih voda ter o zbiranju sekundarnih surovin v Sloveniji. Posvetovanja se je udeležilo nad 50 komunalnih strokovnjakov iz Slovenije.

V decembrski krvojadalski akciji so se tudi letos kot vsako leto spet izkazali delovni ljudje in občani radovljiške občine. Za odvzem krvi se je prijavilo 1731, kri pa je darovalo 1635 krvojadalcev, kar je 135 več kot je bilo načrtovano za leto 1981. Razen aktivistov Rdečega križa imajo zasluge za velik odziv tudi sindikalne organizacije v vseh OZD in TOZD v občini.

V prostorih osnovne šole Matevž Langus v Radovljici je bil 14. decembra občni zbor društva za pomoč duševno prizadetim Radovljica, ki se ga je udeležilo nad 50 članov. Poročilo o delu je podala namestnica predsednika Marija Benedik. Po razpravi so sprejeli program dela za prihodnje leto in izvolili devetčlanski izvršni odbor. Ta pa bo izvolil predsednika in podpredsednika. Na zboru so pogošali predstavnike DPO in delovnih organizacij.

Ocenjevalna komisija predsedstva OK ZRVS Radovljica je na osnovi letošnjega razpisa ob 40-letnici ustanovitve JLA pregledala spise učencev vseh osnovnih šol v radovljiški občini z naslovom »40 let po Rudu«. Najboljši učenci so bili nagrajeni na osrednji občinski proslavi dneva JLA na Bledu s priznanjem

in vojaškim kompasom. Letošnji nagrajenci so: Primož Čemažar iz 6. razreda osnovne šole na Bledu, Marko Odar iz 8. razreda osnovne šole v Bohinjski Bistrici, Tadeja Rozmar iz 6. razreda osnovne šole v Gorjah, Uroš Potočnik iz 7. razreda osnovne šole Lesce, Robi Šušmelj iz 8. razreda osnovne šole Lipnica in Tanja Cilenšek iz 7. razreda osnovne šole v Radovljici.

V krajevni skupnosti Radovljica so letos presegli načrt ureditve in asfaltiranja mestnih in primestnih ulic in cest. Po poročilu komunalne komisije je bilo skupaj asfaltirano 4.700 kv. m površin in porabljeno 692 ton bitodrobirja in 365 ton asfalt betona. Zahvaljujoč iznajdljivosti in varčnemu gospodarjenju ter zgledni organizaciji dela so v 1981. letu plan lahko uresničili z načrtovanimi zneski od prispevkov občanov, delovnih organizacij in sveta KS. Skupaj so znašali stroški urejanja in asfaltiranja 2,5 milijona din. Posebno velja pohvaliti nadzorni odbor, ki je skrbel za dosledno izvajanje načrtovanih del.

Kopališče v Kropi, ki so ga krajani sami zgradili z udarnim delom pred 25 leti, zaradi dotrajanosti terja obsežna obnovitvena dela in popravila. Spričo tega so se člani športnega društva Plamen Kropa odločili, da bodo ta dela opravili spet udarniško na prostovoljni osnovi. Prvo akcijo so speljali že v začetku novembra, ko so zamenjali stare cevi, postavili so tudi koše na košarkaškem igrišču.

Turistično poslovna skupnost in Turistično društvo Bled sta za letošnjo zimsko sezono izdala 10 tisoč izvodov turističnih informacij v slovenskem in dveh tujih jezikih o turistični, trgovski, športni in kulturno-zabavni ponudbi Bleda in okolice.

Novoletno srečanje za občane starejše od 75 let sta v Radovljici svet KS in KO SZDL pripravila v soboto, 26. decembra, ob 16. uri v domu dr. Janka Benedika, kjer je bil izveden kulturni program in pripravljena skromna zakuska. Nepokretne starostnike so posebne skupine obiskale na domu in jih obdarile 29. decembra.

Letošnje silvestrovanje, vključno s silvestrsko večerjo, je bilo v hotelih in gostiščih na Bledu nekaj dražje kot lani. Največ je bilo treba odšteti v Grand hotelu Toplice, in sicer 1.500 din, vendar pa so bila restavracijska mesta že nekaj mesecev prej povsem zasedena. V hotelih A kategorije, to sta hotela Golf in hotel Park, je bila cena silvestrovanja 1.200 din, prav toliko pa tudi v hotelu Jelovica. V vseh drugih blejskih hotelih je silvestrovanje z večerjo znašalo 1.000 din, brez večerje s hladnim narezkom pa od 500 do 800 din.

V avli upravne stavbe Elan Begunje sta se svojim sodelavcem predstavila amaterska slikarja Jože Horvat in Brane Mrak. Prvi razstavlja realistične slike, drugi pa grafične kompozicije zgodnejših realističnih del. Razstava, ki je bila odprta v počastitev dneva republike, je lep kulturni dogodek in potrditev prizadevanj, da se umetnost približa delavcu v njegovo neposredno okolje.

Člani godbe na pihala iz Gorji so se svojim krajanom 19. decembra oddolžili za njihovo vsestransko podporo in razumevanje z izredno uspešnim koncertom valčkov in polk. Koncert je novoletno darilo domačinom, ki le redko lahko poslušajo svoje godbenike.

Po programu kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini je jeseniško gledališče Tone Cufar v soboto, 19. decembra, zvečer gostovalo v Kulturnem domu v Podnartu. Z velikim uspehom se je predstavilo s komedijo Iva Brešana Smrt predsednika hišnega sveta.

Na decembrskem gostovanju po Sloveniji se je košarkaško moštvo, ki je drugo najmočnejše moštvo v LR Kitajski, ustavilo tudi v Radovljici. V avli tankajšnje osnovne šole se je v prijateljskem srečanju pomerilo z moštvom KK Elan Begunje. Simpatični kitajski športniki so tekmo zasluženo odločili sebi v prid, za kar so bili prisrčno pozdravljeni od gledalcev.

AKTIVNOSTI DRUŠTVA ZA POMOČ DUŠEVNO PRIZADETIM OSEBAM OBČINE RADOVLJICA

Člani društva za pomoč duševno nerazvitim osebam občine Radovljica so se 14. decembra sestali na rednem občnem zboru, da bi pregledali opravljeno delo, se dogovorili za bodočo aktivnost in izvolili novo vodstvo. Poleg članov se je občnega zbora udeležil tudi Zdravko Tomazin, predstavnik republiške zveze društev. Navzoči so z enominutnim molkom počastili spomin pokojnega dosedanjega predsednika Marjana Pogačnika, ki je bil izredno prizadeven in uspešen pri delu društva.

Ob pregledu opravljenega dela je bilo ugotovljeno, da se je članstvo povečalo in šteje 206 individualnih članov in 24 kolektivnih, kar je posledica povečanja aktivnosti zlasti na področju obveščanja in načrtnega dela društva.

Narejeni sta bili dve raziskavi. S prvo so želeli ugotoviti število in življenjske razmere vseh zmerno, težje in težko prizadetih občanov vseh starosti. Takih oseb je v občini 85. Pri delu so jim bile v veliko pomoč krajevne skupnosti, patronažna služba in občinska skupnost socialnega skrbstva, ki je društvu pri delu mnogo pomagala in se ji ob tej priliki društvo zahvaljuje. Z drugo, obsežnejšo raziskavo pa so hoteli ugotoviti socialno integracijo vseh duševno prizadetih oseb, ki so bile v času od 1962. do 1979. leta razvrščene za lažje, zmerno, težje in težko prizadete osebe. Skupno število teh je 187 (155 lažje, 17 zmerno, 11 težje in 4 težko prizadeti).

V sodelovanju z zavodom M. Langusa Kamna gorica so skrbeli za adekvatno zaposlitev absolventov osnovne šole s prilagojenim programom. Večina se jih je takoj po šolanju zaposlila, nekateri so se vključili

v uk in poklicne šole, ki so jih v večini primerov tudi uspešno zaključili, nekaj pa jih je ostalo brez dela zaradi težke prizadetosti. Zato je bilo treba odpreti delavnico pod posebnimi pogoji, ki je začela s delom 1. septembra 1979 in sedaj vključuje devet mladostnikov. Prostor pa so neustrezni in onemogočajo izvajanje programa. Zato je ena prvih nalog v naslednjem letu pridobitev ali posodobitev prostorov.

Vzporedno s pripravo na otvoritev delavnice pod posebnimi pogoji je potekala akcija za otvoritev razvojnega oddelka za predšolske prizadete otroke. Tak oddelek je pričel s delom 1. septembra 1979, načrtujejo pa podoben oddelek v Bohinjski Bistrici in po možnosti tudi v Radovljici.

Na področju šolanja otrok je bilo društvo najmanj delavno iz preproste razloga, ker je to področje najbolj urejeno. Največji uspeh je seveda ta, da je bila zgrajena težko pričakovana nova šola, v kateri lahko poteka sodoben pouk. Želja vseh članov društva je, da bi se v njej razvila celodnevna šola, saj ima sedaj najboljše pogoje izmed vseh osnovnih šol v občini.

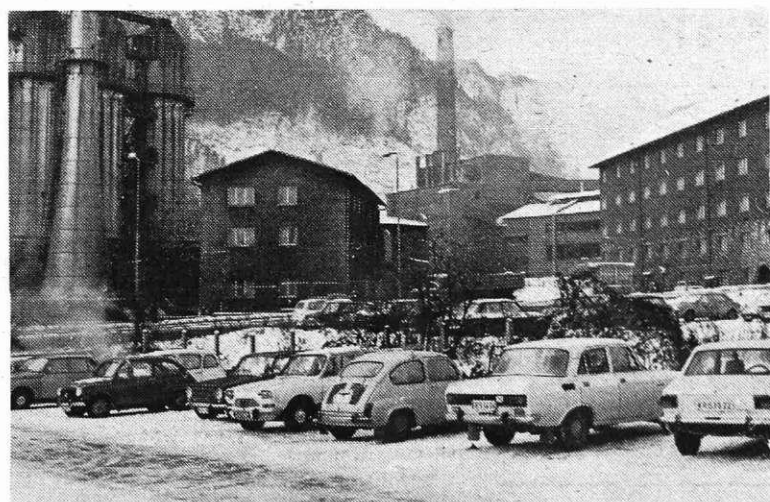
Materialne pomoči družinam društvo ni dajalo, ker ni imelo dovolj denarja. Dali so manjše pomoči pri regresiranju prehrane, staršem pa nudili pomoč v glavnem z nasveti o njihovih pravicah, ki so jih uveljavljali pri skupnostih socialnega skrbstva.

Celoten dohodek društva je odvisen od članarine posameznih članov, kolektivnih članov in sredstev, ki jih daje občinska skupnost socialnega skrbstva. Dodatna sredstva so zbrali s prodajo značk, brošur in zbiralno akcijo v organizacijah združenega dela, družbenopolitičnih organizacij in skupnostih.

Kljub navedenim uspehom pa čaka društvo še veliko dela. Med glavne naloge, ki so jih poudarili na občnem zboru, sodi pomoč pri zgodnjem odkrivanju duševne prizadetosti in vključevanje oseb v ustrezno

usposabljanje, pomoč staršem, ki imajo starejše težko prizadete otroke in nudenje materialne pomoči socialno ogroženim duševno prizadetim osebam. Nadalje bo potrebno skrbeti za pravilno izrabo prostega časa duševno prizadetih oseb, prirediti srečanja s starši in izvajati obiske na domovih zlasti tam, kjer težje in težko prizadete osebe niso vključene. Društvo bo nadaljevalo z osveščanjem javnosti o problematiki duševne prizadetosti, ki še vedno ni zadostna, kar je bilo potrjeno na občnem zboru z odsotnostjo predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in društev. S tem v zvezi bo potrebno še večje sodelovanje s skupnostjo za zaposlovanje in drugimi humanitarnimi organizacijami ter skupnostmi.

Marica Benedik

Jesenjska razglednica. (Foto I. Kučina)

Železarski globus

BRAZILIJA

Največja brazilska rudarska družba CVRD izvažala železovo rudo tudi v vzhodnoevropske socialistične države. Tako je že izvozila letos v Romunijo 2,7 milij. ton (lani 2,2 milij. ton), na Poljsko 2 milij. ton (lani 2,7 milij. ton), v Češkoslovaško 1,5 milij. ton (lani 1,3 milij. ton), v Nemško demokratično republiko 220.000 ton (lani 36.000 ton) in v Bolgarijo 500.000 ton.

AVSTRIJA

Avstrijska državna železarska družba VOEST-Alpine bo imela letos od 2,5 do 3,0 milijarde šilingov izgube, kar je posledica prenizkih prodajnih cen in visokih uvoznih cen surovin ter energije. Vendar vodstvo družbe predvideva, da se bo že prihodnje leto situacija z državnomo pomočjo močno popravila in to predvsem zaradi višjih cen izdelkov in določenih ukrepov povezanih s strukturnimi spremembami in naložbami. Predvidevajo, da v letu 1983 ne bo finančne izgube.

BURMA

Italijansko podjetje iz Vidma Danieli je pred kratkim dobilo naročilo iz Burme v vrednosti 25 milijard lir za dobavo druge naprave za izdelavo železove gobe, ki bo podvojila sedanjo proizvodno zmogljivost prve naprave za 20.000 na 40.000 ton letno. Naprava bo vrste Kinglor Metor s trdnim gorivom kot reducentom, ki jo je razvil Danieli. Vzporedno s tem bodo tudi nadomestili obstoječo zastarelo jeklaro z novo, ki bo imela zmogljivost 25.000 ton surovega jekla.

PROBLEM ASIMILACIJE TEŽIŠČE 13. KOROŠKIH KULTURNIH DNI

Celovec, 29. decembra 1981 (SINDOK). Žitajski primer, kjer je občinski svet pred kratkim ukazal odstranitev slovenskih napisov v notranjosti ljudske šole, morda najbolj opisuje trenutni položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, je dejal dr. Franci Zwitter v svojem predavanju v okviru 13. koroških kulturnih dni. V okviru te tradicionalne decembrske znanstvene prireditve koroških Slovencev, ki je imela težišče na problemu asimilacije, sta 29. decembra kot prva informirala udeležence o trenutnem položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem dr. Franci Zwitter, predsednik Zveze slovenskih organizacij in dr. Matvez Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev.

Dr. Zwitter je poudaril, da je asimilacijski pritisk na Slovence še vedno tako močan, da ga tudi z gospodarsko neodvisnostjo danes še ni mogoče preprečiti. Demokratičnega razvoja in obstoja manjšine ne more biti, če se ne uresniči tudi narodnostna enakopravnost. Vzroka, da žitajski občina v dvojezični šoli ne prenese slovenskih napisov, ni mogoče iskati v direktnih gospodarskih pritiskih, temveč predvsem v neresenem vprašanju narodnostnih pravic. Velikovski in žitajski primer potrjujeta, da je avstrijska politika še nadalje usmerjena na odvzemanje manjšinskih pravic, je povedal Zwitter. Kljub temu se Avstrija hvali z »zgodno rešitvijo«, čeprav odvzema Slovencev na dveh tretjinah naseljenega prostora osnovne človekove pravice. Takšno teptanje pravic je nezno in sili Slovence v konfrontacijo. Pravice je treba vsak dan znova poudarjati. Naš boj za uresničitev narodnostnih pravic vidimo kot boj z splošni napredek avstrijske družbe, mednarodno pa kot prispevek k odpravi napetosti, je dejal dr. Zwitter. Ob koncu je navedel še odprta vprašanja pri uresnitvi sedmega člena avstrijske državne pogodbe ter zahteval ponovno enakopraven dialog z vlado.

Dr. Grilc je poudaril, da sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev v vseh bistvenih vprašanjih narodnostne skupnosti enotnega mnenja. V oceni zadnjega leta je poudaril stagnacijo v odnosih z vlado in razgibano kulturno dejavnost slovenske skupnosti na Koroškem. S strani v deželnem zboru zastopanih strank pa se letos ne more spominjati niti enega konkretnega predloga za rešitev manjšinskega vprašanja. Zato pa je potrebno iskati strategijo, kako razbiti tristranski pakt, ki tvori skupaj z zakonom o narodnih skupinah osnovo za asimilacijsko politiko do manjšine tudi v bodočnosti.

Na predvečer otvoritve 13. kulturnih dni je predaval Rudi Rizman iz Ljubljane o narodnosti kot družbenem vprašanju. Govoril je o neveljavnosti teze, da bo moderni čas povzročil zlitje narodov in narodnosti ter o dejstvu, da vedno več naprednih družbenih gibanj terja emancipacijo etničnih skupin, kar se ujema z odporom proti vsaki družbeni in svetovni uniformiranosti.

Nato je delovna skupina Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani

ni pod vodstvom Silva Devetaka predavala o odnosih med manjšino in matico. Podali so obširen prikaz pravnega vidika sodelovanja Slovencev s slovensko narodnostno skupnostjo v Avstriji, ki temelji na pravih mednarodnega prava. Sledil je tudi obširen prikaz sodelovanja na področjih vzgoje in izobraževanja ter široke kulturne dejavnosti.

Za tem sta predavala še dva

avstrijska znanstvenika. Najprej je Wolfgang Holzinger, sociolog na celovski univerzi, govoril o asimilaciji in pri tem podal oris tipologije manjšinske politike, predvsem pa je opisal oblike in pojave načine medetničnih odnosov v modernih družbah. Albert Reiterer, dunajski ekonom, je predaval o sociologiji manjšin v Avstriji.

Sledila so predavanja o odnosu katoliške cerkve do slovenske narodne skupnosti na Koroškem po drugi svetovni vojni (Feliks J. Bister) in o zunanjih in notranjih dejavnikih asimilacije pri Slovencih na Koroškem in o mestu narodne in politične zavesti Slovencev v boju proti visoki stopnji asimilacije (Stefka Vavti). Franci Zwitter ml. je svoj referat namenil novim kulturnim dejavnostim, ki so možna oblika pomoči za lažjo identifikacijo z lastno narodno skupnostjo.

Zadnji dan, 30. decembra, so kulturne dneve zaključili s tremi referati.

SREČANJE AKTIVISTOV NOB NA PLANINI POD GOLICO

Ob koncu leta 1981, v katerem smo praznovali 40-letnico vstaje naših narodov in narodnosti in 40-letnico OF, so se zvrstila v krajevnih skupnostih tudi srečanja aktivistov NOB. Aktivistom NOB so ob tej priliki izročili priznanja in značke SZDL, kot priznanje za sodelovanje in pomoč, brez katere si NOB niti zamisliti ne bi mogli.

Rad bi opisal le eno takih srečanj, srečanje aktivistov na Planini pod Golico. Zavedam se, da je to, kar smo na srečanju doživeli in občutili, težko opisati, vendar nekaj moram napisati, saj je bilo to srečanje enkratno in neponovljivo.

V soboto, 26. decembra, ob 16. uri so se začeli zbirati aktivisti v gasilskem domu na Planini pod Golico. Pričakovati je bilo slabo udeležbo zaradi mraza, globokega snega, oddaljenosti številnih, ki so prišli s Prihodom, Plavškega rova, Jesenic in drugih krajev, kjer danes živijo. Vendar je bilo drugače. Spodnji prostor gasilskega doma je postal kmalu skoraj pretesen. Od 65 povabljenih aktivistov jih je prišlo več kot štirideset. Nekateri so prišli s palicami in bergljami. Na vseh obrazih je bilo opaziti veselje in zadovoljstvo. Vsak je trenutno pozabil na vse, kar je v teh letih pretrpel, ko se je šlo za biti ali ne biti, ali kar je žrtvoval po vojni pri obnovi porušene domovine. Vsi so bili ponosni, da so bili aktivisti, člani KPJ, OF, SKOJ ali mladinske organizacije in prispevali po svojih močeh k zmagi nad fašizmom.

Zbrane aktiviste je pozdravila predstavnica SZDL in poudarila pomen in velik prispevek aktivistov vseh treh vasi Planine, Prihoda in Plavškega rova med NOB, ko so bila vrata večine domov ponoči in podnevi odprta borcem in predvsem ranjenecem.

Srečanje aktivistov so popestrili tudi pevci Društva upokojencev Jesenice. Niso zapeli pesmi le v svečanem uradnem delu srečanja, ampak je njihova pesem donela do konca srečanja, saj ni nihče od njih niti pomislil, da bi zapustil srečanje predno niso odšli še zadnji aktivisti. Pevcem se za njihov prispevek v imenu aktivistov še enkrat zahvaljujem.

Posebne pozornosti je bil na srečanju deležen Viljem Velikonja-Jelko. V imenu aktivistov mu je predsednik ZB NOV Planina pod Golico izročil posebno spominsko darilo. Na darilu je bilo zapisano: »Tovarišu Jelku, vodji aktivistov in ustanovitelju OF v vasi hvaležni aktivisti Planine pod Golico 26. decembra 1981.«

Tov. Jelko je ostal tako skromen tudi vsa leta po vojni, kot je bil kot partizan in prav tako spoštovan in cenjen, kot je bil takrat, ko je znal pridobiti slehernega vaščana in mu dati napotke za aktivistično delo.

Tudi tov. Jelko, prijetno presečen, se ni zahvalil le za darilo, ampak predvsem za pozornost in pri tem poudaril velik prispevek prebivalcev vseh treh vasi med NOB.

Predno se je končalo prijetno in nepozabno srečanje aktivistov NOB, se je eden od aktivistov zahvalil SZDL in ZB NOV Planina pod Golico za tako skrbno pripravljeno srečanje in pogostitev. Zahvalil se je tudi pevcem za vreden program in jih v imenu aktivistov prosil, naj še enkrat zapoje pesem: »V Gorenjsko oziram se skalnato stran...«

To je bila namreč zadnja pesem, ki so jo zapeli fantje-aktivisti v vasi leta 1943, predno so odšli v partizane. Večina teh fantov se ni vrnila. Njihova imena so na spomeniku NOB na Planini pod Golico.

Pevci so se dvignili in zapeli. Zapeli tako kot mogoče še nikoli. Pesem in spomin na fante, ki so jo zapeli takrat pred osemindesetimi leti, sta orosila oko ne le aktivistom, ampak tudi pevcem, ponosnim, da se tudi oni z aktivisti tako oddoljujejo spominu padlim in po vojni umrlim, ki niso dočakali tega večera, tega srečanja, da bi tudi njim lahko rekli: Hvala za vse!

Jaka Klinar

PODELITEV SPOMINSKIH ZNAČK OF V KS SAVA

V lepem številu so se 23. decembra zbrali v domu upokojencev nekdanji aktivisti narodnoosvobodilne vojne, ki so v času okupacije delovali na območju sedanje krajevske skupnosti Sava. Praznično vzdušje je bilo med njimi, saj so ta dan prejeli skromno priznanje za svoje nesebično delo, to je spominsko značko OF z listino ob 40-letnici vstaje slovenskega naroda.

Tudi po 40 letih so še vedno sveži spomini na težke čase, ko je življenje tako malo pomenilo, na čase, ko so naši ljudje prišli za orožje, da ponovno osvobodijo od okupatorjev zasužnjeno domovino.

Pozdravni govor je imel predsednik krajevnega odbora SZDL Sava Franc Globočnik, ki je v daljšem govoru obnovil dogodke v drugi svetovni vojni, ko je nemški nacizem podjarmil skoraj vso Evropo in ko je v začetku aprila leta 1941 zasužnjil tudi Jugoslavijo. Začeli so se težki časi, aretacije, selitve naših najbolj zavednih ljudi, streljanje talcev. Pojavil pa se je tudi odpor in tako je bila 27. aprila 1941 osnovana OF, ki je kaj kmalu zajela v svoje vrste ogromno število naših zavednih ljudi, pod vodstvom komunistične partije. Omenjal je velike zasluge nekdanjih borcev in aktivistov, ki so v dolgi štiriletni osvobodilni vojni nesebično delovali in mnogo žrtvovali za osvoboditev našega naroda. Tudi v povojnih letih pri obnovi opustošene in porušene domovine so bili v prvih vrstah, prostovoljno in udarniško delo jih je kalilo.

Sledila je podelitev spominskih značk OF, katere je izročal predsednik krajevnega odbora ZB NOV Maks Gazvoda. Tudi on je ob koncu v svojem pozdravnem govoru omenjal zasluge nekdanjih aktivistov. Omenil je tudi, da je morda kdo od nekdanjih aktivistov izpadel, vendar je težko po tolikih letih dobiti na-

tančen seznam. Gotovo je še kdo, ki je v času okupacije deloval na tem območju, a živi sedaj v drugem kraju. Še vedno je čas, je dejal, da se oglašijo. Kdor bi za koga vedel, naj sporoči krajevni organizaciji ZB NOV Sava.

ss

ŠTEVILO BORCEV PROSTOVOLJCEV ZA SEVERNO MEJO NAGLO UPADA

Od štiridesetih, kolikor jih je bilo v začetku prejšnjega leta še v jesiški občini, jih je med letom kar šest umrlo in tako je le še vprašanje časa, kako dolgo bo še obstajala organizacija Zveze prostovoljcev borcev za severno mejo 1918/1919. Le-ta je štela leta 1969, tedaj ko je bil prostovoljec priznan status borca za severno mejo in s tem nekatere ugodnosti, še 113 članov, oziroma 116, ker trije niso dobili tega priznanja.

V preteklem letu so umrli: Albin Praprotnik, Andrej Smolej, Anton Bergelj, Matvez Kisovec, vsi štirje večletni člani odbora, Ivan Žejn in Janez Kobal. Žejn je bil med najmlajšimi prostovoljci jesiške občine, ki je malo pred svojo smrtjo dopolnil osemdeset let. Sicer pa je po prečna starost prostovoljcev jesiške občine že preko 84 let.

Od približno 3.300 prostovoljcev v vseh občinah Slovenije, ki jim je bil pred dvajsetimi leti priznan status borca za severno mejo, jih je danes živih le še okoli osemsto, v vseh gorenjskih občinah pa okoli sto. Veliko jih je nepokretnih, kar je sicer razumljivo sprito visoke starosti. Eden najstarejših je Rudolf Abruč, rojen 27. aprila 1890 na Koroškem in

živi že več let v domu dr. Franceta Berglja na Jesenicah.

Sicer pa gre vse priznanje komisijam za zadeve borcev NOV in VVI ter družbenopolitičnim organizacijam, ki polagajo veliko skrb na ostarelim veteranom, ki so ob koncu prve svetovne vojne leta 1918 ponovno prišli za orožje, da branijo severno mejo komaj rojene svobodne domovine. Med njimi jih je bilo kar precej, ki so se vključili v času okupacije med borce NOV ali pa sodelovali tako ali drugače na terenu v borbi proti okupatorju. Tako jih je bilo kar precej, ki jim je bil priznan status borca NOV pred 9. septembrom 1943, od teh so v jesiški občini živi še trije.

ss

PRIZNANJA OF ZA LETO 1982

Komisija za podeljevanje priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice

RAZPISUJE ZA LETO 1982

PET PRIZNANJ OSVOBODILNE FRONTE
SLOVENSKEGA NARODA,

ki bodo podeljena ob praznovanju ustanovitve OF Slovenije, 27. aprila 1982.

Priznanje se podeljuje posameznikom, družbenopolitičnim in drugim organizacijam z posebne družbenopolitične, kulturne in organizacijske dožke pri realiziranju in krepitevi socialističnih samoupravnih odnosov, da imajo trajnejši pomen pri:

- razvoju naše samoupravne socialistične družbe,
- uresničevanju ustavno opredeljenih družbeno ekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanju samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
- krepitevi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
- neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.

Kandidate za podelitev priznanja OF lahko predlagajo posamezniki, OZD, posamezne organizacije in društva komisiji za podeljevanje priznanj OF pri predsedstvu občinske konference SZDL Jesenice najkasneje do 15. januarja 1982.

Predlog mora poleg natančnega naslova in kratkega življenjepisa vsebovati tudi čimpolnejšo utemeljitev razlogov, zaradi katerih naj bi predlagani prejel priznanje OF. Predlog mora biti podan na posebnem obrazcu, ki se dobi na občinski konferenci SZDL Jesenice.

Dinos se je preselil na novo lokacijo zahodno od kurilnice (Foto B. Blenkuš)

SKLEPI TURISTIČNEGA DRUŠTVA JESENICE

Na seji upravnega odbora Turističnega društva Jesenice ob sklepu leta 1981 so bili člani seznanjeni z uspešnim delovanjem vseh komisij. Komisija za izvajanje akcije »lepe rože in urejeno okolje« je predlagala 14 prebivalcev za značke, 53 za posebna priznanja in 149 za pohvale. Trim steza je bila v lanskem letu obnovljena, za kar je bilo namenjeno devet tisoč din. Turistični podmladki na vseh šolah v občini so bili v tem letu zelo delavni. Na letni skupščini Turističnega društva Slovenije jih je predsednik Leopold Krese posebno pohvalil. To pohvalo posebno zaslužijo učenci osnovne šole Tone Čufar na Plavžu.

Soglašali so s kadrovsko spremembo v informativnem biroju, ki je nastopila zaradi zdravstvenih razlogov. Sprejeli so predlog za nov osebni dohodek dveh honorarcev in za storitve v prihodnjem letu. Besedilo za nov prospekt z reklamami je pripravljeno in v januarju letos pričakujejo že krtačni odtis iz tiskarne. Vrtničarji so prizadevni pri delu. Komisija je pregledala teren in pristojnim predlagala zemljišča, ki bi prišla v upoštevanje za obdelavo. Sedaj čakajo potrebna soglasja.

Na seji so določili člane za inventurno komisijo in delegata za KK SZDL Plavž. Obnovili so predloge za

priznanja, bronasti častni znak Turistične zveze Slovenije.

V komisijo za izvajanje akcije »lepe rože in urejeno okolje« so kot optimalni štiri nove člane namesto dosedanjih, ki so se iz zdravstvenih in drugih razlogov opravičili, da ne morejo opravljati teh del in nalog. Na novo so bili imenovani: Janez Novak, Marija Dakskoblar, Franc Zimic in Rudi Rebol.

Skupščini občine bodo predlagali, da se turistična taksa z letom 1983 poveča na 8,00, ker bo v Kranjski gori že letos znašala 10,00 din.

Svoj arhiv bodo postopoma uredili, dotrajano in brez vrednosti izločili, kar ima zgodovinsko vrednost pa spravili in po roku varovanja oddali zgodovinskemu arhivu v Kranju. Pred kratkim so bile namreč v zvezi s tem uveljavljene nove zakonske določbe.

Na seji so sprejeli tudi predlog programa dela za letošnje leto, ki so ga pripravili tudi za skupščino novoustanovljene občinske turistične zveze in za gorenjsko turistično zvezo.

Vremenska hišica kliče obnove. Ker nimajo sredstev, bodo za pomoč zaprosili TOZD Remontne delavnice, ki deluje na področju KS Sava, kjer stoji ta objekt.

ZA ULTRAZVOČNO RENTGENSKO APARATURO SO PRISPEVALI

V mesecu decembru so za nakup ultrazvočne rentgenske aparature v jesiški bolnišnici darovali:

- Zveza inženirjev in tehnikov jesiške občine 2.000,00 din, namesto novoletnih voščilnic,
- Franc OLAH 3.100,00 din, sredstva, ki so jih zbrali sosede namesto venca na grob pokojni ženi Kamili,
- Francka MERTELJ, Dovej 84 175,00 din, odstopljen avtorski honorar za prispevek v Jani.

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, štev.: 51530-603-31205 z navedbo: »namesto venca za tega in tega... darila, čestitk in podobno.«

Delavci Splošne bolnice Jesenice in uradništvo Železarja se zahvaljujejo za prispevke.

OBISK V KARAVLI V JAVORNIŠKEM ROVTU

Predsedstvo šolske skupnosti osnovne šole Karavanških kurirjev NOV Koroška Bela s tovarišico mentorico in tovarišem Tušarjem ter člani novinarskega in obrambnega krožka smo ob dnevu JLA obiskali vojake v karavli Karavanških kurirjev NOV v Javorniškem rovtu z namenom, da si ogledamo karavlo, spoznamo vojake, njihovo življenje in se seznanimo z orožjem.

Ob 8. uri zjutraj smo odšli izpred šole. Čeprav je bila pot do karavle strma in spolzka in nas je vseskozi spremljal mrz, nas je vendarle grelo upanje oziroma radovednost, kaj vse se bomo lahko pogovorili z vojaki in kaj vse bomo videli. Hodili smo približno dve uri.

Na cilju so nas res lepo sprejeli. Postregli so nam s toplim čajem, ki se je vsem zelo prilegel. Čez nekaj časa smo si začeli ogledovati karavlo. Vsi prostori so bili čisti in urejeni. Vojaki imajo lepo urejen pano, na katerem piše, kakšen mora biti Titov vojak, njegove dolžnosti, na deski je slika maršala Tita; njegov lik pa je prav gotovo v srcu in mislih vsakega vojaka, vsakega državljanja Jugoslavije.

Ogledali smo si tudi sobo, v kateri se vojaki idejno in politično izobražujejo, spremljajo dogodke v svetu in doma ter drugo. Ta soba se mi je zdela podobna našim učilnicam. V njej so klopi, na steni visi zemljevid, poleg njega pa tabla, na kateri je z velikimi črkami napisano: Kaj je to vojna tajna? Vsak vojak mora vedeti, da je to skrivnost, ki mora ostati samo v karavli, da so to podatki, za katere po večini ne vedo niti vsi vojaki na karavli, še manj pa sme zanje vedeti širša javnost. Če vojak kakšne take podatke, na primer, izda sovražniku, potem s tem ogroža vso državo, njeno ureditev in vse ljudi.

Ko smo si ogledali sobo, je naš učenec pozdravil vse vojake in jim čestital k njihovem prazniku, ki je letos še toliko bolj pomemben, saj mineva 40 let razvoja oboroženih sil SFRJ.

Kot predstavnik novinarskega krožka sem imela priložnost, da sem se z vojaki pogovarjala tudi o njihovem življenju na karavli. Ko sem tako spraševala nekaj vojakov, sem svoja vprašanja in njihove odgovore strnila v celoto:

Vojakov dan je naporen in težak. Vstajajo zgodaj zjutraj. Po pospravljanju in urejanju svojih sob imajo zajtrk, potem sledijo vojaške vaje in politične ure. Imajo tudi obhode.

Prostega časa imajo malo, a kljub temu ga pestro izpolnjujejo z različnimi športnimi aktivnostmi. Pred nekaj dnevi so obiskali prostore Gorenjskih oblačil, Iskre, udeležili so se športnega tekmovanja v streljanju in malem nogometu v ZIC.

Ogledali smo si tudi številne pohvale, priznanja in pokale, ki so jih dosegli na teh tekmovanjih. Vsi vojaki so ponosni, da služijo domovini, da branijo svobodo, bratstvo, enotnost, ponosni so, da branijo Titovo Jugoslavijo. Vedno so pripravljani na obrambo domovine. A vendar sem spoznala, da je v njih skrita želja, da jim ti vojaški dnevi čimprej minejo, da se čimprej vrnejo v svoj kraj in med svoje ljudi. Kajti na karavli so zbrani mladi državljani iz vseh krajev Jugoslavije. Prvi dan je bil za vse najtežji, kar niso se mogli navaditi na strog vojaški red in disciplino, na novo življenje. A privadili so se.

Tega dne, ko smo prišli na

karavlo, je bilo vzdušje res prijetno. Z vojaki smo skupaj zapeli tudi nekaj pesmi. Potem so nam razkazali orožje (polavtomatske puške...), njihovo sestavo in način uporabe. Vodnik in vojaki so nam govorili tudi o raznih kemičnih vojnih sredstvih in o pripomočkih za varnost na bojišču: plinska maska, plašč. Razkazali so nam tudi zdravila, povoje in drugo, kar sodi v prvo pomoč in kar mora imeti in znati uporabljati vsak vojak.

Vse te razlage so nas močno zanimalo. Marsikaj smo spoznali in se naučili. Kar prehitro je prišel čas, ko smo morali oditi.

Zahvalili smo se za res prijeten sprejem in za vsa predavanja. Ko smo odhajali, so nas pozdravili z glasnim Z-D-R-A-V-O, mi pa smo jim pozdrav vrnili s trikratnim H-U-R-A. V mislih smo skušali obnoviti vse, kar smo doživeli na karavli; jaz pa sem vse pogovore, predavanja, razlage in druge vtise strnila v svojih mislih v en sam preprost stavek: »Lepo nam je bilo!«

Natalija Gašperin
novinarsko-literarni krožek
OŠ Karavanških kurirjev NOV

RAZSTAVA O NAŠIH OBOROŽENIH SILAH

Letos praznujemo 40-letnico vstaje jugoslovanskih narodov in nastanka in razvoja Jugoslovanske ljudske armade. Ob tem prazniku so člani OK ZRVS Jesenice pripravili foto razstavo, učenci osnovne šole Tone Čufar pa so razstavo dopolnili s svojimi likovnimi izdelki. Celotna razstava je opremljena z gesli in komentarji pod slikami. Vsi učenci so si razstavo ogledali pod vodstvom učiteljev, prav radi pa si tudi samostojno ogledujejo silke.

Največ fotografij prikazuje enote JLA in teritorialne obrambe na vajah. Videli smo borbeno pripravljenost vojakov na orožnih vajah. Želja vsakega vojaka je, da bi natančno zadel v tarčo. Vozniki motornih vozil se na svoje delo pripravljajo v modernih kabinetih. Dalj časa smo si ogledovali slike, ki prikazujejo našo mornarico in letalstvo sta opremljena z najsodobnejšim orožjem. Veliko novega so nam razkrile slike, ki prikazujejo borbeno usposabljanje mladine in izobraževanje rezervnih vojaških starešin.

JLA ima velik pomen ne samo v vojni, ampak tudi v miru. Še posebej

ob naravnih nesrečah, kot so poplave, potresi ali požari. Prvo in najnujnejšo pomoč ogroženim prebivalcem nudijo ravno pripadniki JLA. Tako je bilo tudi pred leti v Posočju po hudem potresu, kar so nam nazorno prikazale fotografije.

Zanimivi so tudi likovni izdelki, ki se lepo vključujejo v to razstavo, saj govorijo o NOB in borbeni usposobljenosti JLA.

Bogata in zanimiva razstava nas je veliko naučila. Poglobila je naše znanje o oboroženih silah in o vrednotah naše socialistične domovine.

Monika Cundrič,
novinarski krožek, OŠ Tone Čufar

SOŠOLKI V SPOMIN

Jek — kot odmev življenja, ki ga ni več. In smrt je legla v naša srca.

Draga Irena

Zamrlo je vrvenje po šolskih hodnikih, v učilnice je legla tišina. Prevzela nas je žalost in solze nam polzijo po licih. Vest, da si umrla v prometni nesreči, je bila strašna, a neizprosna.

Pet let je minilo, odkar te je mamica pripeljala prvič v šolo. Plašna si gledala v velika okna, ki so te vabila. Usta so se ti raztegnila v nasmeh, ko te je tovarišica peljala v tvoj novi drugi dom.

Pet let. Skupaj smo črkovali, prebirali prve besede, stavke, se prebijali skozi novo matematiko — skupaj smo vstopali v svet učenosti. Nobena naloga ti ni bila odveč. Premagovala si jih s prizadevnostjo in vzornim delom.

Svojo moč in življenjsko voljo si izžarevala vsepovsod. Kot športnica si uredničevala znano geslo »čim hitreje, čim više, čim dlje« in vedno dosegala lepe uspehe.

Tvoj zvonki glas se ne bo več stapljal z glasovi našega pevskega zbora in mehka pesem tvoje flavte je zamrla.

Bila si drobna in krhka, vendar vedno nasmejana in polna življenja. Ne, ne moremo verjeti, da te ne bo več. Ne dojemamo tvoje prezgodnje smrti.

Tvoja prijaznost in pripravljenost priskočiti na pomoč vsakomur, tvoje polno zaupanje v nas in tih razumevanje — vse to je pretrgal nesrečni trenutek.

Tvoj prostor v razredu je prazen, vedno pa bo ostal spomin nate — lep in svetel.

Tvoji sošolci in sošolke iz OŠ Gorenjskega odreda v Zirovnici

OGLEDALI SMO SI PRAŠKO DRŠALNO REVJO

Učenci osmih razredov osnovne šole Prežihov Voranc, ki smo sodelovali pri čiščenju šole med letnimi počitnicami, smo bili nagajani z ogledom praške dršalne revije, ki je gostovala v Ljubljani 22. in 23. decembra.

V sredo, 23. decembra, smo se ob 10.40 zbrali v avli železniške postaje. Vsi smo nestrno pričakovali vlak, saj nas je pošteno zeblo. Vlak je pripeljal z majhno zamudo in vsi smo pohiteli, da bi bili čimprej na toplem. Vožnja z vlakom nam je hitro minila. Bili smo že bolje razpoloženi kot na Jesenicah. V Supermarketu smo se okrepčali. Nato smo si hoteli ogledati novoletni sejem, a ga ni bilo, zato smo bili malce razočarani. Uro in petnajst minut, saj se je revija pričela šele ob 16. uri, smo se v

Maksimarketu vozili po tekočih stopnicah in zapravljali denar. Čas je hitro potekel in odšli smo proti Tivoliju, kjer so gostovali praški dršalci.

Najprej nas je pozdravil dedek Mraz. Predstavil nam je tudi prvi del programa, v katerem je nastopal neumni, a vendar pametni Janko, ki se na koncu pravljice poroči z mlado in lepo princeso. V drugem delu so bili na vrsti razni plesi ob spremljavi popularne zabavne glasbe. Revija se je zavlekla kar malo čez šesto uro, zato smo morali pohiteti, da nismo zamudili vlaka. Vožnja na Jesenice je še hitreje minila in ob 20. uri smo bili že doma.

Bili smo zelo veseli, da učitelji niso prelomili obljube, ki so nam jo dali ob pričetku delovne akcije. Hkrati pa smo bili presrečni, ker nam je odpadel pouk, čeprav samo štiri ure. Tudi to je nekaj!

Petra Smrekar,
novinarski krožek OŠ
Prežihov Voranc

OBISKAL NAS JE DEDEK MRAZ

Zelo težko smo pričakali zadnji dan starega leta med šolskimi klopi. Okrasili smo razrede in pripravili program praznovanja.

V šolo smo prišli razigrani in nasmejani. Najprej smo si ogledali predstavo magika, ki nam je prikazal svoje trike. Nato smo si po skupinah ogledali lutkovno igrice Zajčkova hišica. Pripravile so jo učence lutkovnega krožka iz tretjih in četrtyh razredov. Čas med obema predstavama smo porabili za razredna praznovanja. Najbolj smo se veselili prihoda dedka Mrza. Pozdravili smo ga s pesmijo in recitacijami. Obdaril nas je s kolektivnim darilom: barvnima televizorjema, ker smo se vsi učenci odpovedali osebnim darilom. Dobili smo igrače za naš prosti čas.

Z zanimanjem smo prisluhnili voščilu dedka Mrza in potrudili se bomo, da se bodo uresničile njegove želje.

Učenci tretjih in četrtyh razredov novinarskega krožka OŠ Prežihov Voranc

PRAZNOVALI SMO

V prečudovitem zimskem dnevu, v katerem se je porajalo na tisoče snežink, se je v toplem kotičku razreda rodilo novoletno veselje.

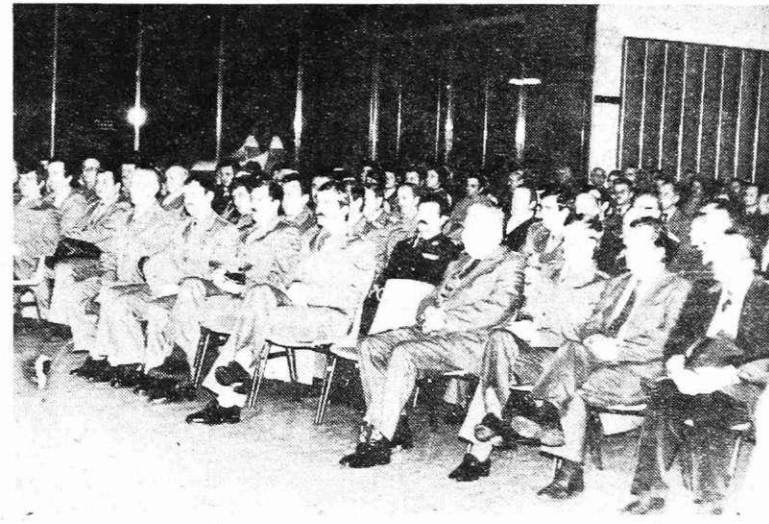
Zdi se mi, kot da plovem v puhačem, mehke oblaku. Naša jelka ima samo deset lučk, toda jaz jih vidim mnogo več. Plešemo, se zabavamo in pozabimo na vse. Naenkrat opazim pod jelko pisana darila. Vsi planemo k jelki in si jih ogledujemo. Zrebamo in vsak dobi nekaj. Dedek Mraz se je dobro odrezal. Razredna skupnost je dobila Rubikovo kocko, igre, ki razvijajo mišljenje, ročne spretnosti in igre, s katerimi si bomo urili spomin.

Polna usta bonbonov in smehljajev in zvezdice v očeh nam sporočajo, da je prišlo novo leto.

Anamarija Oman, 6. r.
OŠ Jeseniško-bohinjski odred
Kranjska gora

Z občinske proslave ob dnevu JLA v osnovni šoli Tone Čufar na Plavžu (Foto J. Rabič)

Naša dolina (Foto I. Kučina)

Martuljkova skupina (Foto I. Kučina)

POHOD V DRAŽGOŠE — PRIJAVE

Planinsko društvo Jesenice vabi člane in prijatelje partizanske tradicije v nedeljo, 10. januarja, na 25. zimski pohod iz Soteske v Dražgoše, posvečen 40-letnici legendarne dražgoške bitke.

Odhod z vlakom bo ob 6.20 z Jesenic. Ob 7. uri se prične pohod po stezah prvih partizanov od Soteske prek Jelovice v Dražgoše. Povratek od Rudnega do Škofje Loke bo z avtobusom ob 13. uri, cena prevoza je 20,00 din, od tam pa z vlakom do Jesenic.

Pohodniki se lahko prijavijo na upravi Planinskega društva Jesenice do petka, 8. januarja, do 12. ure. Vsak pohodnik mora biti primerno opremljen.

Za ostale člane in mladino, ki se tega pohoda ne bodo udeležili, imamo do Rudnega preko Škofje Loke organiziran avtobusni prevoz v obe smeri. Cena prevoza za člane je 100,00 din, za mladino pa 50,00 din. Povratek iz Rudnega bo ob 14. uri.

Tudi za te udeležence sprejemamo prijave na upravi PD Jesenice prav tako do petka, 8. januarja.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Miha REMEC: **Iksion** ali Beg iz prikazovalnice. Znanstvenofantastični roman. Pomurska založba 1981.

Ta roman je nemara dvojček Remčevega romana **Prepoznavanje** (Mladinska knjiga 1980), ki ga nisem bral, vem pa, da gre tudi za znanstveno fantastiko. Omenjam ga zato, ker vse skupaj kaže na avtorjevo zaresno težnjo, da se posveti **science fictionu**. Kolikor sem zmožen presoditi, ima vse možnosti za uspeh. Prepričan sem, da bi imel prevod **Iksiona**, če bi izšel pri kateri izmed znanih svetovnih založb, lepe izgleda. Toliko bolj, ker pri tej vrsti ne veljajo običajni zadržki, zaradi katerih dela majhnih narodov v svetu navadno nimajo upanja na uspeh: znanstvena fantastika je bolj ali manj mednarodna zadeva.

Zdajle sem nehoti naredil nekaj reklame za to knjigo. Naj takoj pristavim (kar sem na tem mestu že nekajkrat omenil) da sam ne sodim med ljubitelje znanstvene fantastike. Pričujoči roman je zares dobro napisan, vendar je namenjen predvsem tistim bralcem, ki imajo radi to zvrst in so, da se tako izrazim, v njej doma. Pri znanstveni fantastiki je že tako, da je po eni strani manj zahtevna, po drugi pa spet zahteva od bralcev nekaj intelektualnega napora; včasih celo nekaj veselja do učenja, da se lahko znajdeš v razmerah izmišljenega futurističnega sveta. Vrednost takega romana je seveda odvisna od tega, v kakšni meri je ta izmišljeni svet logičen in koherenten, v kakšni meri vse »klapa«. No, ob branju **Iksiona** si moraš zapomniti celo nekaj novih besed, ki jih je avtor izumil za poimenovanje novih pojmov. Le-ti pa imajo nekaj vzporednic z današnjimi dosežki, tako, da jih ni težko osvojiti. »Prikazovalnica«, ki je omenjena v podnaslovu je, kot ni težko uganiti, nekaj med kinodvorano in sobo za televizijo: namreč prostor, kjer lahko gledaš videokasete.

Preden sem roman začel brati, sem na hitro preletel dvoje ocen, ki sta priloženi namesto spremne besede. V prvi oceni je **Iksion** označen kot antiutopija. Avtor ocene ga torej postavlja v isto vrsto s Huxleyevim **Krasnim novim svetom** in Orwellovim **1984**. Gre torej za novo variacijo na staro temo: kakšno razčlovečenje lahko pričakujemo v družbi bodočnosti, v svetu, kjer vladajo goli razum, mehanizacija življenja in fiziološka čutnost brez

kakršnekoli poduhovljenosti, kot je tam še zapisano.

V čem je bistvo te poduhovljenosti, ki naj bi bila ogrožena v prihodnjem svetu? Ob branju pričujočega romana se izkaže, da pravzaprav sploh ne gre za »poduhovljenost«, pač pa za osiromašenje oziroma za odpravo čustev, razen tega pa za omejevanje posameznikove svobode, zlasti še njegove notranje svobode.

Slaba — in hkrati dobra stran utopij in znanstveno fantastičnih spisov je v tem, da opisujejo bodočo družbo z današnjega vidika. Kdo more vedeti, kako bo v prihodnosti s človekovo svobodo in z njegovimi čustvi? Res pa je, da se že danes, se pravi tu in zdaj, bojimo odmiranja čustev in tega, da lahko tisti, ki imajo v rokah znanost in tehniko, manipulirajo z našimi željami in našo voljo. Drugo vprašanje je, ali niso bile morda množice v vseh časih podvržene taki manipulaciji? Naj bo tako ali drugače, protest zoper te vrste razčlovečenje je ena izmed glavnih tem vseh podobnih romanov. Zdi se, da tendenčnost v znanstveni fantastiki nikoli ni nekaj slabega, nasprotno, prav humanistična tendenčnost naj bi dajala tej književni vrsti določeno težo.

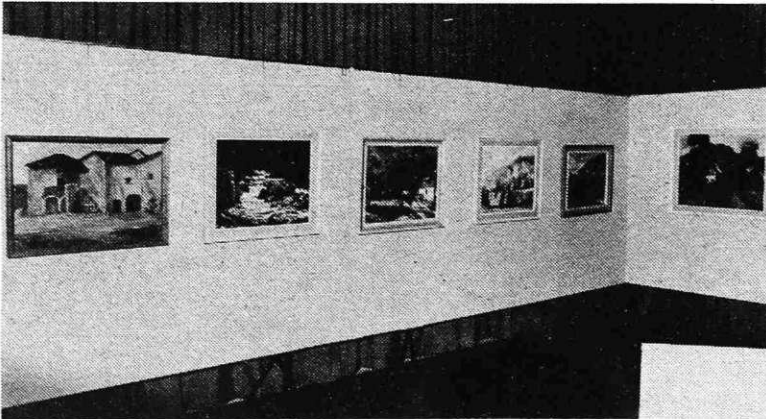
Kako je torej s čustvi in svobodo v **Iksionu**? Avtor opisuje svet, v katerem so čustva povsem izkoreninjena, vseeno pa nastopa v romanu dvoje oseb, ki se ju splošno razčlovečenje ni dotaknilo. To sta »senzorja« (prenašalca misli) Uri in Sumar, njima so namreč zaradi psihotehničnih razlogov pustili to funkcijo neokrnjeno. Vsi drugi Zemljani so namreč tozadevno kastrirani. Uri in Sumar sta, kot si lahko mislite, no-

silca upanja v človekovo čustveno obnovo.

Starejši znanstveno fantastični romani so, kar zadeva spolnost, povsem nedolžni. Očitno so preračunani na občinstvo, ki mu te zadeve (zares?) ne ležijo. Remčev roman gre v drugo skrajnost. Kot rečeno, je njegov roman kritika gole čutnosti — in prav zato skuša to čutnost opisati v vsej njeni goloti. Nikoli ne veš, ali ni mogoče kritičen odnos do nečesa le nekakšen alibi, da o tisti zadevi lahko čim več govoriš. Opisi gole spolnosti so v **Iksionu** zares prav futuristično pretirani. Če bi šlo za ravnanje današnjih ljudi, bi se temu lahko reklo pornografija; ker pa gre za opis izmišljene bodoče družbe, družbe, ki ima povsem drugačno moralo od naše, so ti opisi v nekem smislu povsem nedolžni. Seveda pa nimajo tiste sočnosti, ki je mogoča samo v realističnem tekstu. Tam, kjer govori avtor iz lastne izkušnje (iz izkušnje o svojem času) imajo stvari pač neponovljivo barvo in okus.

Mislím, da še nisem bral slovenskega romana, v katerem bi bila bračeva prizadetost tako spretno zasvojena, zgodbe, v kateri bi se napetost tako mojstrsko stopnjevala. Če pristanemo na izhodišča znanstvene fantastike določenega tipa — če nas torej ne moti klišejska obdelava snovi, ki je pri tem žanru nujna, — potem je **Iksion** vsekakor mojstrovina. Avtor — ki je pred mnogimi leti napisal uspešno dramo **Delavnica oblakov** — se je zdaj odločil za specializacijo v neki drugi stroki — in zdi se, da se mu bo to obneslo.

Marko Hudnik

Ena od razstav Dolika (Foto I. Kučina)

GORJANSKI GODBENIKI SVOJIM KRAJANOM ZA NOVO LETO

V soboto, 19. decembra, so godbeniki na pihala iz Gorij priredili krajanom Gorij večer polk in valčkov v domu TVD Partizan. Kljub temu, da Gorjanci zelo cenijo in so ponosni na svoje fante-godbenike, obisk to pot ni bil najboljši, kajti ljudje pač niso verjeli, da so bile vse krajevne ceste in poti že v glavnem spluzene.

Gorjanske godbe na pihala skorajda ni treba posebej predstavljati, vsaj v našem gorenjskem kotu ne, ker jih poznajo na Bledu, v Bohinju, na Jesenicah in v številnih drugih krajih. So tudi redni gostje ljubljanske kmečke ohceti. V letu 1981 so imeli 67 javnih nastopov, poleg sodelovanja na mnogih pogrebi v občini Radovljica, da ne navajam vaj, ki jih imajo redno dvakrat tedensko.

Godba je amaterska in jo sestavljajo člani, ki so zaposleni v raznih delovnih organizacijah v jesenjski in radovljiški občini v večizmenskih turnusih. Zato so zelo redke vaje, na katerih bi bili prisotni prav vsi godbeniki.

Godba šteje 36 članov, spomladi pa bodo sprejeli v svoje vrste še šest mladih godbenikov, ki so v glasbeni šoli že toliko napredovali, da so zreli za skupne nastope. Da je gorjanska godba toliko napredovala v zadnjih letih, gre prav gotovo največja zasluga dirigentu Lojzetu Velkavrhju, ki je redni profesor glasbe v Ljubljani, poleg tega pa uči na glasbeni šoli v Radovljici in vodi tudi oddelek te šole v Gorjah. Ta dirigent in pedagog je res prežet z glasbo in živi z dušo in srcem za glasbo. Kvalitetni napredek gorjanskih godbenikov dokazuje tudi to, da so v letošnjem tekmovanju amaterskih godb iz Slovenije prišli v finale in v svoji skupini dosegli tretje mesto (bronasto odličje), v izbirnem tekmovanju na Jesenicah pa so osvojili prvo mesto.

Na sobotnem koncertu v Gorjah so se predstavili krajanom z več ali manj novim programom pod taktirko Lojzeta Velkavrhja. Godbeniki in tri godbenice so s finančno pomočjo organizacij združenega dela in drugih finančnih virov prišli letos do novih glasbil in uniform. Nastopajo tudi v narodnih nošah, ki so jih pred leti nabavili sami.

Na sobotnem koncertu so samostojno nastopili tudi trije cicibani, ki so zaigrali na pihala nekaj melodij, kar je jamstvo za nadaljnji naraščaj godbe.

Ob koncu tega zapisa naj povem še to, da bodo gorjanski godbeniki slavili v letu 1982 petinsedemdesetletnico svojega obstoja.

Novoletni koncert so ponovili v nedeljo, 20. decembra, v Zasiplu.

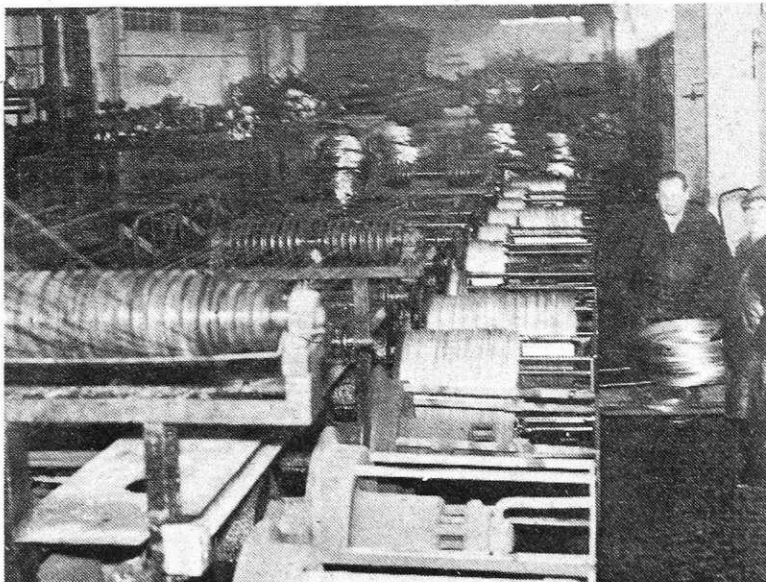
Jože Ambrožič

FOTO RAZSTAVA »ČLOVEK IN JEKLO«

Foto klub Andrej Prešeren Jesenice prireja že tradicionalno foto razstavo pod naslovom **ČLOVEK IN JEKLO**.

Razstavo bodo odprli s projekcijo diapozitivov v petek, 8. januarja, ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah.

Pripravljalni odbor

V lužilnici žice (Foto I. Kučina)

DOLIKOVCI USPEŠNO ZAKLJUČILI JUBILEJNO LETO

Pred novim letom so se 30. decembra že po ustaljenem programu sestali na delovnem sestanku člani likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, da pregledajo in ocenijo delo, opravljeno v pravkar minulemu letu, v letu, ko so praznovali 35-letnico svojega kontinuiranega delovanja, sprejmejo program dela za letošnje leto in si zaželeli najboljše in veliko ustvarjalnih uspehov v novem letu 1982. Poročilo o dejavnosti kluba v letu 1981 je podal tajnik Tone Tomazin, predsednik kluba Branko Čušin pa je članom predložil predlog programa dela in koledar likovnih razstav za letošnje leto.

V LETU 1981 ŠESTNAJST LIKOVNIH RAZSTAV NA JESENICAH

V letu, ki smo ga pravkar sklenili, so člani likovnega kluba DOLIK na Jesenicah organizirali in izvedli kar šestnajst likovnih razstav, ki si jih je ogledalo okrog 12.000 ljudi, med njimi izredno veliko šolske in ostale mladine. Poleg treh lastnih kolektivnih likovnih razstav — za kulturni praznik Slovencev, občinski praznik in dan republike — na katerih je poprečno sodelovalo 16 slikarjev s skupno poprečno 33 deli, so na Jesenicah gostovali še: grafik Nejc Slapar iz Kranja, slikar Karel Kuhar iz Besnice — član likovnega kluba Iskra, akademski slikar Boni Čeh, grafik Živko Kladnik iz Kranja, likovniki gorenjskega območja, med katerimi je bilo tudi 14 Dolikovcev, slikarka in kipar Zlata in Jože Volarič — člana likovne skupine Iskra iz Kranja, udeleženci planinske slikarske razstave Vršč '81, med katerimi je bilo pet Dolikovcev, grafik in oblikovalec narodnih motivov Ivan Razboršek iz Ljubljane, akademska slikarka Stana Sluga iz Pudoča, katere razstavo so prenesli tudi v avlo osnovne šole Tone Čufar na Plavžu, kolektivno člani KLIK iz Krškega, slikarji iz delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnice, med katerimi je bilo deset Dolikovcev in kolektivno člani likovnega kluba RELIK iz pobratenih Trbovelj.

To je vsekakor bera, ki dosega, pa celo presega marsikatero poklicno razstavno hišo v Sloveniji. Če k temu dodamo, da so vse razstave odpirali s krajšimi od 20 do 30 minutnimi glasbenimi programi in recitacijami in da so vse razstave člani kluba tudi prostovoljno postavili in pospravili, je to ob njihovi lastni ustvarjalni dejavnosti in redni zaposlitvi izjemen prispevek h kulturni tvornosti naše občine.

Poleg tega so v lanskem letu šestkrat razstavljali kolektivno izven Jesenic (Plavž, Logarska dolina, Trbovlje, Brestanica — Krško, Radovljica, Podnart). Poprečno je na teh razstavah sodelovalo po šest slikarjev s poprečno skupno 15 deli. Kar štirinajstkrat pa je sodelovalo poprečno deset Dolikovcev s poprečno 13 deli na širših kolektivnih razstavah, ki so jih organizirali drugi. Med temi naj še posebej omenimo sodelovanje na petih kolektivnih razstavah slovenskih slikarjev na Poljskem in na peti republiški reviji ljubiteljskih slikarjev v Mariboru. Njihove slike so gledali še v Skofji Loki, v Mojstrani, Kranjski gori, na Ravnah in v Štorki. Štirje člani DOLIKA so se predstavili tudi samostojno v dveh krajih.

Seštevek nam pokaže, da so Dolikovci sami razstavljali ali sodelovali na 45 razstavah, kar pomeni skoraj enkrat tedensko. Koliko ustvarjalnih ur je bilo potrebnih, da so vse te slike nastale in še več, kajti mnoge so bile v strogih žirijah tudi zavrnjene. Koliko ur je bilo žrtvovanih za žiriranje teh slik, za prevoze v druge kraje, za sodelovanje na otvoritvah, poleg drugih aktivnosti, ne bi mogel ugotoviti še tako natančen statistik. Mi lahko le ugotovimo, da

ogromno, ogromno prostovoljnih ur, ki dajejo neprecenljivo veličino tvorstni ljubiteljski dejavnosti, ki jo nekateri žal še postavljajo na straniški tir.

Poleg v vsakoletni lastni slikarski koloniji, ki so jo tokrat imeli pri Cerkljanskem jezeru in v kateri je sodelovalo devet članov, so Dolikovci sodelovali še v planinskih slikarskih kolonijah na Vršču (5) in v Vratih (10) ter Gorenjki v Podkorenju (6), dva člana pa sta sodelovala tudi na ekstemporij v Novem mestu in Velikih Laščah.

V lanskem letu so se člani DOLIK sestali 51 sred na delovno-strokovnih sestankih. Razširili in poglobili so delovno-prijateljske stike s slikarji iz pobratenih Trbovelj in se poleg izmenjalnih razstav, čemur v Trbovljah namenljajo izredno pozornost, srečali na skupnem delovno-tovariškem dnevu v Krmi. V jesenjski gimnaziji je lansko leto začel delovati likovni krožek, ki ga potiska v življenje, kakor je bilo ugotovljeno na sestanku, članica DOLIKA. Klub je ob pomembnejših razstavah izdal tudi razstavne liste, še posebej pa je treba omeniti izredno kvalitetni jubilejni katalog, ki je nedvomno tudi pomemben dokument za likovno zgodovino Slovencev.

Kljub očitnim uspehom pa so na sestanku kritično spregovorili tudi o težavah in problemih. Večina vsega tega dela namreč leži le na nekaterih članih, težave pa imajo tudi s prevozi slik v druge kraje, s pomanjkanjem slikarskega materiala in podobno.

NA JESENICAH V VLETU 1982 PETNAJST LIKOVNIH RAZSTAV

Na novoletnem sestanku so Dolikovci sprejeli tudi koledar letošnjih likovnih razstav na Jesenicah, ki jih načrtujejo petnajst, od tega, kot novost, tudi novoletno prodajno skupaj z društvenim odsekom za ročna dela. Sprejeli so tudi novost, ki jo morajo potrditi še Trboveljci, da bodo za praznik občine Trbovlje skupaj razstavljali trboveljski in jesenjski slikarji v Trbovljah in enako za praznik občine Jesenice na Jesenicah. Svoje kolektivne razstave bodo tudi izrazno popestrili in tako za letošnji 8. februar — kulturni praznik Slovencev, načrtujejo risarsko-grafično razstavo s svobodno tematiko.

Zaradi vedno dražjih in težavnih prevozov so na sestanku soglašali, da se razen že tradicionalne kolektivne razstave v Trbovljah in že omenjenega sodelovanja na skupni razstavi obeh likovnih kolektivov, s svojo izvenjeseniško razstavno dejavnostjo omejijo predvsem na gorenjsko regijo.

V letošnjem letu načrtujejo poleg sodelovanja v štirih slikarskih kolonijah in nekaterih ekstemporij, tudi 12 enodnevnih slikarsko-delovnih in tovariških srečanj v naravi, od tega dvakrat s slikarji iz pobratenih Trbovelj in 36-urno slikarsko šolo za nove in redne člane. Kot novost so v svoj program vnesli tudi to, da bodo vsako zadnjo sredo v mesecu imeli študijske večere s sodelovanjem šolanih slikarjev, umetnostnih zgodovinarjev in drugih kulturnih delavcev.

Glede na to, da imajo čez 30 registriranih članov DOLIK in da jih le dve tretjini bolj ali manj redno sodeluje, so na sestanku opredelili tudi minimalne obveze, ki jih morajo izpolnjevati posamezniki, da obdržijo status člana DOLIK, nasprotno pa lahko ostanejo le člani društva. Sprejeli so tudi nov urnik za ogled razstav na Jesenicah, in sicer bodo razstave odprte v torkih, četrčkih in petkih od 10. do 13. ure, v ponedeljkih, sredo in sobotah pa od 16. do 19. ure.

Tako opravljeno delo v lanskem letu, kot sprejeti program za leto 1982 dokazujeta, da DOLIK upravičeno uživa ugled ne samo v jesenjski občini, temveč tudi v širši družbeni skupnosti in da bo še nadalje kvalitetno in številčno rastel.

SREČANJE PESNIKOV IN PISATELJEV ZAČETNIKOV IZ DRUGIH REPUBLIK IN POKRAJIN

Že tretjič smo se zbrali pesniki in pisatelji začetniki, ki živimo v Sloveniji in ki govorimo druge jugoslovanske jezike, in sicer tokrat v Novem mestu. Čeprav vreme ni bilo naklonjeno, smo se zbrali v zelo velikem številu, in sicer iz vseh koncev Slovenije.

Strokovna žirija je bila mnenja, da so dela, ki so prispela, iz leta v leto boljše kvalitete. Seveda pa se širi tudi število udeležencev. Tako se je prvega srečanja udeležilo samo osem literatov — začetnikov, letos pa kar 35. Zato so nekateri udeleženci upravičeno predlagali, da bi bilo srečanje dvakrat na leto.

Najmanjša udeležba je bila iz gorenjske regije, čeprav nas na tem območju začasno ali stalno živi precej iz drugih republik in pokrajin. Najbrž je to tudi posledica slabe organizacije in nepovezanosti. To pa je prav gotovo tudi izredno pomembno področje kulturnega delovanja delavcev iz ostalih bratskih republik in pokrajin.

Vsi, ki pišete in želite podrobnejše informacije o naslednjem srečanju, se obrnite na strokovno sodelavko Dragico Breskvar, ki dela pri ZKO Slovenije v Ljubljani, štev. telefona 061-211-828, int. štev. 18.

B.S.

ČETRTI KONCERT OB ZAKLJUČKU STAREGA LETA

Pihalni orkester Jeseniških železarjev je v soboto, 26. in v nedeljo, 27. decembra, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah pripravil NOVOLETNI KONCERT, na katerem so poleg pihalnega orkestra pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca nastopili še ženski pevski zbor pevskega društva Jesenice pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič in trobilni kvartet pod vodstvom Igorja Maroševića.

To je bil četrti koncert ob zaključku starega leta, ki so ga na Jesenicah organizirali kulturni delavci in organizatorji glasbene dejavnosti. Vsa pretekla leta so na novoletnih koncertih sodelovali ugledni vokalni solisti in instrumentalisti (klavir) — člani ljubljanske opere. Zaradi njihove zasedenosti pa so se tokrat organizatorji novoletnega koncerta odločili, da se od starega leta poslovimo z lastnimi glasbenimi močmi in dosežki. Čeprav je bilo objavljeno, da bodo v programu nastopili samo domači izvajalci, je bilo zanimanje za novoletni koncert veliko in dvorana skoraj obkrapala polna, saj Jeseničani vedno radi prisluhnejo dosežkom priljubljenih pevov in godbenikov, ker so že nešteto uspešno predstavljali jeseniško glasbeno in kulturno dejavnost v ožji in širši domovini in v tujini. Tako se je v senci pridobljenega ugleda naših glasbenikov odvijal zadnji novoletni koncert.

Pihalni orkester Jeseniških železarjev se je odločil zaigrati naslednje skladbe: koračniški Jeseniški železarjem in Tra-ta-ta, venček slovenskih narodnih, melodije iz opere Knežinja čaršava, arijo Habanera iz opere Carmen, Avsenikove melodije in iz skupine evergreenov Brasil, Dixi in moderno uverturo Halifax, ter za konec koncerta slovit valček Johana Straussa NA LEPI PLAVI DONAVI.

Ženski pevski zbor je izbral znane pesmi iz svojega repertoarja: Pesem intencirance Milka Skoberne, Jutranja Emila Adamiča in pesem Sama Vremška Zanka mi v goste gre.

Trobilni kvartet v sestavi: Igor Marošević (I. trobenta), Franc Richter (II. trobenta), Leon Leskovšek (I. pozavna) in Silvo Mulič (II. pozavna) so se od starega leta poslovili z naslednjimi skladbami: Trompet Volunzary Henryja Purcellja, z narodno Nočjo, pa oh nocoj in Bitka pri Bilbau Jamesa Lasta, ki jo je za trobilni kvartet priredil Igor Marošević z zvočnimi dodatki.

Koncert sta povezovala Majda Rebernik in Dušan Dragojevič.

V novoletni koncert so polno dvorano ljubiteljev glasbe vpeljali godbeniki v sijajnih oblekah, z bleščečimi instrumenti in v številčno zelo dobri zasedbi. Sijaj na odru in prve zvoke koračnice Ivana Knifca — Jeseniški železarjem so prisotni pozdravili s pristrčnim aplavzom. Po napovedi programa, ki je obetal tudi presenečenje večera, je sledil predolgo trajajoči venček slovenskih narodnih viž. Povezovalc je k mikrofona povabil predsednika pihalnega orkestra Mirka Skubeta, ki že 30 let igra pri godbi in deset let predseduje orkestru (zelo pomembno obvestilo na tem koncertu). Skromni in vedno odmerjeni Miro Skube je »povedal zakaj greš podal še »kratko poročilo o delu orkestra, o koncertu in v slogu »kar bo, pa bo« končal nepotrebni »intervju«. To se je pozneje ponovilo še s tajnico ženskega zbora Hilda Zidar.

Orkester je pod vodstvom Ivana Knifca nadaljeval program. Knežinja čaršava ni zavnela, kot smo pričakovali. Čutila se je intonativna in ritmična pomanjkljivost v orkestru. Nekateri so ubrali lasten ritem in intonacijo. Dirigent je očitno

to poskušal popraviti, a zahtevnega čaršava ni uspel spraviti v okvirje znanega mojstra operet Imre Kalmana. Arijo Habanera iz opere Carmen je ob spremljavi orkestra zapela Melita Jelen, članica ženskega pevskega zbora Jesenice. Njene pevske sposobnosti niso mogle priti do izraza, ker je bil orkester preglasen. Avsenikove »viže« niso bile primerne za ta nastop, kot tudi ne Tra-ta-ta. Obe skladbi bolj sodita na promenadne koncerte. Evergreeni: Brasil, Dixi in moderna overtura Fernanda Ruela Halifax vedno prav pridejo, posebno še Halifax, ki je v atraktivni režijski priredbi, silovitem ritmu in naglasenem fortisimu vedno privlačna za poslušalce, ki so prav to izvedbo pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem. Vzdušje iz dvorane se je preneslo tudi na oder med godbenike in dirigenta, ki so zahvalo poslušalcem izražali z vstajanjem po sekcijah in skupno. Pričakovali smo, da bo to vzdušje kvalitetno vplivalo na izvedbo naslednje skladbe, valčka Na lepi plavi Donavi. To naj bi bil »sladki sadež večera«. No od »sladkobe« Straussovega valčka nismo užili veliko. Čutili smo, da se valček koncertno izvaja drugače, kot smo ga poslušali v izvedbi orkestra. Intonacijsko in ritmično razrahljan orkester ta večer ni bil kos zahtevni nalogi. Tudi dirigentova prilaganja trenutnim zmogljivostim orkestra niso bila uspešna, pa je valček »plaval« po precej »motnih valovih Donave«. Finale valčka je bil podan v prehitrem tempu. Pihalni orkester za ta nastop ni bil dobro pripravljen.

Ženski pevski zbor pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič, ki je bila tudi tokrat predstavljena kot NOVA, ni izpolnil »novoletnega pričakovanja«. Spuščati se v analizo vzrokov, ne bi bilo dobro, ker to mora storiti ženski zbor sam. Z vsjo spoštljivostjo do tega pevskega kolektiva pevkam svetujemo, naj se obrnejo k sebi. Kult do umrlega zborovodja naj zamenjajo z zavzetim strokovnim delom v pripravi novih in obnovi nekaterih starih skladb. Profesorjeva pesem INTERNI-RANCI (Dolga, dolga pot) naj ostane »himna zbora«, toda to naj ne pomeni, da jo pevke morajo zapeti na vsakem nastopu. Menimo, da bodo pevke spomin na umrlega zborovodja profesorja Milka Skoberne ohranile le z uspešnim prepevanjem, ker v nasprotnem tudi njihova pot lahko postane »zelo dolga«. V njihovih pesmih smo pogrešali nekdanjo bogato zvočnost in ritmično sinhronost, ves učinek je bil boječ, siromašen. Očitno bo vse to NOVA zborovodkinja morala z zavzetim delom odpraviti.

Prijetno presenečenje so pripravili člani trobilnega kvarteta, ki so se širšemu jeseniškemu auditoriju ljubiteljev glasbe predstavili prvič. Sicer uspešno nastopajo ob otvoritvah razstav in raznih drugih prireditvah. Prepričali so nas, da je v njihovem muziciranju dovolj kvalitetnih glasbenih elementov, tako da ta zvrst glasbe in njihov nastop zaslužita visoko oceno.

Novoletni koncert je Jeseničanom potreben. Zato je prav, da organizatorjem koncerta izrazimo priznanje. Mislimo, da bi ta novoletna prireditev morala dobiti mesto v letnem načrtu kulturnih prireditev na Jesenicah. Če bi bilo tako, ne bi bilo vprašanj, ali koncert bo, kdo ga bo organiziral in podobno. Vnaprej bi si lahko zagotovili nastop znanih vokalnih in instrumentalnih umetnikov, kakor je bilo na prejšnjih novoletnih koncertih, ali pa bi bila na voljo celoletna priprava domačih ansamblov. To naj bi bil resnično kulturni dogodek ob izteku leta. Tudi presenečenja naj bi bila sestavni del programa, toda resnična presenečenja. Tokratno »presenečenje« ni uspelo, saj smo Franca Kosiširja in njegovega humorja navajeni v toliki meri, da ni bil nikakršno presenečenje. Tisto »žrebanje« bi lahko opravil tudi nekdo drugi, sicer pa dobiček »zaboj piva« ni bil najbolj posrečena poteza. Bolj bi spadala k vročim dnevom na kakšno nogometno tekmo suhih in debelih. K vsemu temu naj dodamo, da smo tudi od povezovalcev (posebno od povezovalca) programa pričakovali nekaj več domiselnosti, iznajdljivosti in ustrezne duhovitosti.

Tako tega prispevka o glasbeni poslovitvi od starega leta nismo mogli okrasiti z bleščečimi novoletnimi okraski, pa naj nam bo oprosteno, saj gremo v vsako novo leto z najboljimi in iskrenimi željami.

Franjo Ropret

SILVESTRSKI VEČER ČETNEGA BRIVCA

(IZ VOJNIH ZAPISOV)

Konec decembra 1943... Ob Kolpi, ob vznožju žumberških hribov je že dolgo zatišje. Brigada čepi na položajih okoli Dvorišta in Loviča Prekriškega na obronkih Žumberka. Le včasih se patrolje ali zasede spoprimejo z manjšimi skupinami ustašev ali hrvaških domobrancev, ki pridejo iz Jastrebarskega ali Ozlja. Navadno je tak spopad hitro pri kraju. Ustaši in hrvaški domobranci imajo izkušnje iz prejšnjih bojev z brigado in vedo, da je najbolj pametno, če se hitro umaknejo, posebno, če jih ni veliko skupaj.

Zatišje je borcev kar godilo, saj so bili počitka po oktobrski ofenzivi in dolgi pohodih po njej več kot potrebni, če lahko z besedo počitek imenujemo vsakdanje neprestano in temeljito urjenje in politično delo.

Snega tiste dni ni bilo veliko, morda poldrugi pedenj. Noči so bile jasne in mrzle, da je kar dreve škripalo in ječalo pod sunki vetra, ki se je zaletaval iz širne ravnice ob Kolpi.

Zadnjega decembra je zavladalo med borci, čeprav so bili na položajih, slavnostno vzdušje, polno pričakovanj in upov za novo leto 1944. Le redkim Belokranjcem, ki so bili v veliki večini v četi, je uspelo prepričati svoje komandirje, da so jim dovolili skočiti do doma. Od tam bi prinesli kak priboljšek za praznik. Tovarši, ki so ostali »doma« v četnem ali bataljonskem prebivališču, so radi prevzeli njihovo delo, saj so vedeli, da nihče izmed dopustnikov ne bo prišel nazaj prazen, brez kolov, pogač in vina.

Četnega brivca Marjana se je že prve dni njegovega partizanstva prijelo ime Brico. Bil je mršav dolgin, z vedno gladkimi črnimi lasmi, počesanimi na prečo in prirezanimi brki kot Clark Gable. Brico je bil nekdanji ljubljanski gizdalin in je večino svojih navad skušal obdržati tudi kot partizan. Tistega silvestrskega dne je bil živčen in nemiren, kot bi ga žgečkali s koprivo. Celo popoldne je postajal okoli kuhinje, ki je bila pod veliko lopo bogatega kmeta v Loviču. Njegove misli pa so bile več kot očitno pri zapeljivi vdovi Barici, ki jo je spoznal pred dnevi v sosednji vasi, onkraj potoka Bukovica. Tam v Carevi dragi, na nasprotnem bregu je imela pod košatimi orehi svojo hišico in precejšen kos vinograda. Zamišljal si jo je, kako čaka nanj v prijetno topli izbi in morda že pogleduje skozi okno po zasneženem bregu, če že gre na obljubljeni silvestrski sestanek. Pred tremi dnevi ga je bila povabila na pogačo in kuhano vino.

Brico in kuhar Jože, stari robavs, sicer pa dobrasrdni rudar iz Trbovelj, sta bila dobra prijatelja. Njemu je vselej lahko zaupal svoje težave in skrivnosti. Tudi tokrat mu je namignil izza lope, naj pride bliže, da se bosta nekaj pomenila. Priliznjeno ga je prijel pod roko in ga zapeljal za lopo, da bi se izognil pogledom radovednih kuharjev in pratežnikov.

»Jože, ti si dober tovariš... O tem nisem nikoli podvomil.« je začel Brico nagovarjati kuharja, ki tedaj še ni vedel, kam pes taco moli.

»Hm, nemara nisem slab, to ti najboljše veš, mu je odgovoril kuhar, se zasmejal in radovedno vprašal: »Kaj pa te zvija, na dan z besedo.«

Nekaj časa je mencial kot »kmečka nevesta«, ki si ne upa z besedo na dan, nato pa zasanjano pogledal proti nasprotnemu bregu in karseda resno rekel:

»Samo od tebe je odvisno, ali bo vojska jedla slano hrano in če bom jaz vesel in srečen dočkal novo leto, ali pa ne...«

»Oho, ti si pa res skrivnosten tič! Kaj imam jaz s soljo, če je intendant ne prinese? Kaj pa si misliš o meni? Kar pa se tvojega srečnega ali

nesrečnega pričakovanja novega leta tiče, ti lahko kvečjemu obljubim zvrhano skodelo ričeta in dober kos svinjine. Dobil boš svoj delež kot vedno...«

»Ne, ne, dragi Jože«, ga je prekinil Brico in takoj nadaljeval: »Tu ne gre niti za večerjo niti za kako protekcijo, ampak za majhno protiuslugo. Za čisto majhno zadevo, ki jo lahko urediš s tem pomagaj meni in celi četi.« In ne da bi čakal, da bi Jože pritrdil, je kar nadaljeval: »Dežurnemu, tistemu Čiru, reci, kako bi bilo prav in dobro, če bi vsaj za novo leto jedli slano. Povej mu, da veš za nekoga, ki bi lahko prinesel sol. To sem jaz! Povrhu dobiš za to od mene še kakšen čik. Roka roko umije... Saj veš, kako gre to med dobrimi tovariši.«

»Pticek, torej si si zaželel malce svežega zraka in to nočnega, a? Rad bi skočil v kako tuje gnezdo, če se ne motim. Ali je Belokranjica ali Hrvatca, kar po pravici povej?«

»To je sicer moja skrivnost, toda tebi jo vseeno zaupam. Povabljen sem k neki vdovi v Carevi dragi. O tem nikomur ne pripoveduj. Ne bi rad, če bi kdo, posebno pa Čiro, poizvedoval za menoj. Lahko mu natveziš, da imam znanca v neki sosednji vasi, da bom od njih dobil sol in nekaj cigaret. Hudiča, mar se ne spodobiš vsaj za novo leto imeti slano hrano?«

Kuhar se je pomenljivo zarežal, kot bi bilo res samo od njega odvisno, če bo Brico uslišan ali ne. Bil je takoj pripravljen pomagati zaljubljenemu prijatelju. Obraz se mu je naglo zresnil, kot bi začel napeto premišljevat. Nato se je popraskal za ušesom in dejal, kot da gre za strašno pomembno odločitev:

»No, bom že poskusil, če se bo kaj dalo storiti. Poznaš Čira? Komandirja ali komisarja si ne upam nadlegovati. Čiro pa je trd kot kamen. Toda kljub temu upam, da ga bom pregovoril.«

Tedaj ga je Brico ves srečen prijateljsko potrpeljal po ramenih, kot bi hotel reči: Edino nate se zanesem, stara sablja. Nato pa je brez besed izginil v kaščo, kjer je hranil svojo torbo z brivskim orodjem in začasnimi delavnici.

Opoldne, ko je Jože razdelil kosilo — koruzni močnik z ocvirki, je s praznim kotlom odšel k vaškemu vodnjaku. Tam je kot nalašč našel na Čira, ki je pomival svojo skodelo. Brez obotavljanja ga je ogovoril:

»Nekaj bi se rad pomenil s teboj.« je začel. Prazen kotel je spustil na tla in nadaljeval, ne da bi čakal na dovoljenje, če lahko govori s četnim dežurnim.

»Prav«, je odgovoril Čiro. »Toda že vnaprej si izbij iz glave, da bi šel kam v Belo krajino. Komandir mi je strogo zabijal, da ne dovolim nikomur oditi, dokler se ne vrnejo tisti, ki so odšli jutraj.«

Pogovoru je prisluškoval Brico, skrit za skladovnico drv zraven svojega »salona«. Po zraku so se začele poigravati drobne snežinke. Včasih se je zazrl proti nasprotnemu bregu, kjer so se medlo videli obrisi hiš v Carevi dragi. Pogovora pri vodnjaku ni hotelo biti ne konca ne kraja. Brico se je že ves tresel od mraza, še bolj pa zaradi negotovosti, ki se ga je vedno huje polasčala. Samo misel na Barico, lepo vdovo, ga je hrabrila, da je vztrajal. Najraje bi kar brez dovoljenja odšel k njej, čeprav bi tvegal zaradi tega kazen. Gotovo ga Barica že težko pričakuje... V mislih je že pri njej v topli sobi, že mu streže s kuhanim vinom in sladko pogačo z orehovim nadevom. Kar stresel se je, ko se je spomnil opoldanskega neslanega močnika. Iz zamaknenosti ga je zdramil šele kuhar, ki ga je poklical iz lope.

»Fant, srečo imaš,« je rekel. »Tri ure ti je odobril! Dobro jih izkoristi

in pazi, da boš o pravem času nazaj, sicer bo hudič zate in zame. Komaj, komaj sem ga pregovoril...«

»Prekleti dlakopec, zakaj ni došlo še minute, kdaj se mu moram javiti,« je godrnjal Brico in kar poskočil od veselja.

Kaj takega nisem pričakoval od tebe, ti nevaležnež. Kdo te pa sili, da rineš v tisti breg?« se je razburil Jože, se naglo obrnil in užaljeno odkorakal k svojim kotlom v lopo. Brico pa je zadovoljen zamahnil z roko, kot hotel reči: figo mi je zdaj mar tisti tvoj obljubljeni ričet s kosom svinjine. Odšel je v svojo »delavnico«, se namazal po obrazu z kdo ve kje pridobljeno dišečo mažo, da je zatohla kašča v hipu zadisala po vijolicah. Še majhno ogledalce je potegnil iz žepa in se ogledoval, pa tudi popačil se je samemu sebi od veselja. Ko je ugotovil, da je lahko s svojo zunanostjo še kar zadovoljen, je vestno pogladil brčice in si vtaknil zrcalce v žep. Iz kota je potegnil torbo in si nejevoljno vrgel na rame italijansko karabinko. Pri tem je še sočno zaklel na račun vojne, ko mora celo na ljubezenske sestanke vlačiti s seboj pihalniki.

Ceprav je imel privolitev dežurnega, je kljub temu karseda previdno smuknil skozi vrata in se s hitrimi koraki spustil po bregu proti potoku. Sla po Barici mu je dajala dvojno moč, čeprav je moral gaziti sneg in čeprav mu je večkrat spodrsnilo, da se je podrsal po zadnji plati. V nasprotnem bregu, onkraj potoka, je bilo še bolj naporno. Zadihal se je in se oznožil. Iz njega je naglo izpuhtel vonj po vijolicah in sopara ga je obvila kot zgaranega konja. Na robu vasi je ves zasopel za trenutek obstal. Izza hleva pod velikim orehovim drevesom je presrečen zagledal Baričino hišo, prijetno bajto iz počrnelih tramov. Sneg je naletaval v vedno večjih kosmih. Zastiral mu je pogled, zato ni mogel ugotoviti, ali se iz hiše kaj kadi ali ne, ali ga lepota sploh pričakuje, kot je obljubil? Polotil se ga je čuden nemir.

Globoko je vzdihnil in se previdno kot tatič začel tihotapiti ob hlevu proti hiši. Hotel se je prepričati, če ga nihče ne opazuje. Nato je živčno zategnil pas, si poravnal bluzo in prižel puško k sebi, da mu ne bi bila v napoto, pa tudi da bi bil videti strumnejši vojak. Zatem je čisto naravno prislomil glavo k okenskem okviru in radovedno pogledal v sobo...

Iz ust se mu je izvil krik, ne da bi se tega zavedal. Svojim očem ni mogel verjeti. Kot bi stopil na kačo... Noge so mu klecnile, v glavi pa mu je zabučalo. Ustrašil se je, da mu bo postalo slabo in se bo zgrudil kar pod oknom. V posušenih ustih je začutil grenkobo, kot bi požrl strupen sadež.

V sobi so vasovali trije hrvaški domobranci. Hitro se je obrnil in se poglaval nazaj kot splašena žival. Za njim so doneli glasovi vesele pesmi, kot bi se mu rogali:

»Nikom nije lepše kak je nam...« »Prekleta kurba ustaška!« je siknil sam zase razočarani Brico in hitel; kar so ga noge nesle nazaj proti potoku in svoji četi. Spotikal se je in padal kot pijanec.

»Vrat, tisti zapeljivi beli vrat ji prežem kot piščancu, samo da jo doblim v roke.« je besno govoril sam s seboj, ko se je pobiral iz snega. »Fuj, coprnica nesramna, ustaška...!«

Z vsjo ihto je stopil na poledenelo brv, zakoračil po njej dva ali tri korake in štrbunknil kot je bil dolg in širok naravnost v ledeno Bukovico. Z največjimi napori se je privlekel do drugega brega. Mokra obleka se mu je tesno lepila na telo in ga začela vsako minuto bolj stiskati v jeklene oklep ledu.

Kako se je nesrečni Brico privlekel nazaj v Lovič k svoji četi, si lahko vsakdo sam misli. Medtem so se njegovi tovariši že temeljito pripravili na praznovanje novega leta. K veselemu vzdušju so največ pripomogle domače dobrrote, ki so jih od doma prinesli Belokranjci. Le Čiro je bil jezen. Ves čas je hodil na breg gledat, če že prihaja nesrečni Brico, ki ga ni bilo skoraj do polnoči. Končno je zagledal neko postavo, kako hlača po bregu navzgor. Že od daleč ga je spoznal in zakričal v tiho noč:

»Kod hodiš, grinta frizerska? Mar so to samo tri urice?«

»Ustaši so me napadli, tovariši dežurni,« je lagal prestrašeni in prezebl Brico.

»Le čakaj, se bova že jutri pomenila. Zdaj pa na peč, da se mi ne prehladiš?« ga je zavrnil in se komaj vzdržal, da se ni na glas začel smejati.

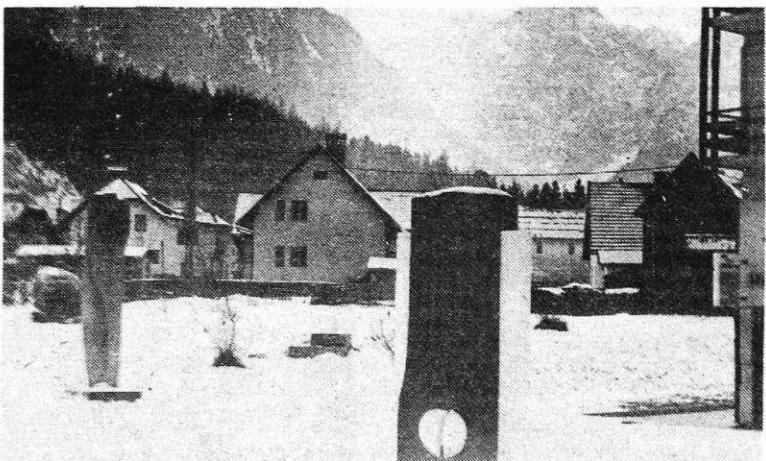
Jošt Rolc

Železarski globus

ZDA

Po podatkih ameriške družbe Midrex Co. je dosegla svetovna proizvodnja železove gobe v letu 1980 7,13 milij. ton, v primerjavi s 6,75 milij. ton v letu 1979. Glede na proizvodni postopek je bil na prvem mestu Midrex s 3,96 milij. ton ali 55,6 % (leta 1979 3,75 milij. ton ali 55,5 %) in na drugem mestu HyL z 2,26 milij. ton ali 31,7 % (v letu 1979 2,2 milij. ton ali 32,3 %). Leta 1981 je pričelo obratovati pet novih Midrex modulov, in sicer po dva v Emdenu (ZRN) in Varri (Nigerija) ter eden na karibskem otoku Trinidad in Tobago.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

V Kranjski gori so prostor vzhodno od hotela Lariks določili za Formo vivo. V letošnjem letu so tu postavili dve skulpturi, ki privabljata gledalce. Forma viva bo vsekar še ena privlačnost, ki bo prispelala k dobremu počutju in privabljala še nove goste. (Tekst in foto B. Blenkus)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše predrage mame, stare mame, sestre, tete, svastice in tašče

ANGELE ARNEŽ

Se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, dobrim sosedom in vaščanom Vrbe, kolektivoma vzdrževanje Javornik in OŠ karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela, nekdanjim prebivalcem Javornika in vsem, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami in nam pomagali ter našo mamico v tako velikem številu pospremili na njeno zadnjo pot ter ji darovali cvetje.

Se prav posebno se zahvaljujemo dr. Mihaelu Sajovicu za dolgoletno osebično zdravljenje ter dr. Meningerju in bolniški sestri Kati Dolar za zdravniško pomoč v zadnjem času njene težke bolezni.

Zahvaljujemo se tudi pevcem za žalostinke in še enkrat vsem ter vsakemu posebej iskrena hvala.

ZALUJOČI: sin Franci z družino in sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki in prerani izgubi dragega naša, moža, očeta, brata in starega keta

MARJANA POGAČARJA

Se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem a vso pozornost in pomoč v težkih urah.

Najlepše se zahvaljujemo dr. Drašču za požrtvovalno pomoč in vsem stalnim zdravnikom, ki so mu lajšali bolečine v času hude bolezni. Zahvaljujemo se tovarišema Klemencu in Markežu za poslovnile besede, kletu DPD Svoboda F. Prešeren Javornica - Breznica za zapete žalostinke, sodelavcem dnin Jakopič, vžman in Lešnjak za denarno pomoč in venec, OOS TOZD Vzdrževanje ter društvu invalidov Jesenice in aktivu invalidov Železarne.

Iskreno se zahvaljujemo vsem za prečena sožalja, tolažilne besede in vetje. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob prerani smrti moža in očeta

FRANCA PIRCA

Se njegovim sodelavcem v železarji Jesenice zahvaljujemo za govor, darovano cvetje in denarno pomoč. Se posebej se zahvaljujemo pevcem zboru, ki mu je zapel na njegovi zadnji poti.

NJEGOVA DRUŽINA

ZAHVALA

Ob nenadni smrti drage tete

FRANCKE ALIČ

Se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem a zano pozornost. Posebno zahvalo izrekamo družinam Komac in Harej za vsestransko omoč ter sestanovalcem na Tomčevi za podarjeni venec in spremstvo na njeni zadnji poti.

Nečaki in nečakinje

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše hčerke

MAJE KOŠIR

Se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za to pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti ter pevcem za zapete žalostinke.

Sosedom se zahvaljujemo za denarno pomoč. Janku Prežljaku pa še posebej za prevoz.

Vsi njeni žalujoči

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta

* FRANCA LAVTIČARJA

Se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sodelavcem Integrala TOZD Jesenice, sodelavkam TOZD Družbena prehrana - kantine jeklarne in delavcem rešilne postaje plavž za tolažilne besede in denarno pomoč.

Izredno nas je pomirila pozornost in pomoč sosedov iz Titove 41 in Pod Kočne. Hvala tudi učencem 2. c razreda OŠ Tone Čufar za venec in tolažilne besede. Hvala lepa vsem, ki so sočustvovali z nami in ga spremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala pevcem za zapete žalostinke.

Vsem, ki ste ga imeli radi in ga spoštovali, mu pomagali premagovati bolezen, iskrena hvala.

Žena Milena, sinova Ervin in Franci

ZAHVALA

Ob smrti dobrega moža, očeta in dedka

TONETA GRČARJA

Se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč, ki so nam jo nudili v teh težkih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo zdravnici dr. Ogrinovi in strežnemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice za trud in nego v zadnjih dneh njegovega življenja.

Hvala tudi pevcem za žalostinke, vsem darovalcem vencev in cvetja, sestanovalcem Titove 87 in sekciji za družbeno politično aktivnost žena KS Plavž za denarno pomoč ter Matiju Štajdoharju za poslovnile besede v imenu sestanovalec.

Prav tako se zahvaljujemo vsem, ki ste pokojnika spremili na njegovi zadnji poti in se poklonili njegovemu spominu.

Zalujoči: žena Marija, sin Drago, snahi, vnuki in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža in očeta

MARJANA MEŽIKA

Se iz srca zahvaljujemo vsem dobrim sorodnikom, tovarišem, sodelavcem in prijateljem, ki ste počastili njegov spomin in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Hvala kolektivom TOZD Livarna, Vzdrževanje in Plavž ter prodajnemu oddelku za poklonjeno cvetje, vence in denarno pomoč.

Prisrčna hvala dr. Šimonovi za obiske na domu. Hvala KO ZB NOV in smučarskemu društvu Rateče za poklonjene vence ter gorski reševalni službi Rateče za poklonjeni venec in denarno pomoč.

Posebej se zahvaljujemo govornikom Antonu Požarju, Antonu Avberju in Jožetu Rožiču za poslovnile besede. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste nam pomagali in ki ste kakorkoli počastili spomin našega Marjana.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem mojim sodelavcem iz TOZD Transport - garaže za darovani venec in denarno pomoč ob smrti mojega očeta.

Rajko Žejn

ZAHVALA

Aktivni invalidov SOZD SŽ Železarne Jesenice se najlepše zahvaljujem za novoletno darilo.

Enako se zahvaljujem tudi organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice za darilo in obisk na domu.

Alojz Kalan

ZAHVALA

Vsi varovanci, osebje in uprava doma dr. F. Berglja se najlepše zahvaljujemo predstavnikom vseh organizacij, ki so nas obiskali in obdarili. Še posebej se zahvaljujemo instrumentalnemu ansamblu Gornješavskih fantov, ki so nas tako lepo zabavali na večer 29. decembra.

Iskrena hvala vsem.

Srečno v letu 1982 želijo vsem varovanci doma dr. F. Berglja - Plavž

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 9. januarja, bo sta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
Delikatessa - Kašta 2 na Tržnici, Titova 22 in Delikatessa - Poslovalnica 2, Titova 58.

DEŽURNA LEKARNA

Za občini Jesenice in Radovljica je v mesecu januarju 1982 dežurna lekarna na Jesenicah.

ČLANOM ZB NOV KS PLAVŽ

Odbor zveze borcev NOV krajevne organizacije Plavž Jesenice obvešča svoje člane, da bo začela delovati redna dežurna služba od 6. januarja 1982 dalje vsako sredo od 16. do 18. ure v pisarni krajevne skupnosti Plavž - mestni gasilski dom.

Obenem želi odbor vsem članom srečno in zdravo novo leto 1982.

NAJDENI KLJUČI

Na parkirnem prostoru pred železarno Jesenice je bil najden tok s ključmi. Lastnik jih dobi v tamkajšnji trafiki.

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se prisrčno zahvaljujem za novoletno darilo, voščilo in tovarišju predsedniku za obisk na domu.

Matevž Slamnik

ZAHVALA

Zahvaljujem se osnovni organizaciji sindikata TOZD Elektrode za prejeto novoletno darilo in obenem želim vsem sodelavcem srečno, zdravje in uspehov polno leto 1982.

Vladimir Svetina

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam iz TOZD Elektrode se najlepše zahvaljujem za prejeto darilo ob mojem odhodu v pokoj.

V letu 1982 želim celotnemu kolektivu veliko delovnih uspehov.

Marija Legat

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata železarne Jesenice, kakor tudi IO OO Sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje se lepo zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času moje bolezni.

Hkrati želim srečno in uspešno leto 1982.

Jože Rozman

ZAHVALA

Vodstvu TOZD Valjarna bluming štekel oziroma adjustaže bluming in sodelavcem se najiskrenejše zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj. Obenem vsem skupaj želim srečno in zadovoljno novo leto 1982.

Janez Kratič

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za obisk, voščilo in darilo. Ganilo me je, ko se spominjate ostarelih in bolnih članov, zato vam najlepša hvala.

Enako se zahvaljujem tudi drugim, ki me obiščejo in tudi obdarijo v času moje bolezni. Prav lepa hvala vsem skupaj.

Želim vsem srečno in zdravje polno novo leto 1982.

Tončka Zolotar

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

9. januarja jap. barvni risani film PALČICA ob 15. uri.

9. in 10. januarja hongkon. barvni karate film ČRNI PANTER, režija Ho Chang, v gl. vlogi Chen Sing, ob 17. in 19. uri.

11. in 12. januarja brazilski barvni erot. film DAMA V AVTOBUSU, režija Neville D'Almeida, v gl. vlogi Nuno Leal Maia, ob 17. in 19. uri.

13. januarja amer. barvna komedija STALNA DEKLICA, režija Boaz Davidson, v gl. vlogi Yiftach Katzur, ob 17. in 19. uri.

15. januarja amer. barv. krim. film NEKDO JE UBIL MOJEGA MOŽA, režija Lamont Johnson, v gl. vlogi Farrah Fawcett Majors, ob 17. in 19. uri.

16. in 17. januarja zahodno nem. barvni erot. film RESNICNE ZGODBE - 5. del, režija Walter Boas, nastopajo mladi, njihovi starši in vzgojitelji, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

9. in 10. januarja brazilski barvni erot. film DAMA V AVTOBUSU ob 18. in 20. uri.

10. januarja jap. barvni risani film PALČICA ob 10. uri.

11. in 12. januarja hongkon. barvni karate film ČRNI PANTER ob 18. in 20. uri.

14. januarja amer. barvna komedija STALNA DEKLICA ob 18. in 20. uri.

15. januarja amer. barvni film - drama KRVNA ZVEZA ob 18. in 20. uri.

16. in 17. januarja franc. barvna komedija NISMO ANGELI. ONE PA TUDI NE ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

9. januarja franc. barvni erot. film EROTICNE PUSTOLOVSCINE ob 20. uri.

13. januarja brazilski barvni erot. film DAMA V AVTOBUSU ob 20. uri.

16. januarja hongkon. barvni karate film ČRNI PANTER ob 20. uri.

20. januarja franc. barvna komedija NISMO ANGELI. ONE PA TUDI NE ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

9. januarja angl. franc. barvni film TESSA - CISTA ŽENA ob 19. uri.

10. januarja franc. barvni erot. film EROTICNE PUSTOLOVSCINE ob 19. uri.

16. januarja brazilski barvni erot. film DAMA V AVTOBUSU ob 19. uri.

17. januarja hongkon. barvni karate film ČRNI PANTER ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

V amaterskem gledališču Tone Čufar na Jesenicah bo v nedeljo, 10. januarja, matineja. Za starše in cisticane bodo uprizorili Levstikovogega Martina Krpana, ki ga je z udeleženci gledališke šole naštuđirala igralka Alja Tkačeva. Predstava bo ob 10. uri z enotno vstopnino 15,00 din.

V ponedeljek, 11. in v torek, 12. januarja, bodo člani amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice gostovali s predstavo Ivana Cankarja JAKOB RUDA v Novem mestu.

IŠČEMO ODRSKEGA DELAVCA IN VRATARJA

Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice potrebuje odrskega delavca oz. odrskega mojstra za pomoč pri predstavah na odru. Za ta opravila se je pripravljeno dogovarjati bodisi z mlajšim delavcem ali z upokojencem. Prednost imajo kandidati s poklicno izobrazbo.

Za občasno pomoč ob predstavah in drugih prireditvah potrebujejo v gledališču tudi vratarja.

Kandidate naprošamo, da se zgledajo v gledališki pisarni, ponudbe pa sprejemamo tudi v pisni obliki do 15. januarja na naslov: Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice, Trig Toneta Čufarja 4.

TOZD OSNOVNA ŠOLA KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB JESENICE, CESTA TALCEV 2 - komisija za delovna razmerja in samoupravno delitev OD

razpisuje prosta dela in naloge

- učitelja razrednega pouka s polnim delovnim časom za določen čas od 22.2.1982 do 22.11.1982 (nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta). POGOJ: U ali PRU

- socialnega delavca s polnim delovnim časom za določen čas od 4.2.1982 do 12.11.1982 (nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta). POGOJ: Višja šola za socialne delavce.

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna debele pločevine se zahvaljujem za čestitko in darila ob novem letu.

Prav tako se zahvaljujem aktivu invalidov Železarne za čestitko in darilo ob novem letu.

Jenduka

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklovlek se zahvaljujem za obisk na domu, denarno pomoč ob moji bolezni in čestitko ob novem letu.

Želim jim srečno in uspešno 1982. leto.

Anica Kržišnik

ZAHVALA

Osnovni organizaciji zveze sindikatov TOZD Valjarna bluming štekel se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Obenem želim srečno novo leto in mnogo uspehov v 1982. letu.

Viktor Žurnan

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Družbena prehrana se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in obisk na domu v času moje bolezni, enako tudi aktivu invalidov Železarne.

Rozalija Erzar

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

BENEDIK IZVRSTEN PETI V APTENAU

FIS veleslalom v Aptenau je tekma, na kateri se zbere vse, kar kaj velja v Avstriji, ki je po številu kvalitetnih smučarjev daleč prva na svetu. Na startu so bili, če pogledamo svetovno rang listo: Orlainsky (7), Jaeger (8), Spies (12), Stock (15), Strolz (20), Riedlsperger (25) itd., skupaj 118 tekmovalcev iz 12 držav, od tega osem naših. Benedik je za las ujel prvo jakostno skupino in bil izbran kot osmi, kar je bila ugodna številka, ker je snežilo, slabše pa za Franka, ki je šel na prvo prvo.

Zgodilo se je tisto, kar sem zapisal zadnjič. Z dobro startno številko je Grega sposoben visokih uvrstitev. Po prvem teku je bil celo četrti, v drugem sem kot traser skušal z bolj zavito progo doseči ugodnejši razplet za naše, ki so tehnično boljše od Avstrijcev. Vrstni red med prvimi petimi se je precej zamenjal. Riedlsperger je izredno presenetil Benedika, Stock in Jaeger pa vodilnega Hinterseera. Močno je napredoval Franko z devetega na šesto mesto, vendar s slabšim časom od Grega Benedika tudi v drugem teku.

Za Benedika je to najboljši veleslalomski rezultat v karieri, zaostanek komaj 69 stotink sekunde. Ta zaostanek prinese le 3,02 točke po tabelah, vendar je minimalni pribitek na FIS tekmah tak, kolikor točk ima 35. na FIS listah, to pa je 16,50 točke. Zbir 19,52 pa je boljši od 45. na rang lestvici.

Na tej tekmi sta bila še dva naša: Lavtizar in Oblak, ki pa nista ponovila zadnjih rezultatov, ker je bila proga za njuno starost in izkušnost predolga.

Rezultati: 1. Stock A 2:58,03, 2. Jaeger A 2:58,22, 3. Hinterseer A 2:58,23, 4. Riedlsperger A 2:58,35, 5. Benedik, J 2:58,72, 6. Franko J 2:59,34, 25. Krenčič J 3:03,22, 26. Knific J 3:03,41, 27. Podboj J 3:03,53, 28. Čizman J 3:03,56, 36. Lavtizar J 3:06,65, 39. Oblak J 3:06,86, ...

Uvrščenih 83 tekmovalcev. Eden od favoritov Orlainsky je bil šele sedemnajsti z več kot tri sekunde zaostanka.

Že naslednji dan, v nedeljo, so naši trije nastopili na preloženih FIS tekmah v slalomu, ki bi morala biti teden dni prej na Sorici. Benedik na lahki tekmi ni izkoristil prilžnosti, kar je uspelo predvsem Petroviču in Podboju.

Oblak je izvrstno odpeljal nekaj delov proge, ki pa jih še ne zna povezati. Lavtizar, ki mu je slalom slabša disciplina, je zadovoljiv.

Rezultati: 1. Kuralt 1:37,35, 2. Krizaj 1:37,42, 3. Cerkovnik 1:38,37, 4. Strel 1:38,42, 5. Petrovič 1:38,47, 6. Podboj 1:39,13, 7. Franko 1:39,52, 8. Peternel 1:41,11, 9. Benedik 1:41,45, 15. Oblak 1:43,43, 16. Lavtizar 1:44,57, ...

Po novem letu gredo Krizaj, Strel, Kuralt, Franko in Benedik na dva FIS veleslaloma v Courchevel, na svetovni pokal v Morzine in Bad-Wissee. Oblak in Lavtizar ostaneta doma na treningu, prvi nastop na FIS tekmah ju čaka v Auserwilsgratnu in Lienzu.

USPEHI KLINARJEVE, ROBIČA IN ŽANA

Nastop na prvi tekmi v na novo osnovanem mladinskem pokalu je bil zelo dober za naše, vendar bi Klinarjeva po vodstvu v prvem teku s podobno vožnjo v drugem lahko celo zmagala. To se ji ni zgodilo prvič. Morala bo več tvegati. Kuneva je padla v drugem teku.

Ob odsotnosti Čizmana, Knifica, Lavtizarja in Oblaka je Jakopin presenetljivo premagal favoriziranega Petroviča. Sijajno pa sta se držala pionirja Robič in Žan, ki sta, kot že velikokrat doslej, deklarirala svojo konkurenco. Robič je bil najboljši od članov mladinske državne reprezentance, Žana pa je premagal le dve leti starejši Matičič.

Rezultati: mladinke: 1. Česnik - Alpetour - 2:44,60, 2. Klinar - Jesenice - 2:44,98, 3. Koproj - Olimpija - 2:45,01, 4. Svet - Novinar - 2:46,58, 5. Krek - Alpetour 2:47,06.

Mladinci: 1. Jakopin - Novinar - 2:33,73, 2. Petrovič - Novinar - 2:34,00, 3. Robič - Jesenice - 2:36,62, 4. Matičič - Novinar - 2:38,86, 5. Žan - Jesenice - 2:48,86, 6. Štravs - Novinar - 2:38,89, ...

Janez Smitek

V PETEK NOČNI VELESALOM V MOJSTRANI

Planinsko društvo Dovje-Mojstrana organizira jutri, v petek, 8. januarja, tradicionalni meddržaven nočni veleslalom za člane planinskih društev iz jeseniške občine. Tekmovanje bo posamežno in ekipno ter bo potekalo v treh kategorijah: mladinci in mladinke do 18. leta starosti, člani in članice od 18. do 35. leta ter člani in članice nad 35 let starosti.

Ekipo posameznih planinskih društev sestavljajo mladinci, mladinke, član do 35 let starosti in član nad 35 let starosti.

Poimenske prijave za nočni veleslalom sprejemajo v pisarni Planinskega društva Dovje-Mojstrana še danes do 18. ure, ko bo ob 18. uri tudi zbiranje štartnih števil.

Nočni veleslalom se bo začel jutri ob 17. uri in 30 minut na smučišču ob vlečnici v Mojstrani. Razglasitev rezultatov bo po tekmovalstvu ob 20. uri v naravnem zdravilišču Triglav v Mojstrani.

Organizatorji bodo v primeru neugodnih vremenskih razmer tekmovalstvo odpovedali, oziroma preložili, o tem pa bodo obvestili prijavljene tekmovalce v obvestilih lokalne radijske postaje Triglav-Jesenice.

J. R.

BABIČ — VEBER ZMAGOVALCA MEDNARODNEGA TURNIRJA NA KOROŠKEM

Na tradicionalnem sedmem novoletnem namiznotenemskem turnirju v Selah na avstrijskem Koroškem, ki ga je organizirala zveza slovenskih organizacij na Koroškem, so nastopili poleg koroških, italijanskih in nemških igralcev tudi igralci iz Slovenije in to iz Ljubljane, Kočevja, Raven, Hrastnika in Jesenice.

Posebno presenečenje sta pripravila jeseniška igralca Robert Babič in Jaki Veber v igrah dvojic z osvojitvijo prvega mesta pred koroško dvojico. V igrah posameznice sicer nista imela posebnih sreč, zato pa je presenetila članica Milana Strumbl, ki je z zmago nad Vesno Ojsteršek iz Hrastnika osvojila drugo mesto za Ljubljancanko Moniko Reflak.

VEBER — MLADINSKI PRVAK GORENJSKE

Pred kratkim je bilo v Kranju namiznoteniško prvenstvo Gorenjske za mladince in mladinke. Naslov prvaka je pri mladincih osvojil Jeseničan Jaki Veber pred Matjaševičem iz Kranja. Pri mladinkah je Zora Zalokar osvojila drugo mesto za Bajžljevo iz Save Kranj. Tudi dvojici Zalokar-Strazišar pri parih mladink ter Zalokar-Veber pri mešanih dvojicah sta osvojili drugo mesto.

MS

ZMAGA OBLAKA, ŽANA, ROBIČA IN KOTNIKOVE

OSVEŠEN NAD RAVNAMI, 3. JANUARJA 1982

Na prvi tekmi »slovenskega pokala« za mladince v slalomu je v idealnih tekmovalnih razmerah Oblak z izvrstno vožnjo v drugem teku prepričljivo zmagal in dobil 25 točk. Potrebno je reči, da Oblaku in Lavtizarju »slovenski pokali« ni prvi cilj. Oba se morata afirmirati v mednarodni areni, kar velja tudi za Klinarjevo in Kunevo. Slednja je žal v prometni nesreči ženske reprezentance dobila lažji pretres možgan in morala začasno prekiniti s treningi in nastopami na tekmah. Nerazumljivo pa je, zakaj so klicali Klinarjevo v Maribor na svetovni pokal, kjer je bila lahko le predvozač, ker nima dovolj dobrih FIS točk. Doma bi lahko trenirala in nastopila na slalomu na Zatrniku in Osvenu.

REZULTATI: 1. Oblak - Jes. - 1:44,14, 2. Matičič - Nov. - 1:45,53, 3. Jakopin - Nov. - 1:45,82, 4. Naglič - Trg. 1:45,89, 5. Potočnik - Fuž. - 1:46,07, ...

KOBLA, 3. JANUARJA 1982
Začeli so se tudi boji pionirjev za pokal »Coca Cola«. Robert Žan je zmagal z veliko prednostjo, saj do boja z Robičem ni prišlo, ker je ta v prvem teku šel s proge. Žal se je med ogrevanjem lažje poškodoval, kar je najbrž povzročilo napako.

REZULTATI: 1. Žan - Jes. - 84,85, 2. Košir - Apt - 86,58, 3. Žagar - Fuž - 86,57, 4. Miklavčič - Mat - 87,54, 5. Marčič - Trž. - 89,65, ...

IZREDEN MLADINEC PELJHAN

Z novozapadnim snegom se je tudi pri nas začela sezona tekmovalnih v smučarskih skokih. Medtem ko se je naša prva reprezentančna garnitura v Planici pripravljala na novoletno Intersport turnejo in nas je druga manj uspešno zastopala v Santi Moritzu, so se prvič letos zares pomerili mladinci in pionirji. Dvajsetega decembra je bila v Mislinji tekma za pokal Kokta, kakor se letos imenuje nekdanji ciklus tekem za pokal SRS.

Tekma, v kateri so se pomerili starejši mladinci, je že na začetku sezone pokazala odlično pripravljenost dveh mlajših mladincev občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice: Peljhan in Dolarja. Ob zmagi Kavčiča iz Zirov je bil Peljhan v kategoriji, višji od svoje, drugi Dolar pa sedmi. Istočasno je bila tudi meddržavna tekma za člane, seveda brez reprezentantov. Zmagal je Benedik, ki je v JLA. Od Jeseničanov je bil Justin sedmi, Langus petnajsti in Grvala sedemnajsti.

V soboto, 26. decembra, sta se Peljhan in Dolar še enkrat izkazala. V Logatcu je bilo tekmovalje za pokal Kokta za mlajše mladince, tokrat v njuni kategoriji. Peljhan je bil prvi in Dolar drugi. Od Jeseničanov je sodeloval še Grvala, ki je zasedel petnajsto mesto.

V nedeljo pa je bilo v Podkrajju nad Ajdovščino še republiško prvenstvo za starejše mladince. Še tretjič omenjamo Peljanovo ime, tokrat še z večjim poudarkom. Ta šestnajstletni fant iz Zabravnice je postal šestletni republiški prvak. V kako izredni formi je, dokazuje še dodaten podatek, da je s 63 metri in pol postavil rekord skakalnice. Njegov klubski tovariš Dolar je bil šesti.

v nedeljo je bilo tudi tekmovalje za pokal Kokta za starejše pionirje. V Andraž je odstopovala skromnejša jeseniška ekipa, saj sta bila odsotna Kaltenekar (bolezen) in Baloh. Smid pa je izključen iz OZSO Jesenice. Zmagal je domačin Verdev, Marjanovič je bil deseti, Košelnik 39. (oba sta še mlajša pionirja) in Vovk 28.

M. G.

RAZPIS SMUČARSKEGA TEKMOVANJA NA KRESU

Rekreacijski center KRES organizira tradicionalno smučarsko tekmovalje na KRESU, ki bo 9. in 10. januarja. Na tekmovalje vabi delavce in svoje zezelzarne Jesenice in ostalih delovnih kolektivov, ki imajo svojo dejavnost na območju KS Javornik-Koroška Bela.

Pokrovitelj tekmovalja je Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata Železarn, organizator pa TVD Partizan Javornik-Koroška Bela.

KATEGORIJE TEKMOVANJA: 1. kategorija letnik 1977, 1978, 1979 - deklice; 2. kategorija letnik 1977, 1978, 1979 - dečki; 3. kategorija letnik 1975, 1976 - deklice; 4. kategorija letnik 1975, 1976 - dečki; 5. kategorija letnik 1973, 1974 - deklice; 6. kategorija letnik 1973, 1974 - dečki; 7. kategorija letnik 1970, 1971, 1972 - deklice; 8. kategorija letnik 1970, 1971, 1972 - dečki; 9. kategorija letnik 1967, 1968, 1969 - deklice; 10. kategorija letnik 1967, 1968, 1969 - dečki; 11. kategorija mladinke in članice od 1963. leta dalje; 12. kategorija mladinci letnik 1955-1966; 13. kategorija člani letnik 1940; 14. kategorija člani od 1939 dalje.

Cas tekmovalja: - sobota, 9. januarja, od 16. do 18. ure kategorija 7, 8, 9, 10.

- NOČNI SLALOM ZA POKAL KRESA s pričetkom ob 18.30 za kategorije 11, 12, 13 in 14.

- nedelja, 10. januarja, od 10. ure dalje kategorije: 1, 2, 3, 4, 5 in 6.

VSI TEKMOVALCI TEKMUJEJO NA LASTNO ODGOVORNOST.

RAZPIS SMUKA

»KRAVANŠKIH KURIRJEV«

OO ZZZB NOV Jesenice organizira v počastitev 51 padlim kurirjem v času NOB v Karavankah »SMUK KARAVANŠKIH KURIRJEV« na Pristavi v Javorniskem rovtu.

Na tekmovalje vabi občinske organizacije ZB NOV, teritorialne enote, člane ZRVS, granicarje, milico, obmejne in carinske izpostave, osnovne šole, mladince OO ZSMS karavanskih občin in predstavniki JLA ljubljanskega armadnega območja.

Tekmovalje bo v nedeljo, 17. januarja, ob 10. uri na Pristavi v Javorniskem rovtu.

Pisne prijave je potrebno dostaviti do srede, 13. januarja, do 18. ure na naslov: ORGANIZACIJSKI KOMITE, C. Borisa Kidriča 37, 64270 JESENICE.

V ekipi je treba vpisati tudi vodjo ekipe.

Zbiranje vseh kategorij bo v soboto, 16. januarja, ob 8. uri v delavskem domu na Javorniku.

A. Osnovne šole: 1. učenke od 1. do 4. razreda (ena učenka in ena rezerva), 2. učenci od 1. do 4. razreda (dva učenca in ena rezerva), 3. učenke od 5. do 8. razreda (ena učenka in ena rezerva), 4. učenci od 5. do 8. razreda (dva učenca in ena rezerva).

Vsaka šola lahko prijavi dve ekipe.

B. OO ZSMS: 5. mladinci do 27. leta starosti OO ZSMS karavanskih občin, 6. mladinci do 27. leta starosti OO ZSMS karavanskih občin.

Vsaka OO lahko prijavi štiri mladince in tri mladinke. V ekipi se štejejo trije najbolje uvrščeni tekmovalci, oziroma dve najbolje uvrščeni tekmovalki.

C. Teritorialne enote, JLA, člani ZRVS: 7. vsi člani teritorialnih enot, člani ZRVS vseh karavanskih občin ter JLA ljubljanskega armadnega območja.

Vsaka teritorialna enota, garnizija JLA, OO ZRVS lahko prijavi pet tekmovalcev. V ekipi se štejejo trije najbolje uvrščeni tekmovalci vsake enote. Tekmuje se v uniformah, s svojo opremo - čevlji, smuči, palice.

D. Milica, carina, obmejna milica, granicarji, civilna zaščita: 8. vsi aktivni člani izpostav na območju vseh karavanskih občin.

Vsaka izpostava lahko prijavi štiri tekmovalce. V ekipi se štejeta dva najbolje uvrščena tekmovalca vsake izpostave. Tekmuje se v uniformah, s svojo opremo - čevlji, smuči in palice.

E. Organizacije ZB: 9. vsi člani ZB vseh karavanskih občin.

Število tekmovalcev je neomejeno. V ekipi se štejeta dva najbolje uvrščena tekmovalca vsake organizacije.

PROJE: lažja proga KURIR, težja proga BOREC.

TEKMOVALCI TEKMUJEJO NA LASTNO ODGOVORNOST! DODATNIH STARTOV NI.

Na progi KURIR tekmujejo tekmovalci kategorije 1, 2, 3, 4, 6 in 9. Vsi ostali tekmovalci tekmujejo na progi BOREC.

V primeru slabega vremena si prireditelj pridrži pravico tekmovalje prestatiti.

Uradna objava bo v soboto, 16. januarja, ob 16. uri po RADIU TRIGLAV JESENICE.

Organizacijski komite

KAM NA REKREACIJO

KOBLA - TOZD Smučarski center »Kobla«

Naši delovni organizaciji pripada 700 dnevni kart s popustom po ceni 130 din. obenem pa sta na voljo tudi dve brezplačni karti, ki ju lahko dobite na sindikatu Železarn (žig z datumom in vrstico dobi koristnik v blagajni SC Kobla.) V zimski sezoni 1981/82 so še veljavne vozovnice, izdane v pretekli sezoni 1980/81 (rumene barve z rdečim tiskom). Vozovnice izdane v pretekli sezoni NE VELJAJO VEČ.

ZATRNIK

Smučarski center Zatrnik je omogočil delavcem naše delovne organizacije nakup točkovnih in dnevni kart z 20 odstotnim popustom. Točkovne karte s 50 točkami so po ceni 40 din in veljajo vse dni v tednu. Dnevne karte po ceni 160 din veljajo samo ob delavnikih. Karte dobite na sindikatu Železarn, telefon 3266.

FEBRUARJA BO 17. ZIMSKI POHOD NA STOL

V jeseniški občini so že začeli s pripravi na 17. zimski pohod na Stol, ki bo februarja letos. Tokrat bodo udeleženci pohoda počastili 40-letnico bitke Jeseniške čete na najvišjem vrhu Karavank, ki se je 20. februarja leta 1942 v hudi zimi spopadla z nemškimi okupatorji.

Odbor za pohod na Stol, ki deluje v okviru občinskega odbora zveze združenj borcev NOV Jesenice in koordinacijskega odbora planinskih društev jeseniške občine, je že določil datum 17. pohoda. V petek, 19. februarja, bo najprej pohod šolske mladine iz jeseniške in radovljske občine »po poteh Čankarjeve bataljone«, v soboto, 20. in nedeljo, 21. februarja, pa bo pohod ostalih udeležencev na Stol.

Člani odbora so že na prvi seji poudarili, da je na pohodu treba zagotoviti kar največjo varnost vseh udeležencev. Pohod na Stol bo le če bo pot dobra in varna in ne bo preveč snega na pobočjih Karavank oziroma Stola. V nasprotnem primeru bo pohod potekal po drugi varianti pot po planinah pod Stolum, na vajo pa bo odšla le skupina izkušenih alpinistov. Pohod s tem ne bo izgubil svoje vrednosti in pomena, saj je v tem primeru na prvem mestu varnost udeležencev.

Nadalje se člani odbora zavzemajo, da bi udeleženci na pohod prišli boljše organizirani in v skupinah, ki naj bi šle 20 planincev. Vsaka skupina naj bi imela s seboj vsaj enega alpinista ali izkušenega planinca.

Odbor za pohod na Stol bo za vse udeležence pripravil tudi novo brošuro, ki bo posvečena 40-letnici borbe Jeseniške čete na Stolu.

J. R.

ŠE DVE ZMAGI

V zadnjih dveh srečanjih v obeh slovenskih košarkarskih ligah v letu 1981 so jeseniške članice in člani osvojili še štiri pomembne točke v boju za vrh prvenstvene lestvice. Članice so točki prinesle iz Kopra, člani pa so doma premagali Lokainvest iz Skofje Loke.

Dekleta so tako na tretjem mestu v prvi slovenski košarkarski ligi, za prvimi Pomurjem iz Murske Sobotice zaostajajo le dve točki, fantje pa so se s to zmago obrnili na prvem mestu v drugi košarkarski ligi.

Prvenstvo se bo nadaljevalo 9. januarja, ko bi članice morale gostiti vodstvo Pomurja, vendar je tekma preložena zaradi gostovanja Prekmurja na Madžarskem, člani pa čaka težko gostovanje na Vrhniki.

JESENICE : LOKAINVEST (SKOFJA LOKA) 84:62 (50:32)

Škofjeločani so bili tokrat za Jeseničane preslab nasprotnik. Domače moštvo je povedlo takoj na začetku in iz minute v minuto vodstvo povečevalo.

Ob koncu prvega dela igre je bil rezultat že 50:32 za domače, kar je kazalo na pravo katastrofo gostov.

V drugem polčasu so Jeseničani igrali z mlajšimi igralci, ki so zmagali v tem delu igre s štirimi točkami razlike.

KOPER : JESENICE (ČLANICE) 55 : 67 (16 : 33)

Osmo kolo SKL je bilo odigrano v telovadnici OS D. Bordonja v Kopru, gledalcev 50, sodnika Ciglič (Kočevje), Lipej (Ljubljana).

Jesenice: Lah 10, Slamnik 2, Malkoč, Kantarevič 2, Strazišar 21 (12 - 11), Kučina, Ulešar 5 (4 - 1), Smolej 2 (3 - 2), Vavpotič 25 (6 - 5).

Poporaz v Celju in doma z Novim mestom so igralce Jesenice gostovali v Kopru, kjer so zabeležile svojo šesto zmago.

Na vseh tekmah, ki so jih Jeseničanke igrala s hitrimi ekipami, to je ekipami, ki igrajo na protinapade in agresivno osebno obrambo, so imele jeseniške košarkarice težave. To se je pokazalo na tekmah z Libelo in Novim mestom. Takšno igro so igrala tudi Kopranke, ki pa so presenetile le v prvih minutah, ko so povedle s 5:1. Nato pa so gostje z igro v obrambi, ki je slonela predvsem na odličnih skokih za odbitimi žogami, povedle s 13:5. Do konca prvega polčasa so to prednost še povečale. Razlika po prvem polčasu bi bila lahko še večja, če bi tudi v napadu igrala na takšni ravni kot v obrambi.

Na začetku drugega polčasa so domače igralke pričele z neverjetno agresivnim presingom. Jeseničanke so do devete minute dosegle kar 24 točk, prejele pa so jih le šest. V teh minutah so gostje zaradi agresivne obrambe izgubljale žoge, pri tem pa se nikakor niso mogle zbrati. V deveti minuti so Kopranke povedle s 40:39. V tej minuti je morala na klop najvišja igralka Jesenice Ulešarjeva, nekaj minut za njo pa še Slamnikova, obe zaradi petih osebnih napak. Ko je kazalo, da bodo Kopranke izkoristile odsotnost dveh visokih igralok so Jeseničanke z borbeno igro v obrambi nadoknadile njuno odsotnost, v napadu pa sta predvsem Vavpotičeva in Strazišarjeva dosegli nekaj odločilnih košev. Do konca tekme so si zopet priborile visoko prednost, ki pa bi bila lahko še dosti večja, če drugega polčasa ne bi pričele z igro, v kateri je bilo zaslediti preveč podcenjevanja nasprotnic, kar pa se na srečo ni maščevalo.

Po šestih zmagah in dveh porazih so jeseniške članice trenutno na tretjem mestu za Pomurjem in Mengem.

T.